TOPLUMSAL KURTULUS

AYLIK TEORİK - PRATİK SOSYALİST DERGİ

BEŞİNCİ YIL
SAYI: 51
OCAK
1992
10.000 (KDV'li)

KÜBA HALKIYLA DAYANIŞMA GİRİŞİMİ OLUŞTURULDU

ÖZGÜR EKİN DERNEĞİ KURULDU

"Cuba si yanqu is no"

BU SAYIMIZ

Bir yılı daha geride bırakırken tüm okurların yeni yılını kutluyoruz.

'92 yılının, 91'in olumsuzluklarını telafi edecek ve mücadeleye yeni mevziler kazandıran, yeni boyutlar getiren bir yıl olmasını diliyoruz.

Yeni yıla girerken oluşturulan iki önemli açılımın, iki ayrı kurumsallaşmanın muştusunu sayfalarımızda bulacaksınız.

Bunlardan biri **Küba Halkıyla Dayanışma Girişimi**. Emperyalist kuşatma, yoğun tehdit ve tecrit altında direnen Küba halkı ile dayanışma gerçekleştirmek için **Küba Dostları**, kurumsallaşmanın ve dayanışmanın ilk adımını attılar. **Küba Halkıyla Dayanışma Girişimi**, İstanbulda yapılan bir toplantıyla oluşturuldu. İlk eylemini kitlesel bir toplantıyla 8 Ocak'ta İstanbulda gerçekleştirecek.

İkinci açılım ve kurumsallaşma ise Ankara'da yapılan bir toplantıyla ve resmi başvurusunun tamamlanmasıyla gerçekleştirildi: **Özgür Ekin Derneği** kuruldu.

Bölge halklarının ekinlerine yönelik bilimsel araştırma çalışmalarının yanında, tekellerin elinde insan aklını yok eden, medüzleştiren, insanı sürü haline getiren Medya'ya karşı **İnsan Aklını Yaşatma Enstitüsü** kurmayı da hedefleyen dernek, Ankara'da faaliyetlerine başladı. Kuruluş toplantısında getirilen bir öneriyle, ilk eylemini **Milliyet Gazetesi**'nin bir haberine karşı gerçekleştirecek. Dernek, eylem ve faaliyetlerini kendi yayınlarıyla duyurmayı da planlıyor.

Geride bıraktığımız yıl, özellikle sosyalizmin tarihsel kazanımları açısından büyük kayıplar ve ihanetlerin yaşandığı bir yıl oldu. Dünya çapındaki bu kayıplarla birlikte bölgemizdeki devrim özlemi ve mücadelesi ise olumlu yönde gelişmeler kaydetti. Bunun pratik yansımalarının yanında düşünce düzeyinde ortaya çıkışı ise daha büyük oldu. Artık "vasi"siz kalan ve bugüne kadar kendini "vasi"li sayanlarda en azından düşüncelerinde bir sorgulamaya gitmek durumuyla karşı karşıya kalmış ve bunun önümüzdeki süreçte sosyalizm, devrim mücadelesi açısından sağlıklı oluşumlara bir zemin hazırlamada katkılı olacağı izlenimini vermiş bulunuyor. Başka türlü yaşam hakları kalmamıştır.

Toplumsal Kurtuluş, teorik ve pratik açılımlarında hep tepkiyle karşılanmış ve sonuçta birçok kez, süreç bu açılımlarında Toplumsal Kurtuluş'u doğrulamış ve haklı çıkarmıştır. **Emperyalist Türkiye** yazısı çıktığında bir çok çevre "bu da nereden çıktı" demiş, bazılarıysa suskunluğu tercih etmiştir. Oysa bugün bir çok çevre Türkiye'nin yayılmacı emellerinden vs. bahseder oldular. Alternatif politika ürettikleri ise şimdilik görünmüyor.

Herşeye karşın '92 yılının birçok anlayışın görüşlerini gözden geçireceği ve yeni açılımlara güç vereceği ümidini taşıyoruz. Bu dileklerimizle yeni yılı, yeni bir başlangıç olarak değerlendirip, kararlılığın ve bilincin öne çıktığı, sağlam mevziler oluşturulduğu bir yıl olması dileğiyle dostça kalın diyoruz.

Nejdet Kanbir

TOPLUMSAL KURTULUŞ
aylık teorik-pratik sosyalist dergi

Beşinci Yıl, Sayı: 51
Ocak 1992

Sahibi: Şevki Ömeroğlu
Genel Koordinatör: Çelik Bilgin
Genel Yayın Yönetmeni: Nejdet Kanbir (Türkiye)
Mustafa Silar (Avrupa)
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Nejdet Kanbir
Yazı İşleri Müdürü: Kadir Güven
Yayın Kurulu: Hasip Akgül
Candan Baysan
Murat Ceran
Bilgesu Erenus
Alper Yalman

Merkez: Büyük Reşit Paşa Cad. 40/4 Beyazıt / İstanbul
Telefon: 513 84 29 - 528 43 72
Ankara Bürosu: Konur Sokak 73/9 Ankara
Telefon: 125 93 78
Avrupa Temsilciliği: Frankfurt
Schichau Str. 7-9 6 Frankfurt 1 Almanya
Telefon: 069 / 495743
Danimarka Temsilcisi: Fadıl Ölmez
Bellingevej 128/B 5250 Odense SV Tel: 65/961562
Stuttgart Temsilcisi: A. Kanber Resuloğlu
Postfach 40 02 617000 Stuttgart 40 Almanya
Paris Temsilcisi: A.Yalman
Poste Restante Paris Bonne Nouvelle
75010 Paris, France
Bonn Temsilcisi: İmam Zeynel Aslan
İsviçre Temsilcisi: Baran Fırat
Postfach 87 4123 Allschwil 2
Mönchengladbach Temsilcisi: İlhan Pasin
Luisental 34 4050 Mönchengladbach 3 Almanya
Strasbourg Temsilcisi: İ.Çamur
5 Rue Des Lys 67100 Strasbourg Fransa
Abone Koşulları: Yurtiçi Yıllık: 100 bin TL
Posta Çeki Numarası: 324663 Nejdet Kanbir İstanbul
Yurtdışı: Yıllık 80 DM
Yurtdışı aylık: Almanya: 10 DM
İsviçre: 10 SF
Fransa: 28.5 FF
Danimarka: 40 DK.Kr

Kapak:
Basıldığı Yer: Aydınlar Matbaacılık

İÇİNDEKİLER

TOPLUMSAL KURTULUŞ'UN BEŞ YILI

Sahibi:	Genel Müdür:	Genel Koordinatör:	Genel Yayın Yönetmeni:	Yazıişleri Müdürü:
Bilgesu Erenus	Hasan Akgüç	M. Emin Sert	Erhan Tezgör	Servet Ulusoy
Yalçın Küçük	Şevki Ömeroğlu	Abdullah Keskin	İlhan Akalın	Orhan Gökdemir
Ahmet Zengin		Çelik Bilgin	Onur Erk	Felemez Ak
Şevki Ömeroğlu			Candan Baysan	İlhan Akalın
			Nejdet Kanbir	H. Kaya Eker
				Metin Ağaçgözgü
				Sedat Yılmaz
				Hasan Kara
				Nejdet Kanbir
				Kadir Güven

DOKSAN BİR: İHANET YILI

I

GARBAÇOV BİR HAİN BUSH BİR İKTİDARSIZ

Artık Garbaçov'un Onaltıncı Lui'den hiçbir farkı olmadığı ortaya çıktı.
Garbaçov, kendi düzenini yıktı ve kellesini kurtardı.
Yirminci yüzyılın en büyük hainidir.
Ekim Devrimi'nin böyle bir genel sekreter çıkarması son derece düşündürücüdür.
Garbaçov'un varlığı Sovyet Sosyalizmi'nin yıkılışına üzüntüyü azaltıyor.

İki sistemin nihai savaşı yaptıkları sırada Washington'da Bush vardı. Yakın zaman Amerikan başkanlarının en çapsızlarından birisidir. Hem son derece kararsız ve hem de bir adım önünü göremeyen bir bürokrat olarak göründü. Sovyet sisteminin çözülmeye başladığını anlayınca büyük bir paniğe kapıldı ve hep kısa adımlar attı. Sovyetler Birliği resmen çözülmeden önce sistemden ayrılmak isteyen bütün devletlerin bağımsızlığını tanımayı reddetti. Bush, Sovyet sistemi çözülmeye başladığı zaman bunu göremedi ve bir yandan sistemi ayakta tutmaya çalışan ve diğer yandan ise arkadan koşarak döküntüleri toplayan bir zabıta memuruna benzedi. Bush'un Sovyet sisteminin çözülüşünü göremeyişi kapitalist sistemin sosyalizmden derin korkusunun ürünüdür. Çünkü sistemin her adımda biraz daha dökülmesine karşın tekelli düzenin bürokratları buna bir türlü inanamıyorlardı. Hala da inandıklarını söylemek imkansızdır. Paramparça olmasına karşın hala Sovyet sisteminin öldüğüne inanamaz bir halleri var.

HAİN VE YÜZSÜZ MİHAİL

Bürokrasi bir sınıf değildir. Ancak bürokrat bir tipolojidir.

Sovyet sisteminde bürokrasi hiçbir zaman egemen olmadı.

Bugün eski Sovyet düzeninde ortaya çıkan yeni kapitalistler, Sovyetler Birliği'ne Enver Hoca veya Başkan Mao'nun gözlüğüyle bakanların tümünün yanıldığını gösteriyor: Yeni kapitalistler bürokrasiden değil, Toplumsal Kurtuluş'ta çok doğru bir biçimde yazıldığı gibi her türlü küçük burjuva arasından çıkıyor. Sovyet düzeninin taksi şoförleri, tamircileri, berberleri, şimdi büyük kapitalistler sınıfını yaratmaya aday görünüyorlar.

Sovyet sistemini bürokratlar yönetmedi. Ancak Sovyet sosyalizmi yeni insan olarak bürokrat tipleri yarattı. Bir inançtan diğerine kolaylıkla geçen, hiçbir sağlam inancı olmayan, gücünü sadece arkasından alan ve son derece yüzsüz bir insan tipi yarattı. Bunların en gelişmişini, Mihail Garbaçov'u hem genel sekreter ve hem de devlet başkanı yaptığı zaman bitti.

Haindir.

Mihail insanlığın tanıdığı en büyük hainlerden birisidir.

Neden yaşadığına şaşmak gerekiyor.

ENGELS'İN SÖZLERİ

Engels, sınıflı toplumlarda övgünün egemenlere hizmetin bir sonucu olduğuna işaret ediyor. Mihail'in görevden atılırken dünya tekellerinin politikacılarından, Papa'dan aldığı övgüler Engels'i doğruluyor. Mihail'in bu övgülerle, Boris'ten aldığı hakaretleri telafi ettiği anlaşılıyor. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin eski yöneticilerinden Boris Yeltsin'in de komünizmin cesedinden bile korktuğu ortaya çıktı; dünya işçi sınıfına görülmemiş bir ihaneti temsil eden Mihail'in masasında bir gün daha fazla oturmasından çok büyük korkular duyduğu belli oluyor. Bir sabah erken gelip Mihail'in masasına oturuveriyor.

TÜRKİYE'NİN "SOSYALİSTLERİ" VE EMPERYALİZM

Yüzsüz ve hain Mihail'i ve onunla birlikte Boris'i ortadan kaldırmak için 1991 yılı yaz aylarında bir müdahale yapıldı. Müdahale, uygulanışı sırasında, Sovyet askeri liderlerinin de bürokratlaştığını ve miyoplaştıklarını gösterdi. Müdahale liderleri, yalnızca kararsız Kasım'ı oynadılar ve kısa bir zaman içinde de Boris'in mevziini kuvvetlendirerek hapsi boyladılar.

Müdahaleyi Türkiye'de sadece Profesör Mümtaz Soysal ile Yalçın Küçük olumlu karşladılar ve bunun, Amerikan emperyalizmine karşı bir tepki olduğunu gördüler. Türkiye'nin sosyalistlerinin çoğu ve içlerinde antiemperyalist mücadeleyi yıllar yılı dillerinden düşürmeyenler de boş bir işçi sınıfı edebiyatı ile ve iliklerine kadar işleyen "sivil

toplum" yaygaralarıyla bu müdahalenin karşısında yer aldılar.

Geçmiş geçmiştir.

Devrimcilik bir süreçtir.

Sovyet işçi sınıfının kendiliğinden ve yeni örgütlü ve ideolojik bir mücadele olmadan sosyalizme sahip çıkacağını düşünmek bir gaflettir.

Türkiye sosyalistlerinin çoğu içerde ve dışarda böyle bir gafleti yaşadılar ve hala yaşıyorlar. Bunlar oturacaklar, bakir kalacaklar, bekaretlerine sahip çıkacaklar ve Rusya'da ve Türkiye'de işçi sınıfı, her türlü fenalığa ve bu bakirleri hoşnut edecek bir yöntemle karşı çıkacak; bunu bekliyorlar. Daha çok bekleyecekler.

ESKİSİNİN HÜKMÜ

Bin dokuz yüz doksan bir yılında Sovyet sosyalizmi tarihe karışmıştır.

Sosyalizm önce insanların kafalarında doğmuştur. Sonra kitaplara geçmiştir. Daha sonra işçi sınıfına mal olmuştur.

Sosyalizm, kafalardadır. Kitaplardadır. Yüreklerdedir. Yeniden doğacaktır.

İLERİ SOSYALİZM

Sovyet sosyalizmi ölmüştür.

Toplumsal Kurtuluş, Sovyet sosyalizminin en önemli eksiğinin yeteri kadar sosyalist olmamak olduğunu uzun zaman vurgulamıştır.

Toplumsal Kurtuluş Sovyet sosyalizminin canlanmasının dünyanın başka yerlerinde ileri sosyalizmin kuruluşuyla mümkün olacağını yazıp durdu.

Dünyanın başka yerinde ileri sosyalizm, Sovyet sosyalizminin imdadına yetişemedi.

Ancak dünyanın başka bir yerinde ileri sosyalizm mutlaka kurulacaktır ve Sovyet sosyalizminin yerinde büyüyen ayrık otlarını temizleyecektir.

EMPERYALİZM: KİM KORKAR HAİN KURTTAN

1991 yılında Ekim Devrimi tarihe karışmıştır.

Aynı yılda Amerikan Emperyalizmi, Irak'ta "büyük" bir zafer elde etmiş görünüyor. Ancak bu zaferin sadece görüntüde olduğu artık gittikçe daha net bir biçimde ortaya çıkıyor. Irak Savaşı'nda Amerikan emperyalizminin tek amacının, yiğit Vietnam halkının, suratına indirdiği utanç tokadının etkisinden kurtulmak olduğu görülüyor.

Bunun dışında 1991 yılında Amerikan emperyalizmi son derece korkak, iktidarsız ve kararsız davranmıştır. Sovyet sistemi çökmüş, ancak Amerikan emperyalizminin bunun yerine koyacağı hiç bir düzeninin olmadığı da belli olmuştur. Bu nedenle Sovyet sisteminin çözülüşünden en çok Amerikan emperyalizmi korkar olmuştur.

Sovyet sistemi bir düzen olmuştur. Washington'un bu düzenle birlikte dünyaya da bir düzen geldiğini gördüğü belli olmuştur.

Sovyet düzeninin yıkılmasıyla şimdi Washington daha yalnız kalmıştır. ■

II

TROTSKİY SOLJENİTSİN KUNDERA ÖLDÜLER.....

Trotskiy, Soljenitsin, Kundera, Sovyet sosyalizmi var olduğu için yaşıyorlardı. Sovyet sosyalizmiyle birlikte ortadan çekildiler.

Trotskiy, Ekim Devrimi'nin oluşumunda ve iç savaşta büyük katkıları olan bir devrimcidir.

Ekim Devrimi'ni Trotskiy olmadan yazmak ve anlatmak yoksullaştırmaktır.

Ancak Trotskiy, Ekim Devrimi'nin pek çok açıdan yoksul doğumu karşısında irkilmiştir. Trotskiy, Ekim Devrimi'ni küçümsemiştir.

Trotskiy, bugünün pek çok tatlısu sosyalisti ve devrimcisi türünden sosyalizmin kabak türünden ve kendiliğinden yeniden açılıp gelişeceğini düşünmüştür. Bu nedenle bu son derece plebyen sosyalizm karşısında, 1923 ve 1924 yıllarından itibaren gerilemiş ve varolan sosyalizme yabancılaşmıştır.

TROTSKİY VE STALİN

Trotskiy, Stalin'in elinden Sovyet iktidarını almak için mücadele etmemek bir yana küçümsediği Ekim Devrimi'ni Stalin'e doğru itmekten de çekinmemiştir. Plebyen sosyalizmin, plebyen olarak gördüğü Stalin'in elinde çabucak çökeceğini hesaplamış olabilir.

STALİN VE SOSYALİZM

Gerçek şudur: Sovyet sosyalizminin yıkılışı, yaşayabilen tek

sosyalizmin Stalin'in sistemi olduğunu göstermiştir. Trotskiy, Sovyetler Birliği'nden ayrıldıktan ve Stalin'in sosyalizminin yıkılmadığını gördükten sonra buna karşı bir Haçlı Seferi'ni başlatmıştır. Bu başlangıç ile birlikte trotskiyzm Amerikan emperyalizminin en önemli ideolojik silahlarından birisi haline gelmiştir.

Trotskizm'in Amerikan emperyalizminin ideolojik silahı haline gelmesi, trotskizm ile Amerikan sosyolojisinin birleşmesi sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle Sovyetler Birliği'nin bürokratik bir devlet olduğu, trotskizm kadar Amerikan sosyolojisinin de propoganda malzemelerindendir.

TROTSKİZMİN ÖLÜMÜ

Sovyet sisteminin yıkılışı trotskizmin de sonudur. Artık dünya emperyalizminin trotskizme ihtiyacı kalmamıştır. Bu nedenle trotskizm desteklenmeyecektir. Buna ek olarak emperyalist düşünce, trotskizmi bir yana bırakarak Trotskiy'i gerçek yerine koyacaktır. Bu, Trotskiy'nin düşüncelerinin esas itibariyle bolşevik olduğunu kabul etmek demektir.

Trotskizm ölecek ve belki de Trotskiy yeniden doğacaktır. Ancak arkasında bir yığın trotskist ceset ve bir kaç da cılız trotskist tekke bırakacaktır.

SOLJENİTSİN VE KUNDERA

Hem Soljenitsin ve hem de Kundera şanslıdırlar.Bugünkü çöküntüden hemen önce ortaya çıktılar.

Çöküntü Sovyet sisteminin ne kadar, döküntü ve cahil üretebildiğini gösterdi. Çöküntü Sovyet sosyalizminin ne kadar çok dönek yaratabildiğini de ortaya çıkardı.

Soljenitsin, çarcı ve yazmasını bilmeyen bir ıskartadır.Ancak dünya emperyalizminin böyle bir ıskartaya ihtiyacı vardı. Emperyalizm, yazmasını bilmeyen bu adamı, dünya estetiğine büyük bir ihanetle, romancı yerine koydu.

Türkiye'de, bu büyük ihanete sadece Toplumsal Kurtuluş karşı çıktı.

Milan Kundera bir dejenere ve ihanete düşkün bir zavallıdır. Yazdıklarında sadece ihaneti övecek kadar insanlık dışıdır. Ancak anti-sovyettir ve anti-sovyet kamp Kundera'ya muhtaçtır. Bu nedenle bu yazmasını bilmeyen , dejenere ve cahil, bütün dünyaya Sovyet sosyalizmini gerçekçi olarak eleştiren bir büyük yazar olarak gösterilmiştir.

Çek Kundera ve Rus Soljenitsin dünya estetiğinin lekeleri ve yüzkarası olmalarına karşın Nobel ödülüne de layık görülmüşlerdir. Nobel ödülünün ideolojik ve politik niteliğini bundan daha iyi gösterecek iki olay bulmak mümkün görünmüyor.

Sovyet sisteminin çökmeye başladığı zaman Amerikan basınında da Soljenitsin'in yazar olmadığı konusunda "ciddi" araştırmalar çıkmaya başladı. Kundera'nın ise sesi kesildi. Kanada'da toplanan bir Trotskiy sempozyumunda bir araya gelen dünyanın en ünlü "uzmanları" da Trotskiy'in düşüncelerinin Bolşevizmden ayrılmadığını ortaya çıkardılar.

MARX, YAŞIYOR.

İdeolojik aygıtın egemenlerin bir tekeli ve oyuncağı olduğu çok daha net bir biçimde görülüyor. ■

III

EYLÜLİST DARBENİN MÜBAŞİRLERİ DEMİREL VE ÖZAL İŞ BAŞINDA

Eylülizm, 24 Ocak 1980 tarihinde harekete geçer: Demirel, başbakan ve Özal müsteşarıdır.
24 Ocak 1980 kararları, cuntaya davetiyedir ve bunu Demirel de biliyordu.
Demirel, cunta yönetimini her zaman kendisinin devamı saymıştır. İş başına gelince genelkurmaya övgüler dizmiş ve uzaklaştığı zaman ise homurdanmıştır.
Demirel'in ekonomi politikası Özal'ın politikasıdır ve bu da IMF reçetelerine dayanıyor.
Demirel ile Özal aynı ekonomik politilara inanmak ve yüksek komutanlara güvenmek noktasında birleşiyorlar. Bunun dışında kayıkçı döğüşü yapıyorlar.

Eylülizm, Özal, Akbulut ve Yılmaz duraklarından geçti ve Özal'ı Çankaya'ya ve Demirel'i başbakanlığa oturtarak belli bir noktaya geldi.

Cumhuriyet tarihinin en sağ yönetimlerinden birisi iş başındadır.

Demirel'in "özgürlükçü" görünümünün üç kaynağı bulunmaktadır. Bir; Türkiye toplumunun insanları özgürlükleri laf ola isteyen ve kullanmaktan korkan bir hale getirilmiştir. Basın, tekelli devletin en şoven, en parazit ve en kokuşmuş kolu haline gelmiş, üniversite gençliği ve aydınlar, çok büyük ölçüde sağa kaymıştır. Aydınlar arasında devlete yaranma ve bunun ödüllerini alma ko-

nusunda büyük bir yarış vardır. Üniversite öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu ANAP'lı veya DYP'lidir. SHP, DYP'nin açığını kapatan, yırtığına yama olan bir güçsüzler topluluğudur. Demirel, böyle bir durumda özgürlük vermekten korkmuyor.

İNSAN HAKLARI VE SOSYALİZM

İkincisi, "İnsan Hakları" programının dünya sosyalist sistemini yıkmak için etkin bir biçimde kullanılmasıdır. "İnsan Hakları" anti-sovyet Sovyet aydınlarına destek sağlamak üzere ilk önce Amerikan Dışişleri Bakanlığı içinde bir daire haline getirilmiş ve daha sonra giderek dünya sağının programı olmuştur. Bugün dünya sağı insan hakları şampiyonluğu yapmaktadırlar ve Demirel, dünya sağının bir parçası olarak Türkiye'de ilk "İnsan Hakları Bakanlığı" kuran başbakan olabilmektedir.

"İnsan Hakları" programının dünya sağının programı olmasında tekeller düzeninin daha da yayılması, ideolojik silahın öneminin ön plana çıkması ve pazarlamacılık, bilgisayarcılık, reklamcılık türünden yeni işkollarında "eski" aydınları toplamak ve bunları düzene bağlamak ihtiyacı da önemli bir rol aynamaktadır.

KÜRTLER VE ÖZGÜRLÜKLER

Üçüncü olarak Türkiye rejimi, Türkiye aydınına muhtaç hale gelmiştir. Kürt hareketliliğinin rejim için çok yıpratıcı boyutlar kazandığı bir zamanda tekelli düzen, aydın, öğrenci ve işçiyi kendi yanına çekebilmek için de insan hakları şampiyonu görünme ihtiyacını duyuyor. Bu politikanın belli başarılar da sağladığı görülüyor; "Türk" solcusu, daha önceleri, Filistin'e gitmiş olduğunu unutarak, Kürt solunda sürekli kusur arayan bir kompleks içine giriyor.

Bunun için rejimin insan hakları açılımına gerek duyuluyor. Bu gerek yerine getirilince, "Türk" solcusu, çok "yüksek" sos-

Güney Afrika Komünist Partisi İlk Yasal Kongresini Yaptı

Güney Afrika Komünist Partisi, Şubat 1990'da yasallaşmasından bu yana ilk kongresini yaptı. Parti yasallaştıktan sonra hızla genişlemiş ancak illegal yapının tamamını açığa çıkarmamış bulunuyor. Kongre marksizmleninizme bağlılığın vurgulanmasıyla bitti.

Komünist Parti'nin Afrika Ulusal Kongresi (ANC)'inde önemli bir ağırlığı bulunuyor. ANC'nin apartheid sonrası ilk hükümette büyük çoğunluğu alması bekleniyor. Komünist Parti'nin yeni seçilen MK üyelerinden 11'i aynı zamanda ANC'nin Ulusal Yürütme Komitesi'nde ve bunlardan beşi de daha üst bir organ olan Ulusal Çalışma Komitesi'nde yer alıyor.

Parti ANC ile ittifakını sürdürme ve ekonominin sosyalist dönüşümünü hızlandırma kararı aldı. 40 yıldan beri ilk kez yasal bir kongre yapan partinin, çoğu genç ve partiye yeni katılmış olan 400 delegesi, eski önderliğin parti ideolojisini revize etme çabalarını ezici bir çoğunlukla reddetti. Joe Slovo'nun başını çektiği eski önderlik Marx, Engels ve Lenin'e göndermelerden kaçınarak "demokratik sosyalizm" anlayışını savunmaya çalışıyordu.

Parti yasallaşmasından bu yana üye sayısını 5 binden 25 bine çıkardı. Ancak partinin radikal siyah kasaba gençliği arasında ve sendikalardaki etkisi bu rakamların çağrıştırdığından çok daha fazla. Yeni MK üyelerinin en az altısı eski ve yeni sendika liderlerinden oluşuyor. Güney Afrika'da işçi hareketi oldukça radikal ve Kongrenin iki büyük sürprizi, partinin marksizm-leninizme güçlü bağlılığının yeniden kanıtlanması ve ANC'nin en eski ve popüler önderlerinden olan Chris Hani'nin genel sekreterliğe seçilmesi oldu.

ANC'nin silahlı kanadının önderi olan ve şimdiye dek Mandela'dan sonra ANC başkanlığı için en güçlü aday olan Hani düzenlediği bir basın toplantısında artık tam gün Komünist Parti için çalışacağını açıkladı. ANC'deki rolü ise belirsiz kaldı.

Kongre'nin genel havası açık bir biçimde Batılı ve Doğu Avrupa Komünist Parti'lerindeki reformizme karşı idi. Delegeler parti için yeni bir ad almayı ve ideolojisini değiştirmeyi reddettiler. Eski genel sekreter Joe Slovo: "Açıkca ve yüksek sesle söylüyoruz ki tarih sona ermedi" dedi. "Gömmeye çalıştıkları ceset gerçek sosyalizm değildi."

Kongre ayrıca uluslararası komünist hareketi yeniden canlandırma planının bir parçası olarak "yiğit Küba" ile bir dayanışma kampanyası baştamaya karar verdi.

Slovo son iki yıldır "demokratik sosyalizm"i partinin resmi ideolojisi olarak kabul ettirmeye çalışıyordu. Ancak kongrede delegeler eski tüfeklerden biri olan Govan Mbeki'nin coşkulu konuşmasını dinledikten sonra 84'e karşı 269 oyla "demokratik" sıfatını reddettiler.

yalizm hedeflerine bağlı kalarak her türlü eylemlilikten ve enternasyonalist tutumdan uzak kalabiliyor.

EN SAĞ YÖNETİM

1991 yılında Türkiye, sağın sağ ile mücadele ettiği bir duruma gelmiştir.

İşçi sınıfının en yoğun olduğu yerlerde tekellerin cüretkar ve inançsız partisi ANAP ile Demirel'in eskimiş ekibi yarış halindedir. İşçi sınıfı eylülist darbenin bütün ideolojik bombardımanını içine çekmiş ve hazmetmiş görünmektedir. Kürt dinamizmi bile her tarafından kuşatılmış işçi sınıfını, sınıfsal zorunluluklarının bilincine yaklaştıramamaktadır.

ERBAKAN'IN İHANETİ

Kütleler her türlü sağa büyük bir yatkınlık göstermektidir.

Necmettin Erbakan'ın başını çektiği dinsel sağ, Türk ırkçılığının devlet partisi Türkeş ve arkadaşlarını parlementoya sokarak büyük bir ihaneti sergilemiştir. Yüzsüz sağ, Albay Türkeş'in savaş naraları karşısında bile her hangi bir sorumluluk duymamaktadır.

Özal ile Demirel'in IMF ekonomisi ve yüksek komutanlara güveninde birleşmeleri gibi Erbakan ve Türkeş de, Washington'un ve Türk gericiliğinin reçetelerinde bir araya geliyorlar. Erbakan, has Türk gericiliğinin dinsel kanalını, Türkeş ise ırkçı damarını temsil ediyor. İkincisi savaş naraları ve birincisi tarikatlar yoluyla Kürt devrimciliğinin yolunu kesmeye çalışıyorlar.

Erbakan ve Türkeş'in temsil ettiği Türk gericiliği şimdi Orta Asya'ya yönelen tekeller düzeninin akıncı kolları olmak istemektedirler. Bu yürüyüşlerinin önünde Kürt devrimciliğini gördükleri için Kürt dinamizmini çökertme de daha da hırslanmaktadırlar.

"ÖZGÜRLÜK" EDEBİYATLI GERİCİLİK

Eylülist darbeden sonra Türkiye gericiliği yavaş yavaş özgürlük şarkıları söylemeye başladı. Bu şarkıları ilk önce tekeller bürokratı, çapsız bürokrat Turgut Özal başlattı. Demirel, önceleri bu şarkıların karşısına çıktı, ancak daha sonra, Türkiye ilericiliğinin iktidarsızlığını farkedince Özal'ı geride bırakmanın yollarını aramaktan geri kalmadı.

Özal, özgürlük edebiyatına başlayınca Demirel gerici şarkıları seçti.

Demirel, rota değiştirip bu edebiyatta "Özal'ın önüne fırlayınca Özal, en eskimiş şarkıları hatırladı ve en geri bir çizgiye oturdu.

İNÖNÜ VE BAYAR İLE DEMİREL VE ÖZAL

Celal Bayar, İsmet İnönü'nün bakanıydı. Sonra yerine cumhurbaşkanı oldu. Birisi muhalefette diğeri Çankaya'da kemalist restorasyona son şekillerini verdiler.

Özal, Demirel'in müsteşarıydı. Geçti, gitti ve önce yerine ve daha sonra da Çankaya'ya oturdu. Sonra Demirel muhalefet lideri konumuna geldi ve tekrar başbakanlık koltuğunu eline aldı. Bu kez yanına İnönü'nün oğlu İnönü'yü alarak bir imaj tazeliyordu.

Şimdi Özal Çankaya'da ve Demirel başbakanlıkta, Abdullah Öcalan'ın sözleriyle, eylülizmin restorasyonunu yapmaya çalışıyorlar.

Restorasyon, ister devrimde ve isterse karşı-devrimde olsun geçici olarak zaptedilen bazı ileri mevzilerden çekilmek demektir.

Resterasyon, kişisel sürtüşme demektir.

Erdal İnönü'nün desteğiyle Özal-Demirel, eylülist rejimi tümüyle yerleştirme aktivitesi içindeler.

Kürt mücadelesi ve fiyatların tırmanmasından başka bir korkuları görülmüyor. ■

IV

BAŞTÜRK; YARIM KALAN YAŞAM

DİSK Genel Başkanı Baştürk, ansızın bu dünyadan ayrıldı. Ayrılmadan önceki son açıklaması Demirel'e övgüydü. Fehmi Işıklar da, Özal'a övgü düzüyordu. HEP Kongresi'nde Musa Anter, Demirel'i kastederek "Kırk yıllık yani olur mu kani" diyor ve bu tür övgülere cevap veriyordu. Baştürk, ideolojik yanı zayıf ancak inatçı bir sendika lideriydi. Eylülist zındanlarda üç buçuk yıl yattı. DİSK'in yeni açılımlarını göremeden ölmesi üzücü oldu.

Baştürk için belki de söylenebilecek en iyi söz "yarım kalan bir yaşam" demektir. Yaşamının üç dönemi olmalıdır. Birinci dönemi, DİSK'e ve devrimci işçi hareketine karşı çıktığı dönemdir. İkinci dönemi DİSK'in başına geçtiği ve bundan kısa bir süre sonra Eylülist generallerin zindanlarına düştüğü dönemdir üçüncü dönem bundan sonradır ve bu yarım kalmıştır.

HEP VE HEPTEN ÇIKMA

Abdullah Baştürk'ü SHP'den istifaya zorlayan ve HEP kurucu-

İnönü'nün Kuryesi Oktay Ekşi Mi?

İnönü'ye bir MİT kuryesi aranırken, Oktay Ekşi üzerinde durmak gerekiyor. Neden SODEP Genel Başkan Yardımcısı oldu ve bir süre sonra ayrıldı?
CHP yakını yer altı dünyası liderleri Oktay Ekşi'nin MİT'te görevli olduğunu ileri sürerler. Doğru mudur?

Meclis'te "terör" tartışıldıktan ve Mahmut Alınak, kürsüden indirildikten sonra, 27 Aralık 1991 tarihli Hürriyet'te Oktay Ekşi şunları yazıyor: "Görüşmelerde başta Ana Muhalefet Lideri Mesut Yılmaz olmak üzere tüm muhalefet liderleri, Necmettin Erbakan, Bülent Ecevit ve halen bağımsız statülü Alparslan Türkeş, genellikle çok olgun ve yapıcı idiler. Bölücü terörün ve anarşinin önlenmesi meselesini hepsi de 'partiler üstü' hatta 'ulusal' sorun olarak gördüklerini söylediler. Hürriyet baş yazarı, savaş ilan eden faşist albayı olgun ilan ediyor ve Hürriyet'in hep karşısında göründüğü Erbakan ile ulusal platformda anlaşıyor. Acaba MİT'in yeni tutumu mudur?

İnönü, Ekşi İle Her Hafta Görüşüyor Mu?

Çetin Emeç'in öldürüldüğü günlerdi. Bir SHP yöneticisi Hürriyet'e başsağlığı dilemiş ve Oktay Ekşi'yi ziyaretten dönmüştü. Arkadaşı Yalçın Küçük ile sohbet ediyordu. Yalçın Küçük, Emeç'in, Hürriyet'in Eylülist darbede tutumu nedeniyle mafya tarafından öldürülmüş olabileceğini aktardı. Mafyanın Hürriyet'e ve MİT'te görevli olarak kabul ettiği Ekşi'ye kızgınlığını dile getirdi ve Erdal İnönü'nün her hafta Oktay Ekşi ile görüşüp görüşmediğini sordu. Bu sorunun cevabı biliniyor ve bu soru Erdal İnönü'ye sorulmalıdır.

Erdal İnönü, başbakan yardımcılığı koltuğuna oturmadan önce, sık sık Oktay Ekşi ile buluşur mu? Politikaya pek eğilimli olmayan Ekşi neden SODEP kurucusu ve genel başkan yardımcısı oldu?

Ekşi'nin SODEP genel başkan yardımcısı olması, MİT'in bilgisi içinde midir?

Basın Konseyi, Gazeteciler Cemiyeti için sorular var.

Cevap vereceklerini sanmıyoruz ancak yine de soruyoruz: İnönü'nün kuryesi Ekşi midir?

Eğer İnönü'nün kuryesi Ekşi ise, İnönü bunu biliyor mu?

su yapan motifler neydi? Bunlara kesin cevap vermek kolay görünmüyor. Belki de çerkez soyuyla da bağlantılı inatçı kişiliğidir. Belki de bu inatçı kişilik, Abdullah Baştürk'ü hep ayakta tutmuştur.

Erken ölmüştür.

Hizmetleriyle karşıtlıklarının birbirine denk olduğu bir zamanda ölmüştür.

HEP'i kurmuş ve ayrılmıştır.

DİSK'i yaşatmak için kollarını sıvamış ancak Musa Anter'in sözleriyle "kırk yıllık yani" Demirel'e övgüler düzerek ölmüştür.

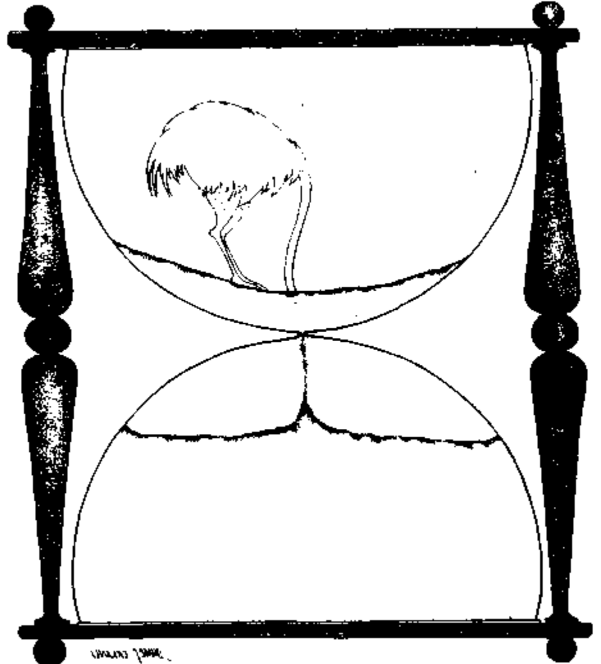
SENDİKACILAR VE SENDİKACILAR

DİSK eski genel sekreteri Fehmi Işıklar, Meclis Başkanı olur olmaz Özal'ı göklere çıkarıyor. Baştürk, Demirel'le görüşür görüşmez Demirel'e tam destek açıklıyor. Bunlar olmamalıdır.

Baştürk'ün inatçı kişiliğine saygı ile birlikte DİSK'in yeni yöneticilerini, SHP politikalarının bir uygulayıcısı olma eğilimlerinden hızla ve kuvvetle uzaklaşma uyarısında bulunulmalıdır. Türkiye açılacaktır.

Böyle olduğuna bakıp da hep böyle gideceğini düşünmek yanıltıcıdır. Evren kendisinin hep kalacağını sanıyordu.

Türkiye'nin sınıf tablosu büyük paradokslar ve açılımlarla doludur. ■

V

ÜÇ "YAŞLI" KUŞAK TEPKİSİ

Yaşar Kemal ve arkadaşları devlet sanatçılığı rütbesini reddettiler. Bu rütbe büyük maddi imkanlar getiriyordu.

Türkiye'de devlet sanatçılığını reddeden aydınların bulunması sevindiricidir.

İlhan Selçuk-Uğur Mumcu tarafından başı çekilen Cumhuriyet Gazetesi'nin yazar ve gazetecileri gazetenin ANAP-Washington çizgisine oturtulmasını kabul etmeyerek gazeteden ayrıldılar.

Cumhuriyet Gazetesi her zaman "devlet içinde devlet" olmuştur. Bu yazar ve gazetecilerin tepkisini, "kemalistler temizlendi" diye küçümsemek mümkün değildir.

Kemalist TKP kalıntıları Cumhuriyet'te radikal kemalistlerin yerini alırken SBP içinde de marksizmi reddetme kapısını açtılar. İhanetlerine yenilerini ekliyorlar.

Profesör Sadun Aren'in marksizmi herkesin marksizmi değildir. Pek çok kimse katılmayabilir. Ancak Profesör Aren'in "marksizmi reddettirmem" çizgisi sevindiricidir ve övgüye değer.

Genç kuşaklar kıpırdanıyor.

Üniversitelerde hareket başlıyor.

Üniversite gençliğinin bir bölümü "ne yapmalı" tartışması yapıyor.

Çukurova Üniversitesi, öğrenci eylemleri nedeniyle polis ve jandarma işgaline uğradı.

Baştürk'ün cenazesine katılma dışında işçi sınıfında henüz bir hareketlilik görünmüyor.

Artık memurların da kıpırdandığını görülüyor.

Böyle bir ortamda "önceki" kuşaklar üç sınav verdiler.

YAŞAR KEMAL VE ARKADAŞLARI

Bu ülkede Yaşar Kemal, Fazıl Hüsnü Dağlarca gibi bazı yazar ve şairlerin devlet sanatçılığını reddetmesi sevindiricidir.

Reddetme alışkanlığı ve geleneği olmayan bir toplumda "red" onurludur.

Beşikci'nin Lilian Helman gibi onurlu bir yazarın adına da olsa on bin dolarlık ödülü reddetmesi onurludur.

Devlet sanatçılığı sadece ünvan değil aynı zamanda yüksek bir aylık maaş ve benzeri maddi imkanlardır. Türkiye'de bir avuç yazar bunları reddedebilmişler ve aydın hareketi açısından umut saçmışlardır.

İLHAN SELÇUK VE ARKADAŞLARI

İlhan Selçuk, kemalist bir yazardır ve bu biliniyor. Ancak toplumunun nabzını tutmasını bilen bir yazardır.

Uğur Mumcu, kemalist ve anti-sovyet bir yazardır. Ancak bu toplumun devrimci hareketlerinden kopmamaya çalışan bir yazardır. Kürtler üzerine son kitabı, kemalist çizgiye dayanmakla birlikte daha olumludur.

Bir ülkenin ilericiliği bir yelpaze ve bir bütünlüktür. Selçuk ve Mumcu, her zaman genel gericiliğe karşı tutum almışlardır.

Selçuk ve Mumcu için Cumhuriyet Gazetesi bir yaşam biçimidir. Ancak bu yaşam biçiminden ayrılmamak için büyük esneklik göstermişlerse de kırılmamışlardır. Cumhuriyet Gazetesi, ANAP ve Wahington çizgisine geçince, döneklerin cirit attığı bir yer olunca buradan ayrılmakta tereddüt etmemişlerdir.

Ayrılmanın ihanet sayıldığı bir yerde, herkesin rızkına yapıştığı bir zamanda ömürlerini verdikleri gazeteden ayrılmaları örnek bir tutumdur.

YUMURTA KÜFESİZ TKP VE PROFESÖR AREN

TKP için ihanetin sınırı yoktur.

TKP her gün yeni bir ihanet yüksekliği bulan hareketin adıdır.

Önce legal partinin olmayacağını söylediler. Sonra Özal'dan işaret alınca koştular. Profesör Aren'i zorla başına oturttular.

Önce işçi sınıfını reddettiler. Sonra doymadılar başkalarını reddettiler. Daha sonra kendilerini reddettiler. Burada da kalmadılar bir de marksizmi reddetmeye kalktılar.

Profesör Aren, bunların içinde kalabilmek için çok esneklik gösterdi. Çok zigzag çizdi. Ancak marksizm, Aren'in vazgeçemeyeceği bir bayrak oldu.

Sosyalist Birlik Partisi Genel Başkanı Profesör Sadun Aren, marksizmi reddettirmeyeceğini ifade ederek TKP'lilerden ayrıldı.

Onurlu bir iş yapmıştır.

TKP'liler şimdi SHP'ye girme hazırlığı içindeler. ■

VI

HEP DEVRİMCİ EMEKÇİ İDEOLOJİSİNE DOĞRU

HEP Kongresi'ni yaptı ve yeni kurullarını seçti.

Önemli tartışmalar olmadı. Sadece kısaca "Özgürlük Yolu" olarak adlandırılabilecek bir muhalefet görüşlerini açıkladı.

Hem muhalefetin görüşlerini açıklaması ve hem de birden fazla başkan adayı çıkması "demokratikleşme" olarak değerlendirildi.

Konuşmacılar, HEP'in birlik çağrısı lehinde tutum aldılar.

Halkın Emek Partisi'nin Kongresi, Esma Hanım'ın katılması nedeniyle şoven basının büyük ilgisini çekti. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olan Esma Öcalan'ın protokolda yerini alması ve pek çok delege ve ziyaretçi tarafından sevgiyle karşılanması, tekelci basının en önemli konusu oldu. Esma Hanım'a gösterilen bu ilgi protokol bölmesinin karşısına asılan bez afişin farkedilmemesine yol açtı. Bu afişte Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin uluları birlikte resmediliyordu.

Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya, Vedat Aydın ve Mazlum Korkmaz'ın başları kongre boyunca birlikte dalgalandı.

BİRLİK ÇAĞRISI ÜZERİNE

Kongre'de birlik çağrısı üzerine tartışma değil tasvip göründü. Yakın bir zamanda tüm halkların öncülerinin katılımıyla bir tüzük ve program kongresi yapılacağı açıklandı ve bu nedenle birlik sorununun tartışılması daha sonraki toplantıya kaldı

Başkan seçilen Feridun Yazar, başkan adayı Yaşar Kaya ve Nurettin Basut adaylıklarını açıklarken yaptıkları konuşmalarda Türkiye ve Kürdistan ilericilerinin HEP içinde toplanmaları gereğini vurguladılar. Kongre'ye genel başkan vekili olarak giren ve daha sonra genel sekreterlik görevine getirilen Ahmet Karataş da böyle bir beraberliğin büyük isteklisi olarak göründü.

Devrimci Proleterya'ya Dostça

"Bilgesu Erenus eyleme çağrıldı ama 'ses düzeni olmadığı için' gelmedi! Böyle yazarak nereye gidilebilir?
Devrimci Proleterya ve benzeri yayınlar ne kadar çok çıkarsa o kadar iyidir. Bilgesu Erenus'un kurucusu ve sahibi olduğu Toplumsal Kurtuluş'un temel görüşlerinden birisi budur.
Devrimci doğru söyler ve sadakatı bilir. Toplumsal Kurtuluş, Devrimci Proleterya'nın esin kaynağı yiğit insanlara hep sempati duymuştur. Bütün kapılar kapalıyken bunlara kapılarını ve sayfalarını açmıştır.
Fatih Öktülmüş'ü geniş yığınlar, Yalçın Küçük'ün kitabından öğrendiler.
Bunlar yiğit ve devrimci insanlardır. İdeolojileriyle Toplumsal Kurtuluş ayrı düşer.
Ancak saygılı olmak gerekir.
Dostça uyarıyoruz.
Devrimci Proletarya, İ. Bilen'in Atılım'ı ile, D. Perinçek'in Doğru'sunu hatırlatıyor.
Perinçek'in Doğru'suna göre bütün kütleler ayaktadır. İ. Bilen'in Atılım'a göre ise hepsinde kendileri vardır. Devrimci Proleterya aynı havayı veriyor.
Daha gerçekçi olmak gerekiyor.

Boğaziçi Üniversite'ndeki eyleme, Bilgesu Erenus'u Toplumsal Kurtuluşçular çağırdılar. Bilgesu o gün, Cumhuriyet Gazetesi ile ilgili "okumayalım" kampanyasını başlatmak üzereydi ve son derece yoğundu. Buna karşın, Çapa'dan Boğaziçi'ne gitti. Polisler sarmıştı. Bilgesu, polisleri aştı ve kendisine söylenen salona ulaştı. Salonda kimse yoktu. Elli kadar ve çoğunluğu Toplumsal Kurtuluşçu üniversite gençliği, polis kuşatması için yürüyüş halindeydi. Ses düzenin olmaması bir yana salonda kimse yoktu.

KONGRE SONRASI

Kongre'nin en önemli tartışma konusu HEP'in SHP ile yaptığı ittifak oldu.

Eski genel sekreter İbrahim Aksoy'un temsil ettiği bir gruba göre bu ittifak HEP'in zayıflamasına yol açmıştır ve yanlış olmuştur. Delegelerin büyük çoğunluğu bu görüşe katılmadı ve bu nedenle kongre zaman zaman elektriklendi.

Muhalefet, kurullar için aday göstermekle birlikte sonuç almayı umut etmiyordu. Edilinen izlenim, bu muhalefetin bundan sonra HEP dışında politik arayışlara gireceğidir.

Muhalefet, HEP'in "çizgi partisi" olmamak üzere kurulduğunda ısrar ediyordu ve buna karşılık gittikçe bir tek çizginin görüşlerini temsil eden bir duruma geldiğini ileri sürüyordu. "Çizgi partisi" olmama iddiası, HEP tarafından yapılan birlik çağrısının söyleminde de yer aldı.

PARTİ VE ÇİZGİ

Bir partiye gelenlerin başlangıçta ayrı ayrı çizgilerden olmaları normaldir.Ancak birlikte mücadele ve ortak çabaların sonucunda, ortak hedefler ve ortak karşıtların çıkması durumunda her partinin giderek bir çizgiye doğru yönelmesi kaçınılmazdır. HEP'in de hem hedeflerini saptarken hem de üzerine gelen hücumların sonucunda bir "HEP'li" tipine doğru gitmesi mümkündür.

Parti, bir taraf olmayı ve bu taraftan bakmayı anlatıyor.Her parti kendi taraftarlarını diğerlerinden ayırmaya özen gösteriyor. Nitekim HEP de bu özeni gösterdi ve Türkiye ve Kürdistan solunun şimdiye kadar sürdürdüğü selam işaretini bırakarak kendine özgü bir işaret aldı.

ÖCALAN'NIN AÇIKLAMALARI

HEP Program Kongresi'nin yaklaştığı bir sırada PKK Genel Sekreteri Öcalan'ın bir önemli incelemesi yayınlandı. Bu incelemesinde Öcalan, Türkiye devrimci hareketinin tarihi üzerinde görüşlerini bir kez daha dile getiriyor ve TİP ve THKP üzerinde duruyor. Her ikisinin de Türkiye devrimci hareketinin tarihinde olumlu , onurlu ve ancak yetersiz yerlerini vurguluyor. PKK Genel Sekreteri, Kürdistan Devrimci hareketinin oluşumunda bu birikimlere yüksek değer biçiyor.

Öcalan, Kürdistan devrimci ve ilerici hareketleri ile ilgili olarak da açıklamalarda bulunuyor.Irak KDP'sinin Washington ile bağlarına temasla Türkiye KDP'sinin de bağlar çerçevesinde ortaya çıktığına işaret ediyor. HEP'in legal bir çizgi olduğunu ve bu çizgiden yararlanmak ve bu çizgiyi geliştirmek gerektiğini ileri sürüyor.

Apo'nun incelemesinde Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin içiçeliği üzerinde büyük bir vurgu görülüyor. Kürdistan devrimcilerinin bugün yaptıklarının Türkiye devrimcilerini ezen eylülistleri yenmek olduğunu ve bu yenginin

---

Bilgesu Kim Ve Siz Kimsiniz?

Bulursunuz bir başka devrimci şarkıcı ve onunla eylem yaparsınız.

Bilgesu, sizin her istediğiniz yere gelmek durumunda değildir.

15/16 Haziran tarihinde Kartal'da yapılması palanlanan geceye davet edilmiştir, geleceğini söylemiştir, ancak sonunda bağlantı kurulmamıştır.

Bilgesu, Boğaziçi'ndedir. "Gelmedi" demek, en kibar sözcükle doğruyu söylememektir.

Devrimci Sevecendir, Sadıktır

Toplumsal Kurtuluş, Devrimci Proleterya'nın esin kaynağı yiğit insanların yazılarını bastığı için toplatılmıştır.

Toplumsal Kurtuluş'u çıkartan Bilgesu ve bu arada Yalçın Küçük, bu yiğit insanların görüşlerini yayınladıkları için hücrelere konmuşlardır.

Fatih Öktülmüş'ün yiğitliği ilk önce Yalçın Küçük'ün kitabında anlatılmıştır. Bu yüzden Haziran Yayınevi'nde sorun çıkmış ve Şevki Ömeroğlu ile Ahmet Zengin, Fatih Öktülmüş'ün yiğitliğini anlatan Yalçın Küçük'ün kitabını basmakta ısrar ettikleri için eski arkadaşlarından ayrı düşmüşlerdir.

Biraz sadakat ve biraz sevencenlik gerekiyor.

İ. Bilen Artı D. Perinçek

Devrimci Proleterya, biçim olarak iyi çıkıyor. Sevindiricidir.

Bizim ortaya attığımız Küba halkıyla dayanışmaya sahip çıkması da sevindiricidir.

Ancak bundan sonra...

Bundan sonra D. Perinçek'in "Doğru" Dergisi ile İ. Bilen'in "Atılım" dergisini hatırlatıyor. Birincisine göre bütün kütleler ayaktadır ve ikincisine göre bütün kütleler içinde İ. Bilen vardır.

Herkes cezaevlerinde açlık grevi yaparken İ. Bilen tayfası yemek yiyordu. Ancak "Atılım" sürekli olarak açlık grevinden ölmek üzere olan yoldaşlarından söz ediyordu.

Biz Fatih'i seviyoruz. Biz yiğit devrimcileri seviyoruz. Biz Devrimci Proleterya ile ortak bir ideolojik konum bulmayı imkansız görüyoruz. Ancak yine de ortak iş yapmak istiyoruz.

Biraz özde de devrimci olun. Biraz saygı duymasını ve teşekkür etmesini öğrenin.

aynı zamanda Türkiye devrimcilerinin zaferi olduğunu ve olacağını ekliyor. Apo'nun görüşüne göre şu sırada sadece HEP çevresinde değil derneklerle ve diğer imkanlarla açık mücadeleyi ve kütle çizgisini yükseltmek zorunludur.

PKK lideri Türkiye devriminin imkanlarına büyük değer veriyor. Bugün Türkiye devriminin en büyük eksiğinin PKK türü siyasal ve askeri bir örgütlenmenin olmamasında görüyor.Bunun Türkiye devrimcilerinin işi olduğunu ve bu boşluğu PKK'nın doldurmasının imkansızlığını ve gereksizliğini ileri sürüyor.

PKK ve HEP

Öcalan da PKK ile HEP'in ayrı ayrı örgütler olduğuna işaret ediyor. Kuşkusuz HEP, PKK türünden etkin ve hep eylem halinde bir örgütün eylem ve politikalarının etkisi altına girecektir; bu kaçınılmazdır. Ancak aynı HEP'in PKK'nın simetriğinin olması halinde bundan da etkileneceği tabidir. Açıkta ve legal çalışan politik örgütlenmeler, derinde ve silahlı olarak çalışan hareketlerden etkilenirler.

Bunun tersi de doğrudur.Gizli ve silahlı yöntemlerle çalışan örgütler, yol açtıkları ve politika ürettikleri takdirde açık hareketlerden etkilenirler.

HEP Kongresi'nden

H. A

Her partinin kendine özgü bir kültürü ve kimliği vardır. Bu ait olduğu sınıfın, sahip olduğu tarafların, yada seslendiği halkın özelliklerinden kaynaklanıyor.

Bir ANAP kurultayında şişman liderin ellerini yukarıda kenetlemesiyle doğan alkış, içinde tuhaf bir paraziti taşır. Türedi müteahit ve işadamlarının ağırlıklı delege olduğu bir kongrede, görgüsüzlüğün simgesi, altın kalın künyelerin alkışa kattığı parazittir bu.

SHP kurultaylarının delegeleri ise hep bükülmüş eski mahalli solculardan oluşur. SHP'nin kültürünü bükülmüş solculuk belirler. Mazi anımsanınca gözler dolu dolu devrim günlerini anımsarlar. Ama bastıkları yer artık bugündür ve gerçekçi olmalıdırlar. "Bir iki reform yapabiliyor musun mesele budur. Yoksa o işlerin sonu yoktur. "Toplantı salonundaki havayı bu ruh halinin gel-gitleri belirler.

DYP'nin salonlarını dolduranların özelliklerini, lider, kendi kişiliğinde toplamıştır. Salon, silme kurnaz köylü ve uyanık işadamı ile doludur. Bir elinde kese yogurdu bir elinde canlı tavuk yüklenir kurnaz köylü ve kurultayda bir müstakbel devlet büyüğüne bunları hediye verirken, ileride yaptırılacak bir işi de şimdiden çıtlatmıştır bile.

Geçenlerde yapılan Halkın Emek Partisi'nin 1. Olağanüstü Genel Kongresi ise HEP'te yeni bir kültürün ve kimliğin yattığının göstergesi idi. Bu kongrede ne türedi müthait ve işadamları, ne bükülmüş solcular nede kurnaz köylü vardı. Bu kurultay yeniden yaratılmış mücadeleyle yaratılmış ve mücadele eden insanlardan oluşuyordu. Bu insan Kürt insanıydı. O yüzden HEP'in kültürünü ve kimliğini onu kucaklayan ve yaşatan kürt halkında aramak gerek. Konuşmacılardan birisinin de belirttiği gibi HEP'i HEP yapan ne parti yönetimi, nede milletvekilleri idi. HEP'i HEP yapan Kürt halkıydı.

Kurltayın yapıldığı salona girenler öncelikle bir kültürün her yönüyle izlenebildiği bir sergi salonuna girdiklerini düşünürler. Zılgıtları, renkleri, simaları, coşkuları, dili, türküleri, değişik yöre ve danslarıyla bir büyük kültür 'Biz Varız ' diyordu. Sonra da bunları yüzıllardır anlamamış ve kasten yoksaymış olanların duyacağı şekilde bağırıyorlardı: 'Biji Kürdistan'.

Bu kültür kürsüde de görülüyordu. Konuşulanlar diğer kurultaylardaki türden hamaset yüklü iç bayıltıcı şeyler değil. Her konuşmacı bir diğerini dinleyerek ve birbirinin eksiğini tamamlayarak. Örneğin bir konuşmacı demokrasiden fazla mı bahsediyor arkasından çıkan devrimin elektriğini yayıyor konuşmasından. Zaten insanlara böyle bir elektirik vermeyede gerek yoktu çünkü insanların içindeydi elektirik. Herkes büyük bir doğallık ve güzellikle birbirinin eksiğini tamamlıyor; yoldaş öğretmenin o büyük tavrında olduğu gibi öğrettiğini, hissettirmeden öğretiyor.

Bir deleğe HEP'i bir delikanlıya benzetiyordu. Bıyıkları yeni terlemiş ama koskocaman olmuş bir delitanlı. Bu görüşlere katılmamak mümkün mü? Siyaset sahnesine daha yeni çıkmasına rağmen halkın kendisini kucaklamasıyla, kendisine sahip çıkmasıyla koskocaman olmuş ve rüştünü Diyarbakır'da Vedat Aydın'ın cenaze töreninde göstermişti. Şimdiyse ellerini Türk dostlarına açarak daha da büyüyecekti. İnsanlar partinin Kürt partisi kimliginde kalmasını istemiyorlardı. Amaç partiyi Türk, Kürt, diger halklardan emekçilerin partisi yapmaktı.

Bu kongre kuşkusuz Türkiye için yeni bir dönemi başlatıyor. Bu yüzden üretilen politikalar çok konuşulacak ve tartışılacaktır. Ama görülen şuydu ki yeryüzünde büyük ve köklü bir kültür yeniden doğuyor. Bu doğuşta ise hiçbir düşmanlık ve şovenizm yok. Bunu en iyi olarak kürsüye çıkan bir delege Yalçın Küçük'ün görüşlerini söyleyerek anlattı. "Bir ulusun doğuşunda genelde başka bir ulusu karşısına alma vardır. Yani başka bir ulusu düşman görmek kendi uluslaşmalarında büyük rol oynar. Ama bu gün Kürtlerin uluslaşma sürecinde hiç bir milleti özellikle de Türk Milletini karşısına almamıştır."

Bütün bunlar sadece ve sadece gezeğenimizi biraz daha güzelleştiriyor.

EMPERYALİST CEPHEDE

Yalçın KÜÇÜK

Tarihin, derinden hızlandığı bir dönemden geçiliyor; yıkılışın bir hızlanma olduğu pek az farkediliyor. Risk getiriyor; aktivist için son derece riskli günlerdir. Düşünen aktivist için, uçta eylemci için, uçlarda eylem ile teori birbirinden ayrılmadığı için, büyük risklerin olduğu günlerden geçiliyor.

Uçta aktivist, teori ile yaşayandır ve güncel insan aklının en büyük yanıltıcılarından birisi oluyor. Hem günceli yakalamak ve hem en yanıltıcı olanı yaşamak, yaşamı, çok daha çekici hale getiriyor.

Modern bilgi teorisi, yaşamı gerçek bir heyecan haline sokmuştur. Bilgi ile maddenin birbirinden ayrılmadığı bir zamanda, bir uç aktivist için, yaşam, teori ve yaşama alanı ise epistomolojidir.

Bunları düşündükçe yeni kuşaklar için büyük bir heyecan duyuyorum.

Yeni kuşaklar için duyduğum heyecanın kaynağı yalnızca epistomolojik nitelik taşımıyor ve günden güne açılan yeni pratik alanları da, yaşamı, büyük bir sevinç haline getirici bir nitelik taşıyor.

Yöneten sınıflar içinde bir bölüğün, oligarklardan bir müfrezenin, tekelli bürokrat politikacılarla birlikte emperyalist senaryolar üzerinde çalıştıklarını yazdığım tarihten henüz altı ay bile geçmedi, yazdığımda yine pek korkuyordum. Çünkü aktivisti, uzun yolundan saptıranın teorik yanılmaları olduğunu çok iyi biliyordum ve bu nedenle her önemli teorik açılımım bende büyük korkular yaratıyor. Simdi pek çok rahatım ve bu incelemeyi böyle bir rahatlık içinde yazıyorum.

İki nokta var; bunlardan birisi devlet aygıtının ve bürokrasinin sanıldığından daha çok öğretici olmasıyla ilgilidir. Turgut Özal, devr-i iktidarında, devlet bürokrasine ek olarak sürekli olarak Istanbul oligarklarından ve Washington'daki, hem State Department ve hem de IMF ve IBRD çalışmalarından beslenmiştir; Mesut Yılmaz, politik açılımlarını, Washington yerine Bonn'dan alıyordu. Süleyman Demirel ve Erdal İnönü, başbakanlık ve yardımcılık koltuklarına oturunca, eksik kalan beslenmelerini tamamlamaya başladılar ve hızlı bir biçimde, emperyalist senaryolara yöneldiler. Hikmet Çetin, çözülüşten yeni çıkan Orta Asya devletlerini tanımakta gecikmedi ve Kültür Bakanı Fikri Sağlar, yanına Türkiye gericiliğinin yeni kalemlerinden Mim Kemal Öke'yi de alarak, Orta Asya kültür seferine çıktı.

Televizyon, Orta Asya'da izlenebilmek için yatırımlar yapıyor.

İslamik yayınların hepsi Orta Asya'da okunmayı en büyük öncelik sayıyor.

Necmettin Erbakan'a, benim emperyalist çözümlemelerim anlatılınca, şimdiye kadar "hata yaptığını' kabul ettiği haberleri geliyor; Necmettin Erbakan ve Aydınlar Ocağı'nın Suud Kralı'nın himayelerinde bir "islamik-enternasyonalizm" aramaktan vazgeçmek üzere oldukları yolunda işaretler var. Türkcü-islamcılar, Türkcü-islamcı bir enternasyonalizmi kendi başlarına ve hiç kuşkusuz oligarklarla birlikte yapacak duruma geldiklerini düşünmeye başlıyorlar.

Güzel. Fakat pek çok soru ve pek çok görev ortaya çıkıyor.

Belgrad'tan Çin Duvarlarına kadar Türkçe anlaşılabilen bir alan Türkiye oligarlarına açılıyor. Bunun bir yakın sonucunu görebiliyorum; Kemalizm bir yana Kemal Paşa'nın itibarının "resmen" de indirileceği bir dönem başlıyor. Marx ve Engels'in bilinç ve ideoloji ile ilgili yazdıklarının kesinkes doğruluğu bir daha yaşanmak üzeredir; Kemal Paşa'nın artık Türk yöneticilerinin ideal lideri olmaktan çıkacağı bir zaman aralığı kapıdadır.

Bütün çalışmalarımda Kemal Paşa'nın devrimci geçmişi olmayan, oldukça tutucu ve son derece sınırlı ufuklu bir burjuva demokrat olduğunu gösterebilmiş durumdayım. Ocak Ayı içinde okuyucuya ulaşacağını sandığım Türkiye Üzerine Tezler dizisinin sonuncu ve beşinci kitabı bu alanda yep yeni bilgiler getiriyor; ayrıca bu inceleme, tartıştığım alanla pek büyük ölçüde çakışıyor. Tezler'in bu sonuncu kitabında, 1918-1922 arasında Anadolu, Kürdistan, Ermenistan, Gürcistan ve Azerbeycan devrimlerine ayrı yer vermeye çalıştım; Enver Paşa, işte bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu'nu, Orta Asya'ya taşımaya çalışıyor. Osmanlı İmparatorluğu'nu Orta Asya'ya taşımayı planlamış olan bir burjuva-demokrat, bugünün oligarklarına, Kemal Paşa'dan çok daha yatkın bir model veriyor.

Kemal Paşa inecek ve Enver Paşa çıkacaktır; Marx'ın epistomolojisinin bir kez daha doğrulanacağına inandığım için muhtemel gelişmeleri bu kadar net yazabiliyorum. Görüleceğini umuyorum. Enver ile birlikte Kazım Paşa'nın da yıldızı parlamak üzeredir.

Güzel. Ancak burada Marx'ın bakışından artık benim için bir sistem niteliği taşıyan bir ayrılığımı dile getirmek istiyorum. Daha önce değindim; burada yeniden ve daha yalın bir biçimde formüle etmek durumundayım. Artık Marx'ın tüm düşüncesini, kabul edemediğim ölçüde olgunluk-eğilimli buluyorum.

Marx'a göre modern devletin ortaya çıkabilmesi için sınıfların gelişmesinin ileri aşamalara ulaşması

zorunludur; ben öyle düşünmüyorum. Marksist-Leninist bilgi teorisine göre tekelli düzenin emperyalist senaryoların peşinde koşabilmesi için de tekeller düzeninin önemli ölçüde gelişmesi gerekli oluyor; böyle düşünmediğim için tekelli düzenin hemen başlarında Türkiye'nin emperyalist zembereğin etkisi altına girdiğini yazabiliyorum.

Bu ayrılığımın yöntemsel bir boyutunu görebiliyorum; Marx'ın bakışı, eşitsiz gelişme yasasından uzaktır. Lenin, eşitsiz gelişme yasasını görerek formüle etmiş olmakla birlikte Marx'ın bakışının, pek çok alanda, ortodoks bir izleyicisi olarak kaldığı için, bu yasayı kendi bakışının temeli haline getiremiyor. Eşitsiz gelişme yasasına göre ise, devrimin realize edilebilmesi için sınıfların gelişmesinin ve çelişkinin derinliğinin çok ileri boyutlara varmaması gerekiyor; böyle düşünüyorum.

Türkiye ve Kürdistan Devrimleri yazgı bütünlüğü içindeyse, bir bölge devriminin motor gücü olabilecek dinamiği de içeriyorlar. Sovyet sisteminin çözülüşü, bölgeyi genişletiyor ve bölge devrimini, dünya devriminin kaldıracı haline getiriyor.

Tekelli düzenin realizasyon sorunu Irak Savaşı ve Kürt Cephesi'nde Türkiye tarafının başarısızlıkları, Türkiye Cumhuriyeti'ni, yöneten partilerin tümünü kapsayacak bir biçimde, Orta Asya'ya doğru bir emperyalist yayılmacılığın eşiğine getiriyor; yönetenlerin tümünde bu konuda bir görüş birliği görebiliyorum. Ancak yeteceğini düşünmemek zorunludur; Türkiye, bir üst emperyalist sisteme dayanmadan ve bununla işbirliği yapmadan her hangi bir emperyalist senaryoyu uygulama şansından yoksun durumdadır.

Türkiye'nin emperyalist şansında, Almanya'nın tutumunu ve Alman-Rus ilişkilerinin gelişimini önemli bir faktör olarak görmek gerekiyor; yakın zaman bir Alman-Rus yakınlaşması ve ittifakı mı, yoksa Rus-Amerikan ittifakına mı gebedir, önemli sorun burada yatıyor. Doğu Almanya'yı, ırkçı bir temeli ve eğitilmiş büyük bir Alman ordusunu devralmış olan Almanya, güçlü ekonomisiyle birlikte, agresif olmayı deniyor; bütün itirazlara karşın Yugoslavya'yı parçalanmış saymakta tereddüt etmedi ve geri adım atmadı. Irak Savaşı'nda önemli süre Washington'a karşı direndi ve şimdi Kürt Cephesi'nde sempati arayışı içine girdi. Bunlar, Almanya'nın uzun yılların tedbirliliğini bir kenara attığının ve yayılmacı bir stratejiyi yeniden benimsediğinin işaretleridirler.

Komünizm, Rusya kapitalizmine, gelişmiş bir ekonomi bırakıyor; Rusya'nın çok güçlü bir tekelli devlet olacağı günleri uzak saymak büyük bir yanılmadır. Kurulu büyük işletmeler yeni yetme oligarklarını bekliyor ve bulmakta gecikmeyeceğini düşünüyorum. Rusya, geniş kaynakları, üstün teknolojisi ve yetişmiş işgücü ile bu bölgenin tekelli devlerinden birisi olmakta gecikmeyecektir; hesapların buna göre yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Agresif Almanya ile tekelli dev Rusya; bir ittifak içinde olabilecekler mi, önemli soruyu burada görüyorum. Eğer Ekim Devrimi olmasaydı, bu ihtimallerden birisi olarak ortaya çıkıyordu; şimdi de ihtimallerden birisi olarak duruyor.

Amerika ne yapabilir; Rusya'nın yeni doğacak oligarklarına, tulumbayı çalıştıracak kadar yardım ve ek olarak da yönetme morali verebilir mi? Şu anda net bir cevap verecek durumda değilim; gerilemeye geçmiş Amerikan ekonomisinin ayıracağı kaynakların fazla olamayacağı kesindir. Ayrıca yeni Rusya yönetiminin henüz kalıcı bir çizgi geliştirebileceğine de ihtimal veremiyorum.

Bu soruların Türkiye emperyalizmi açısından önemi şudur: Eğer Rus-Alman hattı oluşursa, Türkiye, kaçınılmaz olarak zayıf Washington emperyalizmiyle iş tutmak ve bir çizgi oluşturmak zorundadır. Birikim bunu kolaylaştırıcı yöndedir; ancak, güçlenecek Rusya tekelli devi ile rekabetinde, Türkiye'nin Amerikan emperyalizminden nasihattan başka alacağının fazla olacağını sanıyorum.

Rus-Amerikan hattının oluşturulması halinde ise Alman-Türk hattı gelişebilecektir; bunun daha imkanlı ancak daha sorunlu olacağınını tahmin etmek zor değildir. Enver'in bir Alman adamı sayıldığı 1918 yılında bile Türk ve Alman kuvvetleri Ön Kafkasya'da çatışmanın eşiğine gelebildiler.

Alman-Rus hattının oluşması halinde Kürt Alanı'nda bir Almanofil Kürt hareketi yaratılacağını tahmin etmek zor görünmüyor; Berlin yönetimininin, Barzani ve Talabani ilişkilerini Washington'dan koparmak için çalışmasını beklemek gerekiyor. Alman Hükümeti'nin, Türkiye'nin sınır ötesi operasyonlarına, kendi adamları Mesut Yılmaz'ın başbakanlığı zamanında bile sert tepki göstermeleri, Kürt cephesi'nde dostluk yaratma girişimlerinin bir sonucu olmalıdır..

Bu dostluk arayışında PKK için hiç bir yer göremiyorum; hiç bir emperyalist ülkenin PKK'nın gelişmesinden olumlu bir sonuç beklemesini beklememek gerekiyor. Berlin'in, Lenin'i Petrograd'a götürdüğü biliniyor; ancak bu, uzamış bir dünya savaşının sonlarına doğru ortaya çıkıyor. Savaşa karşı Bolşevizm, Rus cephesini çökertmek için, Almanya'nın geçici müttefiki sayılıyor; ancak şimdi böyle bir durum görülmüyor.

Rus-Alman ve dolayısıyla Amerikan-Türk hatlarının oluşturulması halinde hem Washington'un ve hem de Ankara'nın bölgede daha zor bir durumla karşılaşması ve daha agresif olması kaçınılmaz görünüyor; böyle bir durumun Kürt hareketliliği içinde de beklendiğinin işaretleri ortaya çıkıyor. Son HEP Kongresi'nin "tek çizgi" izlenimini veren bir yapıya doğru bir yönelişi başlatması Kürt solu ve hareketliliği içinde yeni ayrışım ve oluşumların da işaretlerini

getiriyor; bu işaretler içinde Washington-Ankara yakınlaşmasına bir de Şam eklenerek, Bekaa Vadisi ile ilgili olarak burjuva basınının bilinen senaryoları yeniden gündeme getiriliyor.

Burada söylenebilecek olan şudur: Bölgeyle ilgili her türlü kamplaşmada PKK'nın yeri bulunmuyor. Bu bir değerlendirmedir; ancak değerlendirmeleri birer temenni haline getirenler ve daha sonra da temennilerini gerçek sayıp bunun üzerine politikalar kurmak isteyenlerin çıkabileceğinden kaygı duyuyorum.

Kaygı ile umut ikiz kardeş oluyorlar.

Anti-emperyalizm ile anti-kapitalizm de zaman zaman dost ve çok zaman da düşman iki kardeştirler. Türkiye solunun altmışlı yıllar pratiğinin sonlarına doğru düşmanlık yanı ağır bastı; öyle hatırlıyorum. Bu, o sıralarda netlikle çözümlenemiyordu; Kürt Cephesi'ndeki gelişmeler eksik kalan netliği tamamlıyor.

"Milli" yanı çok ağır basan bir anti-emperyalizm zorunlu olarak anti-kapitalizmden uzaklaşıyor. Her unsuruyla Kürt bir anti-emperyalist mücadelenin, hiç kuşku yok, millilik yanı tam, ancak anti-kapitalist yanı eksiktir; sonuca da yavaş yürüyeceğini ve çok zaman da hiç ulaşamayacağını düşünebiliyorum. Anti-kapitalist yanı canlı bir anti-emperyalist mücadelinin ise "sınıfi" yanının yüksek olacağını, ancak, milli yanında eksikliklerini ezen ulusun devrimci hareketiyle kapatacağını kabul etmek zorunluluğunu görüyorum. Daha radikal bir içerik taşıyor ve zahmetli de olsa, sonuca ulaşmasını çok daha kesin görebiliyorum.

Emperyalist merkezin kontrol sistemini zayıflatmayan bir anti-emperyalist mücadelenin katededeceği mesafe daha uzun görünüyor. İrlanda örneği, bu açıdan, son derece düşündürücü bir tablo çiziyor.

Hem sınıfi tabanı yüksek ve hem de ezen ulusun devrimci hareketiyle birlikte harekete geçen ve çözümler üreten bir anti-emperyalist mücadelenin başarı şansının daha yüksek olduğunu sanıyorum. Daha çabuktur; ancak hiç bir zaman çok çabuk değildir.

Burada bir soru ortaya çıkıyor: Türkiye ve Kürdistan Devrimleri ne ölçüde içiçedir? Bu soruyu sormakla yetiniyorum ve şimdilik bir cevap arama gereğini duymuyorum.

Bunun yerine bir ikinci soruyu ortaya atmak durumundayım: Türkiye'nin, ister Alman ve daha yüksek bir ihtimalle de, isterse Amerikan hattı ile emperyalist senaryosunu gerçekleştirmede başarı elde etmesinin Türkiye devrimi üzerindeki etkileri ne olabilecektir? Benim dışımdaki bir ortodoks marksistin bundan çelişkilerin daha ileri bir aşamaya ulaşacağı ve bu nedenle devrimi güvence altına alacağı sonucu çıkarması ihtimal dahilindedir. Böyle düşünmüyorum ve devrimi geciktirici, görünmez bir gelecek ve takvime bağlayacağı bir potansiyel sayıyorum.

Bunu şöyle anlatabilirim; Orta Asya'da Türkik kökenli ülkelerin Türkiye nüfuzuna girmesi, Türkiye'ye her adımda bir kaç Konya ya da Kayseri'nin eklenmesi anlamına geliyor. Türkiye gericiliği, Orta Asya'da büyük kaynak zenginliği kadar çok daha büyük gericilik bulacaktır ve böylece her açıdan daha da "güçlenecektir"; bunun görülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Görmek, yeni görevler demektir. Görev, sorumluluk ile birlikte ortaya çıkıyor.

Bu noktayı ayrıntıyla geliştirmek gereğini duyuyorum; eğer Türkiye Devrimi ile Kürdistan Devrimi'nin yazgıları birlikte biçilmişse, bir bölge devrimi zorunluluğunu görmemek imkansız görünüyor. Bölge devrimini zorunluluk olarak görme eğilimi taşıyorum.

Her halde benim düşünce sistemim içinde sürprizli bir yere sahip değil; 1 Mayıs 1987 yılında, Sovyet düzeninin çözüleceği kimsenin ve bu arada benim aklımda yokken, Doğu Sosyalist Cumhuriyetler Birliği projesini ortaya atabildim. Şimdi bu projenin daha büyük bir şans ve gereklilik taşıdığına inanıyorum.

Kuşkusuz sosyalist sistemin çözülmesi bu birlikte tüm bileşenlerin sosyalist olma şansını azaltacaktır; önemli olan sosyalizme açık olmaktır. Bu bölgenin Batı sınırını, Elenler'i ve Bulgarlar'ı içine alacak bir biçimde düşünüyorum, dünyanın en güzel ortakçı düzenini kuracağından hiç kuşku duymuyorum; Ermeniler'i içinde ve İraniler'i dışında görüyorum. Irak ve Suriye kesinlikle, bölge tanımının içinde yer alıyor. Yeltsin'in Gürcüleri dışlamasını da sevinçle karşılıyorum.

Şunlar eklenebilir; Türkiye ve Kürdistan Devrimleri yazgı bütünlüğü içindeyse, bir bölge devriminin motor gücü olabilecek dinamiği de içeriyorlar. Sovyet sisteminin çözülüşü, bölgeyi genişletiyor ve bölge devrimini, dünya devriminin kaldıracı haline getiriyor.

Hep bu bölgenin insanı olmaktan heyecan duydum. Hiç bir zaman Avrupa veya Amerikan dünyasına özenmedim.

Avrupa ve Amerikan dünyasının insanlığın düşmanı olduğuna inanıyorum. Bunu, politik olarak değil felsefi planda dile getiriyorum. Avrupa ve Amerika'da insan sürüdür. Felsefi anlamda insan değil, Kafka'nın ünlü öyküsündeki gibi, tahta kurusudur.

Tekellerin olduğu yerde insan, tahta kurusudur.

Kapitalizm, kaçınılmaz olarak tekeller düzenini açıyor.

Ortakçı düzen, bu nedenle, zorunluluk oluyor.

Tekeller düzeni, gittikçe, insana yapabileceğinden çok daha önemsiz işlevler yüklüyor: Sürüleşmek kaçınılmazdır.

Dünya devrimine kapı açan bir bölge devrimi, insanı büyütücü tek yoldur.

Bu dünyayı eline alabileceğine inanmayan bir kimsenin devrimci olabileceğine hiç bir zaman inanmadım. Şimdi de inanmıyorum.

Bu bölge gençliğinin önündeki imkanları düşündükçe büyük bir heyecana kapılıyorum.

İnsanlık, hep kendisini arayan büyük bir serüvendir.

Yaşamak ise ancak serüven olduğu zaman yaşamaya değiyor.

'Küba Halkıyla Dayanışma Girişimi' Oluşturuldu

kim bu güzel dünyadan yakınmayla sözeder sadece o ölü ya da ödlektir

Bilim insanı, sendikacı, avukat, gazeteci, yayımcı ve sanatçılardan oluşan ve çoğunluğu İstanbul ve Ankara'da yaşayan sekseni aşkın aydın ABD'nin ablukası altındaki Küba Halkıyla dayanışma için bir araya geldiler.

20 Aralık 1991 günü İstanbul'da gerçekleştirdikleri ve katılanlar arasında, Eşber Yağmurdereli, Zihni Anadol, Munzur Pekgüleç, Levent Tüzel, Yaşar Kaya, Orhan İyiler, Nail Satlıgan, Mehmet Emin Sert, Müştak Erenus, Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Şevki Ömeroğlu, Ercan Kanar, Demirtaş Ceyhun, Sedat Tuncer, Emin Karaca, Rasih Nuri İleri, Sungur Savran bulunduğu toplantıyı Bilgesu Erenus bir açış konuşmasıyla başlattı.

***

B. Erenus- Şu anda bir tecrit politikası uygulanan ve kapitalist ülkelerin hiçbirinden yardım beklemediklerini söyleyen yiğit Küba halkının mücadelesine katkı için gösterdiğiniz dayanışmaya teşekkür ediyorum. Kübalı bir ozan Marti'nin bir şiiriyle sözlerime başlamak istedim. "Kim ki bu güzel dünyadan yakınmayla sözeder sadece. O kör ya da ödlektir." Ben bu dizeleri şöyle değiştirmek istiyorum, çok daha uyacak. "Kim ki bu güzel dünyadan yakınmayla sözeder sadece. O ölü ya da ödlektir."

Sevgili dostlar, çevremize bakıyorum bir yığın canlı cesetle karşı karşıyayız. Burjuva iktidarı yarattığı bu eserine bakıp bakıp sürekli bir türkü tutturuyor. Önce insan, sonra insan, sonra yine insan türküsü bu. Ekonomik ve sosyal koşullar ağırlaştıkça, emperyalist sistem insanî bir kisveye bürünme çabasına giriyor. İkiyüzlü hoyratlığını unutturma çabası bu. Yer yer başarılı da oluyor. Bu ikiyüzlü hoyratlık gösterileri geçicidir. Ve onların da bilmesi gerekir ki bizler ne ölüyüz ne de ödlek. Yakınma saymıyorum bu söylediklerimi. Sesimizi duyurabilmemiz için seslerimizin birleşmesine gerek var, hepsi o kadar.

Kendisini ülkesinde sürgün saydığını söyleyen bir Fransız yazar, Castro'yla yaptığı roportajda "devrimin lirik düşünün son temsilcisi olarak sayıyorum sizi ve katkılarınız gerekir bu devrimci düşe" diyor. Castro'nun yanıtı da güzel "unutmayalım ki halklar mücadele edenleri, kendisine ve özgüçlerine güvenenleri daima sever, takdir eder. Biz Kübalıların dünya devrimcilerinin düşlerine katkımız, yalnızca bu kararlılığımız olacak" diyor. Avrupa ülkelerine gönderdiği selam da şöyle bitiyor "Kendinizi ABD'nin ellerinden kurtarın." Az sonra gündemini de açıklayacağım bu komitenin, birlikte çalışmalarımızın bende en büyük heyecanı şu oluyor: ABD'yi kendi topraklarımızdan kovmada önemli bir işlev taşıyacağız. Hepinize sevgiyle söylüyorum ve hemen gündeme geçiyorum. Gündemi şöyle saptadım ve öneriye açık. Bir toplantı başkanı seçeceğiz. Komitenin teknik yapısıyla ilgili Yalçın Küçük bir konuşma yapacak, sonra tartışma ve önerilere açıyoruz. Komitenin ilk programını hazırlıyoruz. Bundan bir sonuç bildirisi oluşacak ve basına duyuracağız.

***

Bilgesu Erenus'un açış konuşmasıdan sonra, katılanların ortak isteğiyle Zihni Anadol toplantı başkanlığına getirildi.

***

Z. Anadol- Son olaylar bizleri, sosyalizme inanmış insanları etkiledi. Dünya'da gerçekten bir Küba kaldı. Yardımlar, umud ettiği sosyalist ülkelerden kesildi ve ABD emperyalizmi üzerine çökmeye başladı. Buna rağmen namuslu bir kararlılıkta Küba. Bu bakımdan Castro'yu alkışlıyoruz. Toplantıyı açıyorum.

Y. Küçük- Düşündüklerimi çok kısaca özetleyeceğim. Bu bir komite olmalıdır. Dernek olmamalıdır. Seçkinci olmalıdır yani, sınırlı sayıda üyesi olmalıdır. Ve bir sonuç bildirgesi olmalıdır. İkinci olarak 5 veya 7 kişilik bir yürütme kurulu olmalıdır. Ayrıca böyle bir komitenin kurulduğu haberi Küba Büyükelçisi'ne verilmelidir.

D. Ceyhun- Dernek olmaması ve seçkinci olması gerektiğine katılıyorum. Biz bunun acısını yaşadık. Bir Türk-Yunan dostluk derneği kurmuştuk. Sonunda Özal'ın eline geçti. Komite yerine 'Dayanışma Girişimcileri' gibi bir isim de olabilir.

N. Satlıgan- İyi bir enformasyona dayalı olmak gerekir. ABD bir yandan silahlı bir müdahale olasılığını hissettirerek bir yandan da büyük bir abluka ile Küba'nın dünya ile ticaretini kesiyor. Buna karşı olmak gerekir. Fakat komitenin çalışmaları Küba rejimine, Küba'nın politikasına destek içermemelidir.

"Yiğit lider" ile dayanışma komitesinin faaliyet konusu olmamalı.

O. İyiler- Küba'ya verilecek destek ve yapılabilecek yardımın yanısıra, Küba'nın yenilmesini isteyen girişimin karşısına çıkmak, Türkiye'deki marksizm-leninizm mücadelesi ile Küba halkının mücadelesi arasında paralellik kurmak gerekir.

M. E. Sert- Girişimin birkaç hedefi olmalı. Bunu bir siyasi kampanya olarak görmemeli. İlk önce bu girişimi solun gündemine sokmak, ikinci olarak Türkiye'nin gündemine almak gerekiyor. Üçüncüsü ekonomik bir katkı olarak neler yapabiliriz. Örneğin bu ülkeye turizm turları düzenlemek şeklinde bir ekonomik yardım düşünülebilir.

E. Yağmurdereli- Küba, 70 yıllık sosyalizm uygulamaları sonunda, gerçekten sosyalist bir ada olarak kaldı. Sosyalist ülkelerin arka arkaya çözüldüğü bir zamanda Küba, emperyalizm tarafından kuşatılmış bir sosyalist ada. Benim, pasaport alırsam Meksika'ya gitme durumum var. Oradan Küba'ya geçebilirim ve komite adına temaslarda bulunabilirim. Sanırım faydalı olur.

Y. Küçük- Bu tabii ki çok faydalı olur. Ben bir konuya değineceğim. Bu girişimde politika ne kadar az olursa başarı o kadar çok olur. Küba halkı hapsedilmiş durumda, yiğitlik orada. Bizim amacımız, dışarıda birilerinin kendisiyle ilgilendiğini duyurmak. Politik tartışmaların dışında tutmamız gerekir. Sadece sol dergilerin yazarları değil, en burjuva yazarlar da bu konuya çekilmeli. Küba iyi mi yaptı, kötü mü yaptı, bu bizim dışımızda. Biz gemi gönderemeyiz, ama hükümeti etkileriz, bürokrasiyi etkileriz. Hapishanenin dışındaki anaların, içerdeki çocukları için çırpınması gibi bizim çırpınmamız.

D. Ceyhun- Mücadeleye destek veriyoruz, vermiyoruz değil. Küba halkı düşüncesinden dolayı tutsak. Sistemi de düşüncesidir. Biz de düşüncesinin hapsedilmesine tepki gösteriyoruz.

B. Erenus- Bütün dünya Küba'nın özel bir konumda olduğunu söylüyor. Dostu olmayanlar da 60 yaşına gelen bir liderin yıllarını sayıyor. Ama o lider bu gün diyebiliyorsa ki, "sosyalizme her zamankinden daha fazla bağlıyım ve daha fazla inanıyorum" o zaman lidere bağlı değil ama, Küba halkıyla birlikte o lideri de anmakta yarar var.

E. Kanar- Ben bu girişimi şu açıdan olumlu buluyorum. ABD, Küba halkının kaderini kendi çizmek istiyor, baştan beri olduğu gibi. Bu anlamda Küba halkının kendi kaderini tayin hakkına biz buradan destek olmalıyız. Fakat uluslararası sosyalist hareketin en doğru temsilcisi veya tek temsilcisi gibi bir imaj da vermemeliyiz. O yüzden bu dayanışmayı Castro şahsına indirgemeden Küba halkıyla dayanışma düzeyinde tutmalıyız. Böylece bu girişim sadece sosyalistlerin değil, sosyalist olmayan demokratların da sempatisini sağlayabilir.

M. Pekgüleç- Dünyada yaşanan olaylar ve sosyalist dünyadaki yenilgiye rağmen, tek bir ülkenin hapsedilmesi ve dize getirilmek istenmesi karşısında, inançlarını yitirmemiş bir avuç insanın bu ülkeyi emperyalizme teslim etmeme konusundaki destek çabasını önemli bir adım olarak görüyorum. Bu dayanışmada biz de önemli pratik adımlar gerçekleştirebiliriz.

O. İyiler- Aslında asıl darbeyi Comecon ve Sovyetler'den yemiştir Küba halkı. Bu halk hem hapishanede hem yokluğun içinde. Yarın öbür gün Miami'de Küba aleyhine geliştirilen girişimlerin fiili olarak işgale çıkması ihtimali de var. Bu takdirde komitemiz Türk halkının anti-emperyalist mücadeleye hazırlanması görevini de üstlenebilmelidir. Devrimci kadroların hareketine ivme kazandırması açısından bu girişimin önemli bir işlevliliği vardır.

Y. Kaya- O kadar değerli ve güzel konuşmalar yapıldı ki, bana birşey kalmadığı kanaatindeyim. Ben bu toplantıya önce Kürt kimliğimle katıldım ve bu çağrıdan onur duydum. Halkların kardeşliğine inanan biri olarak, bu girişimi gönülden destekliyorum.

M. E. Sert- Ben önemsediğim bir noktayı tekrar vurguluyorum. Castro önderliğindeki faaliyete destek olunması değil belki girişimin amacı. Ama liderinin halkından koparılmasına karşı çıkılmalı. Bu konu haklı haksız tartışmasının dışında tutulmalı.

M. Erenus- Bir ayrıma gidilmiş gibi oluyor. Bence bunun fazla üzerinde duruluyor. Bizim girişimimiz Castro önderliğindeki Küba halkıyla dayanışmaya yönelik.

N. Satlıgan- Küba'nın istediği dünya ile ticaret yapmaktır. Küba'nın bazı kazanımları var, sağlık ve eğitim başta olmak üzere. Bunlar abluka dolayısıyla tehlikeye giriyor. Bu somut kazanımların yok olmaması için destek verilmeli.

Y. Küçük- Fazla vurgucu ve ısrarcı olmamak gerekiyor. Dayanışma içinde olacağımızı herşeyiyle beğenmek zorunda değiliz. Bir halkı liderinden ayırmak kolay değildir. Bu dayanışmada marksist olmayanlar da bulunmalıdır. Ben son olarak beş veya yedi kişilik bir yürütme kurulunun oluşturulmasını ve bir başkanın seçilmesini öneriyorum. Ayrıca bir onur başkanı önerim var, o da **Mahmut Dikerdem.**

Z. Anadol- Son olarak benim söyleyeceğim şu; biz

bu girişimle Küba'nın şahsında sosyalizmi sahipleniyoruz aynı zamanda. Ve çalışmalarımızın olumlu faydalarının olacağını düşünüyorum. Hepinize katıldığınız için teşekkür ediyorum.

***

Toplantı sonunda tartışma ve öneriler doğrultusunda bir **Uygulama Kurulu** *belirlendi.*

Kendilerini kısaca **Küba Dostları** *diye adlıyan gurubun Uygulama Kurulu'nda;* **Bilgesu Erenus, Mehmet Emin Sert, Muzaffer Olca, Emin Karaca, Eşber Yağmurdereli, Yalçın Küçük** *yeralıyor. Gurubun teknik işlere yönelik sorumluluğunu,* **Mustafa Göksoy, Nurettin Oğuz** *ve* **Erkan Dündar** *üstlendiler.*

Küba Dostları ilk etkinlik olarak, aralarında Fidel ve Che'nin de bulunduğu Gerillaların Havana'ya giriş yıldönümü olan 8 Ocak 1992'de İstanbul, Beyoğlu Evlendirme Dairesi'nde, Saat 20.00'de, bir kitle toplantısı düzenleyecekler.

ABD emperyalizminin kıskacındaki Küba halkı için aynı kaygıları taşıyan kişileri bir araya getirmeyi amaçlayan bu etkinlikler bir dizi halinde sürerken, tüm dünyada var olan diğer **Küba Dostları'yla** *da bağlantılar kurularak Yiğit Küba Halkının direnişi sürekli olarak gündemde tutulacak.*

Küba Dostları, *Küba halkı üzerindeki enformatif ambargonun da kırılabilmesi dileğiyle ilk çağrılarını yayımladılar.*

İnsan özgürlüklerinden alabildiğine söz edildiği bir dönemde, Washington'un Küba Halkını bir adaya hapsetmek türünden insanlık dışı bir strateji uyguladığı vurgulanan çağrıda, **"Yiğit Küba Halkının iradesine, bağımsız yaşama hakkına konulan abluka, bize, bizim aydın kişiliğimize, insan soumluluğumuza da indirilmiş bir darbedir ve dayanışma ile bu darbeye karşı olduğumuzu göstereceğimize inanıyoruz"** *deniyor. Çağrı'yı aşağıda sunuyoruz.*

Küba Dostları'nın Çağrısı

Savaş karşı tarafın iradesini teslim almak içindir.

ABD, şimdi Küba Halkının iradesini teslim almak için acımasız bir proğramı güngünden tırmandırıyor. Amerikan Emperyalizmi Küba Halkına karşı savaş halindedir.

Hapis, bireyi kendi amaçlarından vazgeçirmek içindir.

Hapiste kararları gardiyan verir ve hapisliğin süreci, gardiyanın kararlarını kendi kararları sayma alışkanlığını yerleştirebilmekle belirleniyor.

İnsan özgürlüklerinden alabildiğine söz edilen bir dönemde Washington, Küba Halkını bir adaya hapsetmek ve liderinizi verin, yardım alın türünden insanlık dışı bir gardiyan stratejisi içindedir.

Küba Halkı herşeye karşın kendi yazgısına sahip çıkmak iradesini kırdırmamak adına yiğitçe mücadele veriyor, amaçladığı ortakçı düzenden vazgeçmemek için inat ediyor, sosyalizmle birlikte bir halkın onurunu, kimliğini, bağımsızlığını savunmak için destansı özverilerde bulunuyor.

Türkiye kimlik mücadelesinin tanığı bir ülkedir.

Bu topraklar yiğitlik dolu onur mücadeleleri yaşamış ve yaşamaktadır.

Bunu bilenler olarak, hapisliği ve halkların mücadelesini en yakın zamanda yaşamış ve yaşayan kimseler olarak, Yiğit Küba Halkına, bu büyük mücadelelerinde yanlarında olduğumuzu duyurmanın kaçınılmaz bir sorumluluk olduğunu düşünüyoruz.

Ayrıca bizler, hapisteki insanın en büyük güç kaynağının uzaktaki insanların dayanışması olduğunu bilen bir bölgenin aydınlarıyız. Dünyanın her yanında bütün frenleri alınmış bir robot canavar, Amerikan emperyalizminin önüne çıkacak yürekli insanlar hâlâ vardır, seslerimizi onlarınkine katarak daha da yükseltmek istiyoruz.

Yiğit Küba Halkının iradesine, bağımsız yaşama hakkına konulan abluka, bize, bizim aydın kişiliğimize, insan sorumluluğumuza indirilmiş bir darbedir. Dayanışma ile bu darbeye de karşı olduğumuzu göstereceğimize inanıyoruz. Bu, bizler için herşeyden önce insan olmamızın ve her türden baskıyı reddetmemizin en önemli koşuludur.

Sessiz ve seyirci kalmayı Küba Halkına karşı işlenen suça katılmayla eş anlamda algılıyoruz.

Sessiz ve seyirci kalmayı reddediyor, Küba Halkına biçilen, ABD patentli yazgının değiştirilmesine yönelik tüm girişimlerin yanıbaşında olduğumuzu ve haberleşmek isteğimizi duyuyoruz.

Küba Dostları adına
Uygulama Kurulu

ADIM ADIM NAZİ İMPARATORLUĞUNA

Nurettin Kurtuluş

Alman faşistleri karış karış tanıyorlar bağımsız(!) ve genişletilmiş topraklarını. Her köşede ve bucakta bilinen ve gösterilmiş hedeflere saldırıyorlar. Molotof kokteylleri, zincirleri, beyzbol sopaları, bıçaklarıyla muhakkak bir yabancıyı yok etmeye çalışıyorlar, korku salıyorlar ortalığa. Olayların bir çoğu "Faili Meçhul" oluyor, tesadüfen yakalananlar ise kimlikleri tesbit edildikten sonra serbest bırakılıyorlar. Bu faşist saldırılara kriminal olaycıklar(!) diyor çoğu zaman iktidar ve muhalefet partileri. Faşist, ırkçı sloganlar atan, gamalı haçlı bayraklarla dolaşan, Hitler selamı veren eğitilmiş, örgütlü bu sürüye rechtextremist-rechtradikal (aşırı sağcı-radikal sağcı) sıfatını yakıştırıyorlar. Tamamen yanlış ve uydurmadır; bugün ülkeyi yöneten CDU/CSU kardeş partileri(!) aşırı sağcı-radikal sağcıdır ve illegal olarak en azından moralman destekledikleri, teşvik ettikleri saldırganlar faşisttir, Neo Nazidir. Bunu bir türlü söyleyemiyorlar utanıyorlar, utançları komplekslerinden kaynaklanıyor, geçmişin suçluluğundan kaynaklanıyor...

Alman toplumu faşizmi Neo Nazileri onaylıyor; 1989 Avrupa parlementosuna 6 parlamenter sokmayı başarıyorlar ve ayrıca 19.8 milyon DM yardım alıyorlar. 29 Eylül 1991 Bremen, 6 Ekim 1991 Niedersachsen eyaletlerinde yapılan Belediye meclisi seçimlerinde Sosyal Demokratların, Yeşillerin dışındaki partilere %58'e varan oylarını veriyorlar ve parlementolara 9 faşist milletvekili sokuyorlar..

19 Eylül 1991 "Kristalnach" (Kristalgece)'ın bir ön provasıydı. Meşhur gece 9.10 Kasım 1938'de Üçüncü Reich Almanyasında 250 Sinangog'un, 800 işyerinin binlerce evin yakıldığı, 30.000 Alman Yahudisinin tutuklanıp katledilmek üzere KZ= Konzentrationlager'lara (Temerküz Kampları) doldurulduğu tarihtir. 19 Eylül 1991 Hoyerswerda'da (eski Doğu Almanya sınırları içindeki küçük bir belediye) ilticacılar yurduna ve aynı gün aynı saatlerde ülkenin bir çok yerinde yapılan kanlı baskınlar Dördüncü Reich yolunda atılan "Kazadımları" dır. Bu saldırılar Üçüncü Reich'tan sonraki en planlı, programlı, örgütlü Nazi baskınlarıdır.

Perşembe gecesi yapılan Hoyerwerda baskınını Cumartesi günü yayınlanan gazeteler haber veriyordu. Neue Presse "lynchjustiz Gegen Auslander Wohnheim" (Yabancılar Yurduna Karşı Linç) olarak yazdığı başlıktan sonra, Molotof-kokteylleriyle saldıran "aşırı sağcıları", "unbescholtene" (namuslu, lekesiz..) Almanların da katıldığını da ilave ediyordu alt yazılırında... 150 Vietnamlı ve Afrikalıdan oluşan çoğu çocuk ve kadın sığınmacıyı 500 Alman yakarak yok etmek istiyordu..

Bütün bu gelişmeler Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin satın alınmasından sonra olduğu iddia ediliyor ve suçluyu ilan ediyorlardı. Bu da yanlış ve tamamen uydurma. Bu tür olaylar ilk değildi yıllar önceki sinyallere hiç kimse aldırmamıştı, aşağıdaki zaman dizin Emperyalist Almanya'nın gerçek yüzünü biraz açacaktır:

* Temmuz 1984'te bir basımevinde çalışan Mümin Çakar'ı üç Alman iş arkadaşı Robert, Reiner ve Norbert işyerinin ana kapısına asıyorlardı. Ellerini bağlamayı unuttukları Mümin Çakar'ın imdadına diğer Türk arkadaşları koşarak kurtarıyorlar... Spass demişler "şaka yaptık" demişler, Alman hakim inanmış(!) ve serbest bırakmış Almanları. Mümin Çakar bavulları topladığı gibi çoluk çocuk soluğu memlekette almışlar.. Burada geleneksel Alman Demokrasisini ve Yargı sistemini ve Yargıçlarını fazla yorumlamaya gerek var mıdır?

*1985 Aralık ayının 25'inde, Hristiyanlık aleminin en mukaddes gecesinde (Heiligeabend) çanlar çalarken gencecik Ramazan Avcı'yı avlıyorlar Naziler. Öldürüldüğüyle kalıyor Ramazan Avcı ve olay "faili meçhul" olarak geçiyor kayıtlara..

*Mart 1989. Meşhur "Bild" gazetesi hedef gösteriyor; Köln'de yapılacak olan Galatasaray-AS Monaco futbol maçı için "Europacup; Wiviel Türken bleiben hier?" kaç Türk kalacak burada manşetiyle Nazilerin dikkatini çekiyordu..

*20 Nisan 1989 Hitler'in yüzüncü doğum gününde FAC'nin (Federal Almanya Cumhuriyeti) her köşesinde Nazi terörü kasırga gibi esiyor. Yabancı aileler çocuklarını okula göndermiyor, birçok okulun öğretmen ve aile birlikleri bunu öneriyor daha önce. Türkler işyerlerini açmıyor. Bir çoğu saldırıya uğru-

yor. Bir çamaşırhanede çalışan 25 Türk işçisine izin veriyor işveren, işyeri korkusundan tabii. Berlin'de Türk mezarlığı paramparça ediliyor, mezar taşlarına gamalı haçlar çiziliyor. 12 yaşındaki bir Türk kızını bir kaç Nazi otobüs durağında dövüyor, hastanelik edinceye kadar ve etraftaki Almanlar dövülen bu kızın yardımına koşmuyor, sadece seyirci kalıyorlar. Türklerin bilinen evleri ve işyerlerine, metrolardaki istasyonlara gamalı haçlar çiziliyor.

*26 Haziran 1989; Nazilerin önce tehdit ettikleri Sıhhi Tesisatçı-Kalorifer tesisatçısı bir Türkün aldırmazlığına kızarak Minibüsünü ateşe veriyorlar, içindeki aletleriyle beraber zarar 60.000 DM..

(Tarihe lütfen dikkat edin, daha önce yazmam gerekliydi...)

*17 Aralık 1988; 19 yaşındaki Nazi ve NPD (Milliyetçi Alman Partisi) üyesi Josef Saller, Schwandorf'ta (Bir köy, ya da kasaba) bir kibritçik ve kartonla(!) bütün bir binayı yakıyor tek başına (!)... Osman Can (50), Fatma Can(43) Mehmet Can (12) ve DKP üyesi Jürgen Hübener (47) yanarak ölüyorlar ve 5 ağır yaralı da hastahaneye kaldırılıyor. Duvarlara "Türkler Defolun" yazıları yapıştırılıyor. Cenaze törenlerine 1000 kadar Alman ve Türk katılıyor, CDU'lu (Hristiyan Demokrat Birliği) belediye başkanı Hans Kraus kortejin içinde görünmüyor, yani katılmıyor bu Nazi katliamının protestosuna...

İki Almanyanın birleşmesine kadar, Ekim 1990'a kadar Nazi saldırıları binleri buluyor. Ateşe verilen otomobiller, evler, görüldüğü yerde dövülen yaralı, ağır yaralı yabancılar, okullarda, fabrikalarda sokaklarda, resmi dairelerde gelişen, geliştirilen **insan düşmanlığı**... ve evet gittikçe güçlenen Nazi Partileri NPD, Republikaner, FAB...BKA (Fededal Kriminal Dairesi), Anayasayı Koruma Örgütü (Bizdeki adıyla veya tam yaklaşımıyla MİT), İçişleri Bakanlığının Nachrichtensperre (kesin sansür demek gerekli, Türkçe karşılığı haber kısıtlaması, yasağı)'sinden geçen, topluma ulaşan haberlerin önemsiz ve kıyıcıkta olmasına özen gösteriliyordu.

Kırk yıldır hazırlanan DDR (Demokratik Almanya Cumhuriyeti) pazarlaması, nihayet Nobel Barış Ödülü (!) sahibi USA Emperyalizminin kuklası, yeminli anti-sosyalist Garbi'nin kesin satışıyla gerçekleşmesine çeyrek kala, Batı Alman Emperyalistleri 15 Nisan 1990'da o gün (Bundes Rat) temsilciler meclisinde çoğunlukta olan CDU/CSU (Hristiyan Demokrat/Hristiyan Sosyalist U= Union = Birliği) kardeş partileri (gerçekten de kardeş FJS=Frans Josef Strauss abiliğindeydi) tarafından apar topar yeni bir Yabancılar Yasası çıkarıldı. Bir gün sonra Aşağı Saksonya'da yapılacak eyalet seçimlerinde bu çoğunluğun SPD= Sosyal Demokratların eline geçeceğini daha önce falcılara sormadıklarına eminim CDU/CSU kardeş partilerinin. Sosyal demokratlar olsaydı ne olurdu? (Bu da ayrı bir konu, başka bir yazıda bunu da irdelemek istiyorum..) 1990 Nisan ayında FAC parlementosunda kabul edilen "Yabancılar Yasası" Demokrasinin bir yüzkarası değildir; ırkçılığın, gericiliğin, milliyetçiliğin en doğrusu Kapitalizmin/Emperyalizmin yüz akıdır. Yasallaştırılan yabancı düşmanlığı, ırkçılık; sokaklarda saldırıya uğrayan, dövülen öldürülen diğer uluslardan insanlara **saldıran nazilere** haklılık kazandıracaktır, istenende buydu zaten. Daha sonra bunları hep birlikte yaşayacaktık, yaşıyoruz... Emperyalist Almanya böylece; Anayasa ve Ceza Yasası'ndan sonra bir de özel Yabancılar Yasası'yla tipik bir Demokrasi (!) örneği oluyordu Batı Avrupa'da. **Üç yasalı demokrasi!....**

İki Almanyanın birleşmesine geçmeden önce Nazi Partilerinin bir gelişmesine değinerek aşağıda yazacağım zamandizinine biraz daha aydınlık getireceğine inanıyorum.

*1989 yılında yapılan Avrupa Parlementosu seçemlirinde Nazi partileri toplam 2.493.956 oy sağlıyarak, Avrupa parlementosuna 6 Rep (Republikaner) temsilci sokuyor.

Bunun karşılığı olarak 19.8 milyon DM kasalarına devlet bütçesinden para sokuyorlar.

Bu alınan yardımla Faşist partilerin, birleşmiş Almanya'da nelere kadir olacaklarına(!) fazla kafa yormaya gerek kalmayacaktır kanısındayım..

NE GETİRDİ İKİ ALMANYANIN BİRLEŞMESİ?

Her hakkı elinden alınmış Doğu Alman halkına, Batı Alman Emperyalizmi alkol, uyuşturucu, Bild gazetesi, sex mağazaları sundu ilk önce. Doğu Alman halkının hasret kaldığı(!) lüks tüketim malları (otomobilden, beyaz eşyaya kadar) sokaklarda, barakalarda batıya göre çok daha ucuz ve inanılmaz taksitlerle satılmaya başlandı. Hatta bir ara birçok eşya Batı'da bulunamaz oldu. Geçici tahta kulübelerde açılan Bankalar kredi yağdırdı yeni Alman halkına. Alman emperyalizmi bir anda lüks şokuna uğrattı onları. Ardından Treuhand Enstitüsü getirildi, yönetimine Alman emperyalizminin en tecrübeli, en acımasız uzman yönlemcileri (menajer) oturtuldu ve Doğu Alman endüstrisi, sanayii özelleştirilerek takımerkine paylaştırılmaya başlandı. İşsizlik birdenbire çığ gibi büyümeye başladı, kaçacak delik aramaya başladı Doğu Alman halkı, yığınlar halinde batıya geçmeye başladılar, fakat

işsizliklerine çare değildi bu.
Doğru olan 7 milyon 123 bin 324 lük işsiz sayısı,

4 milyon 361 bin'i saklanarak

2 milyon 762 bin 324 olarak gösterilmeye çalışılıyordu resmi ağızlardan.

Bu sayıya 1991 yılı sonuna kadar 360.000 daha Doğu Alman işsizinin ekleneceği ilan ediliyordu resmen, bu da Treuhand Entstitüsünün büyük başarısı (!) olarak görmek yerinde olacaktır...

Birleşme öncesi bazı rakamlar;

*FAC'de 6 milyon yoksul;

*Ulusal gelirin en az %50'sinin altında geçinmek zorunda kalanlar,

*Uzun yıllar işsiz kalanların sayısında %500 artış,

*Bu sayı sosyal yardım almaya hak kazanan yaşlıların sadece %48'inin dahil olduğunu, diğerlerinin ise "veschamten Armen" yoksulluktan utanç duydukları için yardım dairelerine başvurmadıklarını, dramatik bir rapor olarak DPWV kuruluşu Alman toplumuna açıklanıyordu. Birleşmeden sonra artık bu rakamlara her gün binler ekleniyordu. Kiliseler öğlen yemeğinde Endonezya usulü sıcak pirinç çorbası dağıtılıyordu yoksullara. Sadece 1 milyonluk Hannover ve civarında 100.000 'in üzerinde yoksulluk sınırında yaşayan insan var. Bunun dışında 35 bin işsiz, sosyal yardım alan 27 bin kişi, sakatlar, bakıma muhtaç olanlar ve kronik hastalar bu rakamın dışında kalıyordu.

11.06.1991 HER DAKİKADA İKİ MİYON DOLAR HARCANIYOR -SİLAHLANMAYA-

Körfez savaşından sonra modern silahlanma ateşi yükseliyor...

Hayat pahalılığı, yeni vergiler, milyarları bulan iç borçlar, rekor bütçe, yoksulluk, uyuşturucu bağımlılığı, sex pazarı, polisiye olaylar inanılmaz (!) boyutlara ulaşıyormuş.

* Kasım 1991, federal Alman Merkez bankası Raporu. Tehlike işareti..

Sosyal sigortadaki 20 Milyarlık delik!...

Pahalı bir **birlik**; Doğu Almanya ile birleşmeden doğan sorunlar..

Ve alternatif; bu yük ancak sigorta aidatlarının arttırılmasıyla karşılanabilir..

Federal Almanyanın şahdamarı otomobil endüstrisindeki son gelişme..
Alman otomobil dış satımında USA pazarındaki dramatik gerileme;

Wolkswagen %29, BMW %15, Mercedes %21, Audi %45, Porsche %50'lere varan satışlardaki azalma.. İşte sadece bu olay, milyonlarca emekçiyi ilgilendiriyor, geleceği karanlıkların içinde görüyor.

FAC emperyalizminin bu ekonomik krizini örtbas etmek için ellerindeki son kozlar da masaya konmuştu;

*Eski Doğu Alman Cumhuriyeti Devlet ve Parti Başkanı Erich Honecker'in Moskova'dan geri istenmesi pazarlıklarının Gorbi-Yeltsin-Genscher üçgeni arasında aralıksız devam etmesi.

*Berlin'deki Lenin heykelinin meydandan kaldırılmak istenmesi için mahkemelerin, halk girişimlerinin devam etmesi ve sonunda başarılması!...

Anayasadaki İlticacılar Yasası olan 16. maddenin kaldırılması yaygaraları, toplumun önüne günde 24 **defa** konuluyordu, basın ve yayın organlarınca **şaşkına çevirilen alman toplumuna "günah keçileri" gösteriliyordu....**

Şimdi, üçüncü zamandizininde birleşmeden sonraki gelişmelere değinmekte yarar var sanıyorum;

10 Ekim 1990 Birleşmenin, yani Büyük Almanya'nın yedinci gününde 79 milyonluk toplumun içindeki yabancılar istatistiği veriliyordu;

*Batıda; %33 Türk, %13 Yugoslav, %11 İtalyan, %6 Yunan, %5 Polonyalı, %4 Avusturyalı, %28 Diğer uluslardan...

*Doğuda; %31 Vietnamlı, %27 Polonyalı, %8 Mozambikli, %8 Rusyalı, %7 Kübalı, %15 diğerleri...
Batıda 4.850.000, Doğuda 190.000 yabancı...

Yani 79 Milyonluk Almanya'da, 5 Milyon 40 bin yabancı işçi bulunuyor. Yani %4,2... Politik ve ekonomik senaryo tamamlanmıştı, ters yola girmiş, dört nala koşan Alman Emperyalizmi, planını programını tamamlamıştı, artık oyun başlayabilirdi...

*9 Mayıs 1991 (sansürden çıkan ilk haber..) Brandanburg'da Himmelfhrtstag'da (Hristiyanlıkta mukaddes bir gün) şehrin bir çok yerinde saldırılar düzenliyor Naziler. Doğu Berlin'in Hohenschönhauser

kesiminde Naziler bir Sovyet turistine bıçakla saldırarak ağır yaralıyor. Naziler daha sonra Sovyet askeri kışlalarına ve lojmanlara saldırıyor.

*19. 9. 1991 Saldırılar, tehditler bitmek tükenmek bilmezken ilk ölümlü haber Sosyal Demokratların yönetimindeki Saarland eyaletinin **Saarlouıs** kentinden geliyor; 3 katlı ilticacılar yurduna yapılan saldırıda, ağır yanıklar alan Gana'lı, yirmibeş yaşındaki ilticacı kurtarılamayarak ölüyor...

*19. 9. 1991 Meşhur haftalık Quıck dergisi bu sayısındaki önerisi şöyle:

"Son Çare; sınırlarda Toplama Kampları", bu cesur öneriyi (!) veren Sosyal Demokratlar'ın Stutgart meclisindeki Grup Başkanı Dieter Spöri'yi açık yürekliliğinden dolayı kutlayanların başında kimler geliyor acaba? 12. 5. 1991 Berlin'de bir parkta gezen Ufuk Şahin'le karşılaşan 29 yaşında Alman Nazi Andreas "Überall Kanaken, muss man denen hier begegnen.." (Her yerde Kanaken) (Havai adasında yaşayan bir halk, küfür olarak kullanılan bir deyim.) burada da karşılaşmaya mecbur muyum.. diyerek evli olan ve iki yaşında bir kızı bulunan bu Türk gencini bıçaklayarak öldürüyor. Yabancılar sorumlusu Berlin Senatosundan CDU'lu Barbara John olayı "Kriminal Motiv" olarak açıklıyor. Başkonsolos Emregül, Alman Nazilerini savunan CDU'lu Barbara John ile aynı borozanı öttürerek "... Biz Almanlarla burada dostça yaşıyoruz" diyor!...

21. 9. 1991 Bild gazetesi okuyucuları arasında yaptığı bir araştırmayı açıklıyor:

65.000 kişiden 64.211'i yani %98.1'i Anayasadaki 16. maddenin değiştirilmesinden yana.. Tabii uyuşturucu tutkunu bir insanın, bu bağımlılığından kurtulması çok zordu!... Yorum da ise, Von Hanshermann Tiedji adlı Köşe'ci Bild gazetesi okuyucularının Alman Halkının bir aynası olduğunu vurguluyordu!..

25. 9. 1991 Yazının başındaki Hoyerswerda baskınını yazmıştım, ne oldu sonra?

"Rechtsradikale in Hoyerswerda feiern", "Radikal sağ Hoyerswerda'da bayram ediyor.." Çünkü saldırıya uğrayan yabancılar o şehirden alınıp götürülüyor, ve meydan Nazilere kalıyor. Naziler başarılarına devam edecekler, "ta ki tüm yabancılar Alman topraklarından atılıncaya kadar"...

Yeter artık; zaman dizinini uzatmak istemiyorum, kısaca iki araştırmaya değineceğim; Stern dergisinin 2. 10. 1991 deki 41. sayısında kapak başlığı şöyle:

"Almanların Ayıbı- Yabancı Avı" ve iç sayfada devam ediyor, **"Hoyerswerda Her Yerde"**, 17 Eylül, 29 Eylül arasında **(Sansürden Geçen)** 40 olay saptanıyor ölenler, yaralananlar, bir-iki milyon marklık zarar.

Berlin Polis teşkilatı başkanı George Schertz; 25. 10. 1991 tarihine kadar yabancılara karşı 1300 saldırının olduğunu sadece 130 yaralının bulunduğunu söylüyor, ölümlerden haber yok!

20. 11. 1991 yazımı tamamlamak üzere iken Pro 7 adlı özel TV istasyonundaki haberlerde eski Doğu Alman vatandaşlarından 724.000 kişinin başta Kanada, USA olmak üzere, Afrika ülkeleri, Avustralya ve Yeni Zelanda'ya göç ettiklerini ve göç etmek isteyenlerin gittikçe çoğalmakta olduğunu söylüyordu...

Yazımın sonuna geliyorum;

Burada yaşayan yabancılar arasında Almanların hiç bir saygınlığı-sevgisi yoktur, bu da benim yapmış olduğum bir araştırma. Bu toplum kara bir bulut gibi dökülmüştür insanlığın üzerine tarih boyunca. Ekonomik-politik baskıları Hitler'in sonuna dönüşmesi kaçınılmazdır, fakat bu kaçınılmazlığa kadar muhakkak insanlığın başına bir defa daha belâ olacaklardır.

Gördüğünüz gibi faşistler durup dururken gelmediler bu duruma, bu güne. Adım adım **sağlam ve bilinçli** yürüdüler, yürütüldüler ve yürüyorlar yeni Nazi İmparatorluğuna!..

"Hitlerin gözleri görüyor", yıllar önce başlayan emeklemelerinde Alman solu bile gülerek "bir avuçcuklar, hiç bir şey yapamazlar" diyerek işin içinden sıyrılıp çıkıyorlardı. Bugün artık faşizme karşı koyacak güçlerinin olmadığını çok iyi biliyorlar, bu aradaki yıllarda sol çok şey kaybetti, hem sempatizanlarını ve hem de üyelerini. Düzen koruyucu sendikalar ise mum alevi gibi bir iki çıkışla tarihi misyonlarındaki yerlerini alıyorlar.

Ekonomik kriz Emperyalist Almanyanın elindeki son kozu olan faşizmi tırmandırıyor, Gerici-Liberal koalisyon, iktidarını korumak için elinden geleni yapacaktır, zor günler dağların arkasında değil kapımızın eşiğindedir, kapılara gamalı haçlar çizilmektedir, toplama kampları kuruldu kurulacak,

"Hitlerin Gözleri Görüyor"............

21. yy'a girerken

KADIN VE AİLE

Nuray Bayındır

Yüzyıllık tarihsel gelişimde KADIN ve AİLE'de görülen temel değişimleri bulmak, kavramak için en güvenilir yöntem tabii ki sorunu genel tarihsel-Toplumsal bağlantıları içinde irdelememizi mümkün kılan materyalist tarih anlayışıdır.

Ailenin öteki toplumsal kurum ve düzenlerin ekonomik ilişkilerindeki ve bu ilişkilerce belirlenen insanlar arası sosyal ilişkilerindeki değişim ve dönüşümle birlikte değiştiğini ancak materyalist tarih anlayışı ile görebiliyoruz. Ve en gerçekçi açıklamaları bu yöntemle ortaya koyabiliyoruz.

Bugün ailenin içinde bulunduğu durumu anlamak ve antalmakta bize yol gösterecek tek gerçekçi yöntem de budur. Şu geçen 25 yılı baz alarak ve genel toplumsal gelişime önderlik eden toplumlarda son gelinen aşamadaki toplumsal ilişkilerin karekteri ile bütünlüklü tarzda konuya yaklaşım yapmaya çalışacağım.

20. yy'ın son çeğreği modern toplumlarda geleneksel evlilik yaşam ve anlayışının sona erdiği dönem oldu. Bugün kadınlar eskiden olduğu gibi kocalarının mutluluğunu değil kendi mutluluklarını düşünüyorlar. Kocaları için değil kendileri için yaşamak istiyorlar. Yüzyılın başından sonuna doğru yaşanan süreç kadınların % 40'nın evli değil bekar kalmak istediğini gösteriyor. Son yapılan istatistikler boşanan her iki kadından birinin yeniden evlenmediğini gösteriyor.

Bakınız Engels 1884 yılında yani günümüzden 107 yıl önce Zürih'te basımı yapılan Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni'nde bu durumu nasıl açıklıyor.

"Ama tek eşliliğin kesinlikle yitirecek olduğu şey, doğuşunu borçlu bulunduğu mülkiyet koşullarından kendisine geçen belirleyici niteliklerin tümüdür ve bu nitelikler, bir yandan erkeğin üstünlüğü, bir yandan da, evliliğin bozulmazlığıdır. Evlilik içinde erkeğin üstünlüğü, onun iktisadi üstünlüğünün yakın bir sonucudur ve bununla birlikte kaybolacaktır. Evliliğin bozulmazlığı ise, kısmen tekeşliliğin içinde kurulduğu iktisadi durumun kısmen de bu iktisadi durumla tek-eşlilik arasındaki bağlantının henüz açıkca anlaşılmayarak dinsel bir deformasyona uğradığı bir çağ geleneğinin sonucudur. Bu bozulmazlık, bugün bir yönden yaralanmış bulunuyor" ve devam ediyor ve çağlar boyu devam edecek birlikte yaşamın en temel özelliğini veren şu güzel önermesini yapıyor; "eğer yanlızca aşk üzerine kurulu evlilik ahlaki ise, yalnızca aşkın devam ettiği evlilik ahlaki demektir."

Modern toplumlarda aktüel yaşam Kadın ve Aile açısından bir çelişkiler yumağına dönüşmüştür. Kadın dünden çok daha yoğun bir şekilde çalışma yaşamının içindedir. Yüzyılın başlarındaki gibi kapitalist pazarın mevsimlik değil sürekli işçisi olmuştur. Kadınla erkek işgücü arasındaki fark birlikte çalışılan hemen hemen bütün sektörlerde kapanmıştır. Kadınlar eskiden erkeklerin yoğunlukta oldukları işkollarında çoğunluğu ele geçirmişler ve pek çoğuna feminen özellik katmışlardır. Örneğin: Sosyal yardım kuruluşlarında, hastahanelerde, bürolarda tezgahtarlık işlerinde çalışanların %90'nı kadındır. Bu tür kadın işkolu sayılan çalışma merkezlerinde bile kadınlar yönetim mekanizmalarına %18 gibi gülünç bir sayıda katılabilmektedirler. Aynı eşitsizlik televizyon radyo ve basın kuruluşları için de geçerlidir. Geçmişten farklı olarak pek çok kadın gazeteciyi en tehlikeli savaş merkezlerinde görev yaparken izliyoruz ancak hiçbirisini basın-yayın tekellerinin başında görmek olası değil. Kadın mesleğinde başarılı olabilmek için erkek meslektaşından farklı olarak çalışma azmi ve disiplini yanısıra süregiden erkek şovenizmine karşı da savaşmak zorundadır. (Bu Fransa başbakanı için de geçerlidir.). Kadınların kamu hizmet sektörlerinde daha kolay iş bulmaları bu iş kollarında ulaşılan biçimsel eşitliğin sonucu değil, binyıllardır süregelen ev işi alışkanlıklarının artık kocaya ve aileye karşı gösterilen hoşgörü ve itaatin sözkonusu sektörlerde kolayca çalışma yaşamının gerekliliklerine adapte edebilmelerinde yatar. Bu kapitalist sistemin iki yönlü işine yaramaktadır. birincisi işverenler için hazır, fazlasıyla eğitim masrafı gerektirmeyen potansiyel iş gücüdür. İkincisi evdeki kocanın yöneticiliği ve kadının hizmetkarlığı toplumsal içeriğinde süregiden haliyle sistemin yeniden ideolojik belirlenişine hizmet etmektedir. Dolayısıyla sistem kadına ekonomik özgürlüğünü verirken onun ideolojik boyutunda süregiden köleliğini hem kadın hem de erkek açısından her gün yeniden üreterek entellektüel uyanışa kapıları sımsıkı

kapatmaktadır. Bu nedenle kamu hizmet sektörlerinin feminen özellik kazanışı bır anlamda da sistemin zorlamasının sonucudur.

Kadının iş ve sosyal yaşamıdaki kadın aleyhine işleyen ayrımcılığı sorgulayışı son yıllarda belirgin bir ağırlık kazanmıştır. Ekonominin bugün için de bulunduğu durum, çalışma sektörlerinde yaratılan suni ayrımların bile sitemin eskisi gibi devamına yetmemektedir. İşsizlik ve enflasyon son 25 yılın süreli büyüyen hastalığıdır. Bu durum kadın, iş alanında göreli bir kalıcılık sağlarken sayıları kadınlara oranla birkaç kat fark eden erkek işçileri çalışma alanı dışına atmıştır. İşsiz kalan erkek evde, eskiden karısının "doğal" olarak üstlendiği ev işi ve çocuk bakımını yapmak zorunda kalmıştır. Ekonomik güçsüzlüğün cinslerin geleneksel rollerine vurduğu tokat politikada da etkisini göstermekte gecikmemiştir. "tek-eşliliğin içinde kurulduğu iktisadi durum" Engelsin döneminden hem sanayi ve teknolojinin eriştiği düzey açısından hem de "tek-eşlilikle iktisadi durum arasındaki bağlantı"nın evlilik üzerindeki belirleyici önemi açısından farklıdır. Aşkın önem taşımadığı evliliklerde sadece erkeğin ekonomik güçlülüğü değil kadının da çalışıyor olması karşılıklı tercih konusudur. Toplumun kadın özgürlüğü konusunda aydınlanmamış büyük bir kesimi açısından geçerli olan bu durum evlilik içinde erkeğin iktisadi üstünlüğünün bittiği ancak geleneksel ideolojik üstünlüğünün devam ettiği noktada kadın açısından sonun başlangıcı olmaktadır. Doğrudur politika ekonominin yoğunlaşmış ifadesidir, öyleyse toplumlarla geniş kesimleri açısından ekonomik yaşamda özgürlüğü tanınan kadının önüne hala ideolojik ve politik barikatların dikilmesi sistemin iç çelişkisidir. Evliliğin bozulmazlığı ilkesi bozulmuştur; ekonomik temeli ortadan kalkarak bozulmuştur.

Ailenin çözülüşü yeni değil ta 1789 Fransız burjuva devrimi yıllarına dayanıyor. "Burjuvazi aile ilişkisinin dokunaklı-duygusal peçesini yırttı ve onu katışıksız para ilişkisine döndürdü."(1) "Aile, 19. yüzyılda da, çözülmenin işlerliği yalnız kavram yüzünden değil, ama gelişen sanayi ve rekabet yüzünden de genelleştiği için, varolagider; aile, çözülmesi Fransız romancıları aracılığıyla Alman kilise babalarının kulağına bile çalınmasına karşın, hala varolagider." (2) "Birçok halde kadının çalışmasıyla aile tümüyle çözülmez, ama düzeni tersine döner. Aileyi kadın besler, erkek evde oturur, çocukları gözetir, ev işleri görür ve yemek pişirir. Bu durum, çok, çok sık görülür; yalnız Manchester'de ev işleri görmek zorunda kalan böyle yüzlerce erkek vardır. Bu gerçek enemenin (Kastration) işçilerde hangi haklı öfkelere yol açtığı, ve bütün öbür toplumsal ilişkiler aynı kalırken bütün aile ilişkilerin nasıl altüst olduğu düşünülebilir... cinslerin durumundaki böyle toptan altüst olmanın, ancak cinslerin daha başlangıçtan beri birbirinin karşısına yanlış konmasından ileri gelebileceğini kabul etmeliyiz."(3) Bugün işsizlik sadece işçi sınıfını değil toplumun tüm çalışan kesimlerini etkiliyor. Fransa'da hemşireler, doktorlar, sosyal yardım kuruluşları çalışanları, demiryolu işçileri greve gidiyor sık sık yürüyüş yapıyorlar. Ekonomik kriz Avrupa topluluğunun irilerini de korkunç kıskacına almış durumda. 60'lı yılların sadece öğrenci gençliği değil toplumun tüm kesimlerini etkileyen - burjuva kadın hareketinin en güçlü olduğu dönem-yenilikçi rüzgarı 90'lı yıllarda insanları her an umutsuzluğa sürükleyen yarına-birbirine güvensiz bırakan felaket rüzgarına dönmüştür.

Yukarıdaki alıntıların yazarları Marx ve Engels'ten tam 1,5 asır sonrayı yaşıyoruz. Kadınlar açısından dünyanın ne kadar az değiştiğini görüyoruz. Burada parentez açıp şu satırları yazarken bir kadın arkadaşımın telefonda anlattıklarını aktarmak istiyorum. Gül'ü terk ettiği eşi benzin istasyonunda bıçaklayarak öldürmüş. Bir keresinde şu göçmenci feminist erkekler adamı tutmuşlar ve feminist kadınlar da Gül'e yaptıklarından dolayı kocayı adamakıllı dövmüşler. Gül'ün cesedi birkaç gündür morgda. (Dövme olayını daha önce duymuştum.) Arkadaşım olaya neden olarak feministlerin kışkırtmalarını görüyor, ona katılıyorum. Dayağa dayak'la karşı çıkılmaz, devrimciliğin bittiği yerde feminizmi savunur feminist sayarsanız kendinizi işte bir gün de düzenin anlayışı gibi caydırıcılığına inanıp, ikna yerine dayağı seçersiniz. Olayın böyle sonuçlanmasında feministler kendilerini görevlerini yapmış hissediyorlar mı bilmiyorum ancak katil kocanın karısını öldürmeden önce başından geçenin etkisiyle yarı deli dolaştığından haberim var. Burada ne olayı bana aktaran arkadaşım ne de ben Gül'ün kocasını Gül'e karşı davranışından dolayı savunmuyoruz, öldürme olayını da lanetliyoruz ama lütfen feministler; mademki düzenin egemenlik anlayışına bir diyecekleri yok, böyle ilkel çalışmasınlar açsınlar bir boşandırma bürosu avukatlarıyla vicdan rahatlığıyla sürdürsünler faaliyetlerini, bu şekilde kendilerinden hesap soran da çıkmaz. İnsan olarak Gül'ü ve kocasını yitirdik...)

Yazının devamını gelecek sayıya bırakarak burada noktayı koyuyorum. Tüm okurların, tüm dergi çalışanların ve değerli dost ve arkadaşlarımın yeni yılını kutluyor daha inançlı, daha güçlü, daha insan, mücadele dolu yıllar diliyorum.

(1) K. Marx-F.Engels Komünist Parti Manifestosu

(2) K. Marx-F. Engels Alman İdeolojisi

(3) F. Engels İngilterede İşçi Sınıfı Mücadelesi

ÖZGÜR EKİN KURULDU

*7 Aralık 1991 günü yapılan Özgür Ekin'in kuruluş toplantısında derneğin Yönetim Kurulu belirlendi ve Başkan: **Yalçın Küçük** (Yazar), Baş. Yrd: **Bilgesu Erenus** (Yazar), Baş. Yrd: **M. Emin Sert** (Yayıncı), Genel Sekreter: **Aydın Doğan** (Avukat), Sayman: **Candan Baysan** (İktisatçı), Üye: **Hüsnü Öndül** (Avukat) ve Üye: **Nejdet Kanbir** (Yayıncı) olmak üzere görev bölümü yapıldı. Diğer kurucular ise **Kazım Bayraktar** (Avukat), **B. Dursun Ermiş** (Avukat), **Mehdi Halıcı** (Avukat), **Orhan İyiler** (Yazar), **Şevki Ömeroğlu** (Yayıncı), **Emin Karaca** (Gazeteci) ve **Nurettin Oğuz** (İktisatçı)'dan oluşuyor.*

Dernek resmi başvurusunu 23/12/1991 günü yaptı.

Çalışmalarında başarılar diliyor, toplantının bant çözümünü aşağıda sunuyoruz.

***

Yalçın Küçük: Arkadaşlar, biraz evvel son derece önem verdiğimiz Özgür-Ekin'in ilk geçici yönetim kurulunu seçtik. 14 Arkadaşımız kurdu. Bazı arkadaşlarımız da kurucu üye statüsünde. Kuruluş belgelerini il yönetimine vermemizden sonra onları da üye kaydedeceğiz. Öyle zannediyorum ki, geçmiş dönemleri bir tarafa bırakıyoruz, 1983-84'den sonra Türkiye entelijansiyasının, öyle hissediyorum, öyle düşünüyorum, en önemli örgütlenmelerinden bir tanesi.

Bir moda sözcükle demokratik kütle örgütü kurmuyoruz. Ne herkes üye olsun, ne her yerde olalım. Böyle bir kaygımız yok. Tabii bunlar benim düşüncelerim. Birazdan siz de söyleyeceksiniz düşüncelerinizi.

Bu dernek çok derininde, özünde politik ama çalışma alanları itibarıyla bilimsel, tekniksel bir yöneliş olacak. Bölge halklarının, bölge uluslarının ekinlerini, kültürlerini, bilimlerini, yaşam biçimlerini geliştirmeyi, geliştirirken onları yoketmeden birbirine yaklaştırmayı hedefleyen bir örgütlenme amaçlıyoruz. Öyle olabilir ki tarih bizi böyle bir örgütlenmenin içinde olduğumuz için aklayabilir. Ben öyle bir duygu içindeyim. Son 7-8 yıldır içinde olduğum en önemli adımlardan bir tanesi olarak düşünüyorum. O yüzden de gerçekten heyecan duyuyorum. Ve gitgide bu işe zamanımın en önemli kısmını ayıracağım... Nedir bizi harekete geçiren? Bana göre biz şeklen, ceza yasaları veyahut ideoloji açısından değil bütün kemiklerimize kadar, iliklerimize kadar Misakı Milli insanlarıyız. Biz Misakı Milli'nin dışında düşünemiyoruz. Misakı Millici olmak, dar olmaktır. Misakı Milli sözleşmesi ister Türk olsun, ister Kürt olsun o tarihteki ılımlı, dar bakışlardan bir tanesidir. Bu meseleyi, bu torpaklarda ayrı bir Kürt devletinin kuruluşu ile genişler olarak düşünmenin de darlık olduğunu düşünüyorum. Kurarsın. Bu topraklarda ayrı bir Kürt devletinin varlığını tartışmak veya yasalar çerçevesinde, kalbinin derinliklerinde, aklının derinliklerinde Kürtlerin de ayrı bir devleti olabileceğini düşünmekle Misakı Milli'nin dışına çıkmış olmuyorsun. Misakı Milli bize, Türkiye'ye, Türklere ve hatta Kürtlere; bu bölgeye bir darlık getiriyor. Bir yanıyla Sovyet düzeni bozuluyor, bir yanıyla Arap dünyasında bir düzensizlik devam ediyor, bir çözüm gerekiyor. Böyle bir durumda Turgut Özal bütün postülalarını, varsayımlarını, aksiyomlarını bırakıp, Türkiye tekellerinin Amerika'yla birleşik bir yönelişine doğru gidebiliyor. Diğer yanıyla Erbakan "ben hata yaptım" diyormuş. "Ben Suud'un liderliğinde işler düşünüyordum. Doğru değilmiş." Ve bugün islamcılar, bugün tırnak içinde "Türkçüler" Azerbeycan'la ilgileniyor. Milyonlarca kitap gönderiyor, Orta Asya ile ilgileniyor. Biz, Türkiye'nin ilericileri hâlâ ekonomist, populist darlığımızın dışına çıkamıyoruz. Bugün burada fiilen,hukuken, şeklen kuruluşuna karar verdiğimiz derneği politik olarak düşünmemekle birlikte buna yönelik bir adım olarak görüyorum. O yüzden heyecanlanıyorum.

Çağımızın, bu bölgede yaşayan uç insana, ön insana, öncü sözüğünü kullanmıyorum ama bölgesini düşünen sorumluluğunu duyan insana verdiği önemin bir gereği olarak düşünüyorum. Ve burada güncele - güncel bugün Kürttür, Türkiye aktüalitesi, bölge aktüalitesi Kürttür- bu günceli, bu aktüaliteyi, somutu, bu önemli kavgayı yakalamak önemlidir. Ama bundan daha önemlisi, buradan bölgenin insanına, bölgenin birliğine yaklaşabilmektir. Bu bölgede en ucundan söylersek Ermeni vardır, Kafkas kökenliler vardır, çoğunluğu Çerkezdir. Önemli bir kültürdür. Güneyde Araplar vardır. Araplar güneyde dediğim zaman yine Misakı Milli sınırları içindeki Arapları kastetmiyorum. Irak Araplarını, Filistin Araplarını, Suriye Araplarını kastediyorum. Sonra bunun çevresinde Helenler var, bizim yanlışlıkla Yunan dediğimiz. Ve Bulgarlar var. Koptular. Nereye gideceklerini bilmiyorlar. Bulgaristan bugün bir serseri mayın gibi. Herşeye rağmen ciddi, Sovyet sistemi içinde komünizan kökü en fazla olan hareketlerden biri olduğunu ispatlamıştır. Onlar da var. Bugün Vehbi Koç'un, Amerika'nın ve diğerlerinin düşündükleri Karadeniz Bölgesi projesi var ve oraya sınır Ermeniler var. Böyle bir yerde, bu coğrafyaya, bu tarihe tekellerin temsilcileri yaklaşıyor, hepsinin gözü açılmış, hepsi oraya yöneliyor, Rusça öğreniyor, Gürcüce öğreniyor, islâmcı oraya yaklaşıyor, ama Türkiye sosyalisti, Türkiye solcusu, Türkiye devrimcisi buraya yaklaşmayı sadece milliyetçilik olarak görüyor. Tamam milliyetçiliktir islamcıların yaptıkları ama sen nasıl yaklaşıyorsun? Nedir çözümün?

Ben bu derneğe böyle bir çözümün, arayışın önemli bir manivelası olarak bakıyorum. Kendine güvenen, entellektüel, halkına, ulusuna, bölgesine bağlı, sevmesini bilen, kızmasını bilen, kafasını çalıştırmasını bilen, bilime düşkün insanların bir hareketi olarak görüyorum.

Benim başlangıç olarak söyleyeceklerim bunlar ve bunları size, burada tartışmaya açıyorum. Herşeyini konuşalım, tartışalım, ondan sonra adımlarımızı atalım.

Hüsnü Öndül: Hocam, her ne kadar Misakı Milli'yi bir bakış açısıyla eleştirdiniz, darlık olarak yorumladınız, siz geçenlerde yargılandığınız bir davada, Misakı Milli'ye yönelik eleştirileriniz nedeniyle, Mustafa Kemal'e yönelik eleştirileriniz nedeniyle yargılanmıştınız, orada da söylemiştiniz, kitaplarınızda da yazıyor, biz de biliyoruz. Tarih -resmi tarih- çerçevesindeki bilgimizle Misakı Milli, Osmanlı Meclisi-i Mebusan'ının sınırlarıdır. O sınırların içinde Musul ve Kerkük de vardır. Ama Mustafa Kemal'e yöneltilen, yöneltilebilecek ya da Misakı Milliye yöneltilebilecek eleştirileri o günün tarihsel koşulları içinde değerlendirmek gerekir. Bu konuşmanızın sonundaki değerlendirmenizle girişindeki konu çelişti, ben daha sonra aydınlandım, yani bağlayış cümlelerinizle. Haliyle darlık olarak nitelendirmekten ziyade, bana göre gerçekçi bir politikadır. Osmanlı Meclis-i Mebusan'ının politikasıdır. Ayrıca Mustafa Kemal'in hedefini daraltmasıdır. Çünkü karşısında, onun karşısında başka bir görüş var.

Y. Küçük: Ama hedefini daraltma diyoruz buna değil mi? Hedef küçültmesi.

H. Öndül: Evet, evet öyle. Onun karşıtı vardır. Enver Paşa'dır. Enver Paşa, bugün Sovyetlerin çözülmesiyle birlikte canlanmıştır.

Y. Küçük: Canlandı mı?

H. Öndül: Evet. Türkiye'de canlanmıştır. Çünkü Türk milliyetçileri, biraz önce siz söylediniz, islamcıları dediniz ama Türkçü bir akım olarak Azerbeycan, Türkmenistan, Gürcistan'a yönelmişlerdir. Ben de bunu Enver Paşa'nın canlanması olarak değerlendiriyorum.

Y. Küçük: Burada onlar kendilerine Enver Paşa'yı idol, lider olarak alıyorlar mı?

H. Öndül: O anlamda değil. Bir karşılaştırma yapmak gerekirse benim düşüncem, politik haritayı çizerken öngörülen politik yönelişler, gerçekçi bir tabana dayanmalıdır ama özellikle devrimcilerin dünyası da bu dünyadır. Sonuçta böyledir. Peki biz bu canlanma içerisinde kendimizi nereye koymalıyız? Bana göre, derneğin fonksiyonlarını şöyle düşünüyorum ben de: Bugün Türkiye'de ekinlerine sahip çıktığımız yığınlar Hittit, Sümer gibi yığınlar değildir. Böyle bir tehlikede onlar açısından yoktur. Yani sahip çıktığımız halklar, yaşayan halklardır. Biraz önce siz söylediniz. Gürcülerden sözettiniz, Çerkezlerden sözettiniz. Evet tabii buna eklenebilir. Benim bulunduğum Samsun tarafında Tatarlar var. Eskişehir tarafında yoğun biçimde var. Bunlar düğünlerde ve daha değişik insan ilişkilerinde kültürlerini yaşatmaya çalışıyorlar, çaba gösteriyorlar. Özellikle Çerkezlerin, Kafkas dernekleri adı altında bu tür çalışmaları var. Daha çok folklorik zaten... Biz ne yapabiliriz? Biz, halkların kardeşliğini savunuyoruz. Dar, milliyetçi, herhangi bir halkın geleneklerini yaşatmak bağlamında düşünmüyoruz. Ve belirli bir halk kesimini diyelim ki Kürdü ya da Çerkezi öngörmüyoruz. Biz Anadolu toprağında yaşayan halkların kültürlerini, artı Anadolu toprağıyla bağlantısı olan halkların kültürlerini yaşatmayı, derinleştirmeyi; hem ülkemiz halkına ve başka halklara tanıtmayı, o konularda ilişkiler ağı geliştirmeyi amaçlıyoruz. Bu bağlamda bizim işimiz zor. Yalnız Türkiye'de kurulmuş olan dernekler, demokratik kitle örgütleri diye nitelendirilen dernekleri kastediyorum, daha çok muhalif olma özelliğini kendilerine atfetmişler ve tepkici yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Oysa işte bizim projelerimizden bir tanesi de, diyelim ki Ermeni yemekleridir, diyelim ki Tatar yemekleridir veya Gürcü tatlıladır, yani bunlara ilişkin günler düzenlemektir. O sırada geliştirmektir. Yani tüm boyutlarıyla geliştirmektir ilişkilerimizi. Ve ilişkide bulunduğumuz insanları, biz tüm bunları yaparken kuşkusuz siyasal düşüncelerimizden, ideolojik bakış açılarımızdan vazgeçmiş değiliz. Ama böyle bir boşluk vardır. Ben katılıyorum sizin saptamanıza, açılım yapmak gerekiyor. Bölge halklarıyla biryerden başlamak gerekiyor. En elverişli alan kültür alanıdır, ekin alanıdır. Onun için çalışmak gerekiyor. Toplantımızın başında daha önce söylediğiniz bir söz vardı, bir örnek vermiştiniz; **etkili kurum** yaratmak gerekiyor. Nicelikten ziyade niteliğe önem vermek gerekiyor. Biz varız diye ya da basında sesimiz çıkacak kaygısıyla, dürtüsüyle hareket etmeyip her şeyi planlayarak, programlayarak, bir sistematik içerisinde götürmek gerekiyor. Ben de başarılı olacağı düşüncesindeyim.

Y. Küçük: Yahu şurada bir Milliyet gazetesi olacak, dünkü... Çalışma odamda da olabilir. Onu yönetim kuruluna vereceğim. Hüsnü'nün söylediği etkili olmaktır. Şu bitmelidir: Ben bir şey söyleyeceğim, gideyim SHP'den bir yönetci gelsin benim sözümü söylesin. **Hayır biz söyleyeceğiz.** Bu dernek söyleyecek. O ağırlığı, o gücü araştırmalarıyla koymalıdır. Ağırlığı varsa koymalıdır. Ben eğer dernek yönetim kurulu müsade ederse evvela ilk faaliyet olarak Aydın Doğan'a bir mektup yazmayı öneriyorum. Genel sekreter ve benim imzamla. "**İşte Katiller.**" Bu bilgilere göre bunların katil olduğunu senin söylemen mümkün değil. Görgü tanıklarına göre birşeyler bilebilirsin. Senin sermayen vardır, bizim de aklımız, beynimiz vardır. Sana böyle gazete çı-

karttırmayız. Özgür Ekin." Bir sayfa. Bunu da izleyeceğiz. Biz bunu izlemeliyiz. Biz Dev-Sol'cu değiliz, biz PKK'lı değiliz, biz TİKKO'lu değiliz ama Türkiye'de böyle bir gazete çıkmamalı arkadaşlar. "İşte Katiller" diye ve bizden korkmalılar. Bu ne demek yahu? Nasıl bilirsin bu çocukların katil olduklarını? Belki katildir ama kimse bilemez. Bunu polis söylemiştir...

H. Öndül: Evet. Bu, uzun yıllardır devam eden birşey.

Y. Küçük: Ya bu çocuklar ellerinde, ya bu çocukları vuracaklar, yahut da hava basıyorlar. Ama hiçbiri bizi ilgilendirmez. Biz kimsenin vurulmasını istemeyiz. Ama bu bilgiyle bugün -polis böyle söyledi dersin, küçük verirsin haberi ama- sen böyle gazete çıkaramazsın. Eğer biz Türkiye'de böyle gazete çıkmasına izin vereceksek biz hayvanız. Bunun sıcaklığını duyanlar olmalı bu dernekte. Ve korkmadan, bize Dev-Sol'cu mu derler, PKK'lı mı derler, TİKKO'lu mu derler bundan korkmayacak adam bu dernekte olmalıdır. Bu adama yazmalıyız: "Senin paran varsa bizim de gücümüz var". Ve bunu ilk yönetime getireceğiz, takip edeceğiz. Bu dernekte Veli Yılmaz olur, öbürü olur, hapse girmiş eski solcular olur. Gelin kardeşim, bu insan aklını, bu basını inceleme enstitüsü kuralım. Gücümüz vardır buna. Üniversiteden de bundan sonra insanlar katılacaktır. Ama çok ciddi olacaktır. Söylediklerimiz palavra değil, bunları söyleyeceğiz: Sen bunları söyleyemezsin Ey Okay Gönensin!.. Gazeteci tarafsız değildir, diyor. O zaman sen "üç şehit verdik" diyemezsin. Şevki Ömeroğlu bunu yapacağız biz. Gücümüz varsa bunu yapacağız. Bir yerde insanlarımız olacak, genç insanlarımız olacak. Bilim yöntemiyle bunları izleyecek. Computer, bilgisayar biz de kullanıyoruz. Milliyet gazetesi de bunu kullanıyor. Biz bunu kurduk mu üniversiteyiz, biz kurumuz, biz bunu kurduk mu devlet sözcüğünü söylemiyorum ama devlet içinde devletiz. Biz hem bunu yapacağız, hem ekinleri geliştireceğiz. Ben folkloru çok seven bir adamım. İşte herşeyim folklorik. Ayağımdaki yemenilerim folklorik, popülizme karşı olmak, folkloru sevmemek değil ki.

İlhan Akalın: Hocamın bu söyledikleri üzerine bazı şeyleri bina etmek hem zor hem de avantajlı. Yol açıcı şeyler bu söyledikleri. Şimdi konumuz elbette kültür ve sanat. Kimin kültür ve sanatı?

Y.Küçük: İlhan, **İşçi-Kültür** genel başkanı. Yani bu konuda çok deneyimi olan, Türkiye'deki ilk işçi kültür derneğinin ikinci genel başkanı. Bugün gittiğimiz Eti Sineması var ya, orayı ilk İlhan buldu, **İşçi-Kültür Merkezi** yaptı.

İ. Akalın: Konuya Misakı Milli açısından yaklaşmanın bence de bir kolaylığı oldu. Misakı Milli bir sınır. Bu, belirli bir işin başındaki hükümetlerin, belirli dönemde, o dönemin koşullarına en uygun bir sınır belirlemesiydi. sonra bir mücadeleye, silahlı bir mücadeleye de bu sınır uygun geldi. Misakı Milli bir sınır ama en geniş bir sınır. Yani o gün devlet kurmak isteyen ya da devletlerini yenilemek isteyen, bir anlamda kurtuluş savaşı veren insanların en geniş sınırı. Şimdi bu en geniş sınır, aslında kültür açısından belirli bir kesime maledilmeye çalışıldı. Bu açıdan da çok dar bir sınır. Bu kültür sınırı Türk sınırı. Oysa bu sınır içerisinde o sınırın mücadelesi verilirken, o sınırda var olanların dışında kültürü yaratan insanların da mücadelesi var. İşte en büyük eksiklik ve fazlalığı burada. O çok geniş sınır çok dar kalıyor. Hangi açıdan, kültür açısından. O kültürde neler var? Bugün Kürt kültürü var, Türk kültürü var, Ermeni kültürü var, Çerkez kültürü var. O kadar geniş ki. Beni en çok heyecanlandıran bu kültürlerin -başlangıçta bir arkadaşımız Eti, vs. ilgimiz yok dedi var, onlarla da var, onların üzerine bina edilmiş, kültürler bunlar zaten- Hepsinin birlikte bir varlığı. Dolayısıyla bugün bizim sahip çıkmamız gereken, bugün yaşayan kültürlerin yanında yok olmaya yüz tutmuş, gözardı edilen, tu kaka edilen kültürleri de ön plana çıkarmak var. Bu açıdan Yalçın Hoca'nın söylediği o folklor örneği var. Ben köylülüğü hiç sevmiyorum. Ama folklor eşittir köylülük değil. Folklor, geçmiş dönem kültürlerinin, yaşantısının devamı ve biz onlara sahip çıkmak, onları en geri düzeyde "müze kültürü" olarak saklamak için bile olsa onların varolmasını sağlamak zorundayız. Meseleye böyle bakınca ufkumuz genişliyor. Politik yanı bir tarafa bırakırsak ki hiçbir zaman bırakmayız; bütün insanların politik olmasını istiyoruz, öyle olmak zorundadırlar diyoruz, kültürlerinden hareketle, bir; kültürlerini yaşatmak, iki; o kültürlerin günümüze yansımasındaki insan sevecenliğini ön plana çıkartmak ve bunları günümüzün değerleri olarak görmek göstermek ve benimsetmek açısından bu derneğin önemini vurgulamak istiyorum.

Y. Küçük: Kültürsüzlük kimliksizliktir. Ortak bir kültür ve kimlik veremediğiniz takdirde yoksunuz.

Bilgesu Erenus: Kendi açımdan duyduğum heyecanı söyleyeyim. Büyük bir kısırlık içerisine girildi. Özellikle bütün dünyada böyle fakat kendi ülkem ve kendi ülkemin yaratıcıları beni daha çok ilgilendiriyor. Büyük bir kısırlığa girildi. Bu derneğin bu konuda çok yardımcı olacağını hissediyorum. Onun dışında sınır tanımayan, bir takım kültürlere açıklık önce çok hoş geliyor bu söylediğim. Kendime bile hoş geliyor ama biz bu dernekte bazı kültürlere kapanmak durumunda da kalacağız. Bir yığın yerde söyledim, burada da tekrar etmek istiyorum. Özellikle Amerika'dan gelen yoz, kültür adıyla gelen birtakım yoz şartlanmışlıklardan bu ülkenin insanını, gerekirse bu dünya insanını, arındıracağız. Bu konuda da bu derneğin işlevi olabilir diyorum. Sizin folklorik olarak tanımladığınız, desenlere, oyunlara indirgediğiniz birtakım şeyleri ben başka şekilde anlatmak istiyorum. Folklor evet hoştur, güzeldir, karşı çıkılır yanın da olunur ama mutlaka bir müze anlayışıyla yaklaşılmaması gerekir. Oradan alınıp, sitilize birtakım çabalarla, yaşadığımız günün insanına uygun tavırlar, yaratıcılık örnekleri ortaya çıkarmak gerekmektedir.

Y. Küçük: Bana göre bu son söylediğin nokta çok önemli Bilgesu. İzninle söyleyeyim. Marksizmde çok gelişmiş olan uygarlıklara, kültürlere karşı bir yatkınlık var. Gelişmiş uygarlığı model kabul etme eğilimi var. En gelişmiş teknolojinin uygarlığı da oluyor, kültürü de oluyor. Böyle düşündüğümüz zaman bana göre burada tartışmak istemiyorum, Sovyet sisteminin çözülüşünde de bu var. Ama bugünkü konuşmamıza geçeceğim. Bugünkü en gelişmiş teknolojinin, en gelişmiş iktisadın, en yüksek verimliliğin uygarlığı olan Amerikan kültü-

rü, hatırlarsın Bilgesu, seninle beraber İsveç Yazarlar Sendikası başkanıyla konuşmuştuk, o günü hatırlıyor musun?

B. Erenus: Evet, 20 kadar Kürt ozanından sözetti. Bir yalnızlıktan sözetti.

Y. Küçük: Evet, yani "yalnızız" diyordu. "Amerika'nın herşeyi bizi aldı, götürdü. Çaresiziz. O yüzden Türkleri özellikle de Kürtleri Yazarlar Sendikası Birliğine alıyoruz, onlardan yarar umuyoruz" diyordu. Ve bunu, biz böyle garip bir şekilde, gerici görünmemek için buradaki kültürü başkalarına, gericilere bırakıyoruz. Bu konuda, Mehmet Emin Sert ve Emin Karaca siz neler düşünüyorsunuz?

İ. Akalın: Bilgesu'nun söylediği müze olayı ile benim söylediğim çelişmiyor. O kültürleri tekrar yaşamamız da zaten komik olur.

Y. Küçük: Bence de komik olur. Bunu kabul ediyorum. Ama keşke de bazılarını yaşayabilsek.

B. Erenus: Çok seçici olmak lazım. Bunları korurken tekrarlamak değil, bunları tekleştirmek de değil, bunları bir defa seçmek, ayıklamak, en güzelini vermek. Ondan sonra yaratıcıya sormak: "Al kardeşim, bunun üzerine ne ekleyeceksin, bunun üzerine ne katacaksın?" Söylediğim şey bu.

Emin Karaca: Şimdi bir yandan da sohbet ediyoruz, ben son günlerde başımdan geçen, derneğimizin de kuruluşuna yönelik -zaten herşey ihtiyaçtan doğar- yaşadığım bir iki olay oldu, onları anlatmakla gireyim konuşmaya. Çıkış noktasında Misakı Milli örneği oldu. Hoca'nın ve İlhan Bey'in değindikleri gibi. Son on yıldır yaşanan ortamda insanlar tekil anlamda da merak etmeye başlamışlar bu tür şeyleri. Mesela ben bir Kürt ayaklanmasını araştırdım, herkes soruyor bana "sen Kürt müsün?" diye. Geçenlerde Güneş'in dizi yazılarını organize ediyordum, bir hanımcağız çıktı geldi elinde dosyalarıyla. "Ben" dedi, "Çerkezlerle ilgili bir araştırma yaptım, yayınlar mısınız?" Yayınlayalım, dedim. Yayınladık onu: "Kafdağının Çocukları Çerkezler". Bu sefer soru ona yöneldi: "Peki siz Çerkez misiniz de yaptınız?" dediler. Ben de merak ettim sonra, nereden doğdu bu ihtiyaç diye. Hanımarkadaş otuz küsür sene önce gelmiş Romanya'dan. Devrimden önce devrilen Romanya Kralının kardeşinin çocuğu. "Ben Romenim" dedi. Adı Kader. Kader'in Romencesini de söyledi. Birebir tercüme etmişler, Kader demişler. "Benim ilgim şöyle doğdu" dedi; "Çok küçükken Çerkez komşularımız vardı bizim. Yemeklerini tanıdım, davranışlarını gördüm. İşte bir düğün oldu orda, oyanadılar ailecek, kızları kalktı Kafkasya'dan çeşitli oyunlar gösterdiler. O zamanlardan beri hep merak etmişimdir tüm bunları. Onun için peşine düştüm, araştırdım."

Kocaman bir dosya oluşturmuş, kitaplaştırmayı da düşünüyor. Gündeme getirdiğimizde de Ethem Bey'in memleketine, Emreköy'e kadar gitti daha aktüel olması için. O anlamda ihtiyaçlar zaten kendisini Türkiyeye gelmiş dayatmış durumda. İnsanlar kendi imkanlarıyla tekil bir kültürü, bir halkın kültürünü, bir ulusun geçmişten bıraktığı hars denilen olayı, derleyip, toparlayıp, onlara güneşin altındaki yerlerini aldırmaya çalışıyorlar. Ama biz burada, akşamdan beri burada kurucularımızla tartışıyoruz, Hoca'nın da altını çizerek ısrarla belirttiği gibi seçkinci olacağız bu olaya yaklaşırken.

Y. Küçük: Orada, katılıyor musun bana Emin? Sözcük uygun değil elit, seçkin ama bu dernek böyle her önüne geleni de kaydetmemelidir.

E. Karaca: Tabii ki etmemeli, ona katılıyorum.

Y. Küçük: Kendi ekinini sevmeli ama insan başka ekinleri daha çok sevmeli. Bundan heyecan duymalı.

B. Erenus: Başka bir ekine düşman olmamalı.

Y. Küçük: Tüzükte var zaten. Başka bir ekine düşman olan, başka bir halka düşman olan bu derneğe üye olamaz.

E. Karaca: Şimdi zaten bu girişimimiz somutlaştıkça bu anlamda adımlarını atacak, herhalde titiz olarak seçecek, iyi ve güzel olan kalacak. Sıradan, bu senin folklorun, hadi ben senin peşindeyim, hadi seni destekliyorum gibi, deyim yerindeyse onun ekininin kuyrukçusu olmayacak. Yani bir Kafkas halklarının folkloruysa en güzelini çıkarabilmek ortaya.

Y. Küçük: En güzeli değilmi...

E. Karaca: İşte yemeğiyse, giyimiyse kuşamıysa, yemenisiyse, Çerkez yeleğiyse, onların en güzelini çıkarabilmek ortaya. O anlamda bizim bu girişimimiz bir ihtiyaçla örtüşüyor. Örneğin gerek tek tek insanlar gerek gruplar halinde, dağınık şekilde Çerkezler bu kültürlerini sürdürmeye çalışıyorlar.

Y. Küçük: Tabii biliyorum, bağlantımız var.

E. Karaca: Çerkezlerin değişik ekollerden insanları var bugün. Kafkaslardaki bu güçler insan boşluğu karşısında "geriye dönüş" diye birşey imrendiriyorlar. "Gelin buraya" diyenler, burada da "gidelim" diyenler var. "Kalalım" diyen kesimleri var. İşte diğer, Ermenilerin var, Yahudilerin var, Rumların var. En azından kendi kapalı cemaatleri içerisinde sürdürebiliyorlar kültürlerini. Birebir ilişkiler kurmak daha kolay. Diyelim ki Ermeni Cemaati, kimse temsilcisi kültürel alanda, onlarla kurulan ilişkilerde, yemeğiydi, vesairesiydi, daha rahat olacağız demektir. Önemli olan kaybolmaya yüz tutan ya da kaybolması için yetmiş küsür senedir Türkiye Cunhuriyeti Devleti'nin gayret gösterdiği ekinler var. Onlardan, gerçekten direnen, o doğal seleksiyon içerisinde ayakta kalmış olan ekinlerini tutacağız getireceğiz. Burda bir ihtiyaca cevap vermesi bizim bundan sonraki gayretlerimize kalmış birşey. Atacağımız somut, akılcı, güzel adımlarla bütün bunları bir ekinler mozayiği halinde ülkede geçit yaptırabiliriz. O açıdan ben umutluyum. Buradan, iyi bir yere gideceğimize inanıyorum.

B. Erenus: Ben Emin'e bağlı bir şey söylemek istiyorum birlikte düşünme açısından. Demin şaka yollu söylediğimiz Türk kültürü meselesinde kaptırdığımız birtakım şeyler var, elimizden kayan birtakım şeyler var. Biz artık dönüp onlara bakmıyoruz bile. Mesela şu anda ilk aklıma gelen **Dede Korkut Masalları**. Biz bunları bir gruba kaptırdık ve onların oldu zannediyoruz. Mutlaka bu kompleksten kurtulmamız lazım. Yani kendi kültürümüze bakarken de birtakım komplekslerden sıyrılıp; "Yahu bunlar neydi?", "Ne olmalıydı?", "Neden olmadı?", "Ne olması gerekir?" şeklinde, komplekssiz sorular yöneltmek zorundayız.

Y. Küçük: Birazdan söz sırası Mehmet Emin Sert'e

gelecek. Ben, tabiyatıyla derneğin kuruluşunda çok tarafım, çok heyecan duyuyorum. Dolayısıyla tartışmayı yönetme durumum yok ama bir iki soru sormak istiyorum. Birini Mehmet Emin Sert de cevaplandırabilir: Bana göre biz Türklerde en önemli sorunlardan bir tanesi güzel bir Türkçedir.

B. Erenus: Söylenenlere çok bağlı benim söylediğim, kaynaklarımızı kuruttuk, başkalarına bıraktık.

Y. Küçük: Evet güzeldi. O söylediğini çok beğendim, Dede Korkut örneğini. Yani Türksen Dede Korkut'u bilimsel olarak araştıracaksın.

E. Karaca: Yakın tarih **Köroğlu Destanları.**

Y. Küçük: Şerefhan'daki Kürt Destanları gibi, Kürtler de kendi destanlarına sahip çıkacak. Destan, tarihin, dilin önemli bir kaynağıdır. Başka kaynağın yok zaten. Bu ara bütün halkların, ulusların tarihlerini okuyorum. Hepsi destan. Birinci nokta, M. Emin Sert'e söylüyorum. Yani bu güzel Türkçe, güzel Kürtçe, güzel Ermenice...

B. Erenus: Ona güzel Türkçe dememeliyiz. Yani insanı zenginleştirecek, duygularını, kafasının içindekileri doğru dürüst aktarabileceği bir dil. Her dilde en güzeline ihtiyaç var. Çünkü kısırlaştı. İnsanlar elli kelimenin dışında konuşmuyorlar hiçbir şekilde ve her dilde bu böyle.

İ. Akalın: Deniliyor ki "Türkçeyi de bütünleştirelim tek hale getirelim". Sovyetler Birliği'nde çözülen Türklerin Türkçesini de bir araya getirelim, hep beraber olalım. Şimdi böyle bir Türkçe mi söylediğimiz?

Y. Küçük: Hayır. Peki ne yapmak gerekiyor bu kampanyaya karşı?

İ. Akalın: Bu kampanyaya karşı belki de ulusalcılık yapmak gerekiyor. Yani benim şu andaki sorunum Türkiye'deki insanların kültürlerini yaşaması sorunudur. Dolayısıyla benim bugün ön plana çıkartabileceğim, ona kaynak ayırabileceğim, Türkçe'nin tekleşmesine ilişkin bir kaynak olmamalıdır. Yani bugün benim sorunum, Türkçe'nin yedi ayrı lehçesinin birleştirilip, tek lehçede bir Türkçe yaratılması ve ona uyacak bir alt yapı oluşturulması değildir.

Y. Küçük: Nedir? Güzel bir Türkçedir. Ama bu güzel Türkçeyi başka yerlerdeki ağızlara da kabul ettirme mücadelesidir. Bu da felsefeyle, estetikle olur. Bakın **Kürt Bilimi, Kürt Felsefesi, Kürt Estetiği** doğmadan Kürtçe gelişemez. Dili geliştiren bilimdir, felsefedir, estetiktir. Eğer psikolojik roman, insanın içini anlatan düzyazı olmazsa, tiyatro olmazsa dil gelişmez. Bu noktada M. Emin'in sözünü almayalım ama Candan'a da bir soru geliyor. Yani şişmanlığına bakarak değil, onun çok sayıda çalışması olduğunu bildiğim için, sofra meselesi, yemekler meselesi, Candan'ın o konuda çok birikimi var.

H. Öndül: Ben de hemen başka bir hatırlatmada bulunacağım M. Emin Bey'e, şu an'a kadar birçok konuyu konuştuk. Ancak biliyorsunuz Kültür Bakanlığı diye bir bakanlık var, yani Türk devlet sisteminde ideolojik bir yaklaşım var; siyasi yaklaşımını da kurmuş, idari teşkilatlanmasını da yapmış durumda. Haliyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kültür politikaları bir yerde alternatif politikalar olabilecek. Tartışmalarımız onu gösteriyor. Çünkü bütünüyle Türk kültürü, yani konuşmanın başında söylediğim, Hititler, Sümerler, bunlarla ilgili fakülteler var, enstitüler var. Yaşamayan halkların kültürleri, bu konuda hiçbir çalışma yapılmasın demiyorum ama yaşayan halklarla ilgili hiçbir çalışma yok. Kültür Bakanlığı bağlamında da bizim çalışmalarımızı değerlendirir misiniz?

Mehmet Emin Sert: Böyle bir değerlendirmeyi yaptığımız günümüzde ben öncelikle kendi söylemek istediğim birkaç şeyi söyleyerek başlayacağım. Böyle bir derneği, kültür alanındaki bir derneği kurduğumuz ve bunu değerlendirdiğimiz bir sohbette önce şu noktaya değinmek lazım. İçte ve dışta durum ne? Sadece kültür açısından değil, kültürü yaratan halklar açısından sorunda ne var? Ben açıkçası şöyle bakıyorum: İçte ezilen ulusun, esas olarak kendi gücüyle de olsa, Kürt sorununu getirip gündeme soktuğu bir Türkiye'de yaşıyoruz, durum bu. Dünyamızda hem iç güçlerin hem de dış güçlerin sosyalist dünyayı parçaladığı belirli anlamlarda çökerttiği ve içinde onlarca yıl kardeşçe yaşayan halkları, ulusları birbirine düşürdüğü bir dünyada bu değerlendirmeyi yapıyoruz. O zaman buradan şuraya da varılabilir diye düşünüyorum: **Emperyalistlerin bu konuda önemli girişimleri ve çabaları var.** Çağımızda ulusal hareketlerin giderek devrimci hareketlerden, marksizmden esinlendiğini görüyoruz ve emperyalistler de artık pekçok deneyime sahipler. Dünkü gibi, Vietnam'da olduğu gibi yaklaşmıyorlar diye düşünüyorum. Bir Filistin deneyi onlara yeni taktiklere açılımlar sağladı.

Bu yüzden gelişen ulusal hareketlerin, ulusal kurtuluşçu hareketlerin, dejenere edilmesi bozulması, yozlaştırılması için tam anlamıyla kontrol altına alamasalar dahi, bu bozulmayı ne şekilde yaratabilecekleri üzerinde planlı ve çok yönlü görünen, görünmeyen çabaları olduğunu düşünüyorum. Bu açıdan günümüzde uluscu eğilimlerin -olumsuz anlamda kastettiklerini belirteyim bu arada- yaygınlaşabileceği bir ortamda yaşıyoruz. Ulusların, halkların yarattığı geliştirdiği kültürlere sahip çıkarken bunların özü üzerinde de durmamız gerektiğine inanıyorum. Örnekler yaşadığımızı düşünüyorum veyahut hepbirlikte yaşıyoruz. Ulusal hareketlerin, kendi ulusal bilincine varabilmesi için, **Romus-Romülüs hikâyelerine** benzeyen **ata teorileri** icat ediliyor ve bunlar kitaplar olarak çıkıyor. Bu kitapların da sol kamuoyunda bile övgülerine rastlıyoruz, yine din adamlarının dayandığı, çıktığı uluslar nedeniyle farklı karakterler verdirilmeye çalışıldığını görüyoruz sanırım. O zaman önümüzde kültürün üzerinde de yani bunun folklorik biçimlerinin değişik yönlerine arkadaşlarımız değindiler, özü üzerine bizlerin durması gerektiğini düşünüyorum. Demin Hüsnü Öndül arkadaşım bahsetti, bir alternatif politika dedi. Bunu sadece ben kültür bakanlığına karşı düşünmüyorum. Kültür alanında bizim alternatif politikalarımız olmalı tabii ki. Yine konuşmanın başında Yalçın Hoca da belirtti, bölgemiz açısından -bölgemizin şanslı olduğunu da düşünüyorum- bu açıdan tarihsel özellikleri anlamında da belli şansları olduğunu düşünüyorum. Katılımcılığın, paylaşımcılığın üzerine sürekli vurgu yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Ve Doğu toplumlarının, Batılı kimi ilerici aydınların, kimi ilerici solcuların küçüm-

sediği Doğu toplumlarının bu yönde, gelişmiş Avrupa kapitalist ülkelerinden çok daha ileri özellikler taşıdığına da ben inanıyorum. Bu yanlarını geliştirecek bir yaklaşımı temel almalıyız bence.

Y. Küçük: Şimdi şunu söyleyebiliyormusun: "Biz Doğuluyuz".

M. Emin Sert: Biz bir yanıyla Doğulu, bir yanıyla Batılı özellikleri taşıyoruz.

Y. Küçük: Biz **Doğudaki Romalılarız.** Ama ben Doğulu olmaktan övünüyorum. Ben Batıyı sevmiyorum.

M. Emin Sert: Sanıyorum ki şöyle söylemek gerekiyor Hocam. Batılıların, bizi yıllardır şartlandırmaları gereği, yani öyle bir hava yarattılar ki Doğulu olmaktan utanılıyordu. Bunu kırmalıyız.

Y. Küçük: Bravo. Son okuduğum bir kitapta da çok güzel söylendiği gibi, Batı kendisini tarif ederken Doğuya hakaret etmiştir. Benim son yazılarımdan bir tanesinde **ulus, ulus olmak için düşman ulusu; Batı kendisini tarif için Doğuya hakareti üretti.**

Candan Baysan: Batının kolayca silinip atılacak bir tarafı olduğunu kabul edemiyorum ben.

Y. Küçük: Ayrıca paylaşımcılık, ortaklık; Doğunun o konukseverliğinin arkasında paylaşımcılık var. Benim çok sevgili arkadaşlarımdan bir tanesi bugün Türkiye'deki en büyük Holdinglerin, en büyük yöneticilerinden birisidir. Bugünlerde sık sık Moskova'ya gidiyor. Eski bir solcu. Çok sevdiğim bir arkadaşım bana şunu söylüyor: "Yahu Yalçın, komünizm orada tutmuş" diyor. "Çünkü" diyor, "ben oraya bir iş için gidiyorum, bir inşatımız var" diyor. "Ben adama diyorum ki, burada şu kadar önemli bir parçası eksik şu yaptığım yatırımın. Bir işletmenin başındaki adama 'yapar mısın?' diyorum. Beni severse 'yaparım' diyor. 'Ne vereceğim?' diyorum. 'Ne parası?' diyor. Milyarlık iş yapan bir Sovyet işletmesinin başındaki adam 'ne parası?' diyor. O zannediyor ki bunu toplum için yapıyor. Halbuki bana yapıyor. Ben onu ikna edersem yapıyor. Bir iş yaptırıyorum. 'Maliyeti nedir?' diyorum. Şu kadar şu kadar. 'Buna ne kâr ekleyeceksin' diyorum. 'Ne kârı?' diyor. Biz bozuyoruz. Biz gittik oraya bozuyoruz." Şimdi o işlemiyor dedikleri sistemin bazı tarafları iyi. Oradaki adam milyarlık iş yapıyor. Yakalayabilirsen bir tane çalışan bir Sovyet işletmesi, orada milyarlık iş yaptırıyorsun. Eğer o sana inanıyor; **bu, toplumun yararına** diye düşünüyorsa oradaki eskiden kalmış bir komünist, işi yapıyormuş ve sana "ne parası?" diyormuş. Bu batan birşey ama batan bir şeyin bu yanı iyidir.

H. Öndül: Ama bu Doğu düşüncesi değil onlar Batılı.

Y. Küçük: Katılmıyorum. Bir ortakçı yan var. M. Emin'in söylediği cümlelerle "biz bir ekin geliştireceğiz. Orada paylaşımcılığı, ortakçılığı tutmamız lazım diye. Ben onu yakaladım, burdan müdahale ettim.

M. Emin Sert: Müsadenizle ben devam edeyim. Deminki soruya cevap anlamında, Türkiye ne tam Doğulu ne tam Batılı, tarihsel ve kültürel olarak Doğu geleneklerini üzerinde taşıdığı çok açık, coğrafi konumuyla ve üstünde yaşayan halklarıyla Ortadoğulu, ama kapitalizmin gelişimiyle, onun getirdikleriyle olumlu ya da olumsuz Batılı özellikler de taşıyor. Bence bu bize, Türkiye insanına, Türkiye devrimcilerine, bu topraklarda yaşayan devrimcilere çok da önemli şanslar getiriyor. Yani olaya bu yönüyle de yaklaşmamız gerektiğini düşünüyorum. Demin söylediklerime birkaç şey daha ilave etmek istiyorum. Katılımcılık, paylaşımcılık dedik; daha geliştirmeliyiz diye düşünüyorum. Sömürüsüz bir dünya özlemini bunun temeline koymalıyız yani bu, biraz espiritüel bir anlamda alın, tırnak içinde alın Mevlana espirisinde birşeyler yakalamalıyız. **Sömürücü olmayan tüm insanlar bizimledir.** Yani onun Ermenisi Rumu yoktur. Ama sömürenin ha Ermenisi ha Rumu ha Türkü ha Kürdü farketmez. Yani biz bu ayrımlara dayalı bir kültürün gelişeceği dönemin insanlarıyız diye bakıyorum. Sadece geçmiş tarihin kültürüyle uğraşmayacaksa ki hiçbir arkadaşın böyle düşündüğünü sanmıyorum, bu açıdan da emek güçlerinin kardeşliği, uluslararası kardeşliği -tabii ki özel olarak Yalçın Hocanın açışta söylediklerine katılıyorum- özellikle bölgemiz açısından bunu ele alıp işlemeyi, geliştirmeyi önemli görevler olarak görüyorum. Bizim bunları başarıp başaramayacağımız konusuna gelince bu konunun sadece bizlere bağlı olmadığını düşünüyorum. Demin Hüsnü Öndül arkadaşım vurguladı. Diğer arkadaşlarımız katıldı. Bende aynı inançtayım. Bir kurumsallaşma gerçekleşmeli. Kurumsallaşma gerçekleşmeli deyişimizin altında başka birşey yatıyor sanıyorum. Yani kendi dışımızda var olan veya varolabilecek, bu alanda benzer işlevleri üstlenen, ortak düşüncelere sahip, pekçok unsur ve yapıyla elele yürüyebileceğimiz bir ortamı yaratabilmek anlamında bir kurumlaşmayı ele alıyorum. Yani bütün işleri kendimizin yapması anlamında değil.

Y. Küçük: Mehmet Emin, söylediklerinin içinde çok güzel şeyler var. Sömürüyü falan söylüyorum. Bu bir sınıfsal bakış.

M. Emin Sert: Bu bakış bunun içinde mutlaka olmalıdır.

Y. Küçük: Demek ki, bize katılacakların burada, yavaş yavaş, yani en azından başlangıçta bir sınıfsal bakışı olmasa bile, bu bakışa yöneleceğini düşündüğümüz insanlar olması gerekir değil mi?

M. Emin Sert: Zaten oluşan kadroda, düşünülen katılan veya henüz katılmayan kurucular, üye olmasını düşündüğümüz unsurlar ya da böyle bir çalışmayı duyunca belli bir sevinçle karşılayan insanlar sanıyorum biraz da bu duygularından ötürü böyle bir olaya çok sıcak bakıyorlar. Onları bunlar heyecanlandırıyor. Bunlara çok fazla ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Demin söylediğim, dünya ve Türkiye şartlarında. Ben yine şöyle birşey, söyleyerek, toparlayım. Böyle bir dernek önerisi Yalçın Hoca'dan ve diğer arkadaşlarımdan geldiğinde, benim de bulunmam istendiğinde, biraz da şakayollu şöyle demiştim? "Yahu biz Türklerin hakları yok mu? Sırf Kürtlerinkiler mi" diye. Biraz espritüel anlamda ama burada anlatmak istediğim aslında başka birşeydi. Yine şöyle ifade edeyim onu. Üç sene dört sene önce Kürtçenin, pek çok insanın ağıza almadığı, Kürtçe üzerindeki yasağı delmek için hiçbir girişimde bulunulmadığı o şartlarda, bir sayfalık normal bir metnin Kürtçe basılabilmesi için her türlü rizikoyu almaya hazırdık. Ki Yalçın Hoca'nın o zamanlar düşündüğü daha geniş kapsamlı projeler vardı. Ve o dönem onu

yapmak çok doğruydu. Ama artık bunun belli ölçülerde mücadele yoluyla aşıldığı, bu alandaki resmi çevrelerin bile gerilediği bir dönemde, şimdi yapmamız gerekenin artık başka birşey olduğunu düşünüyorum. Artık **içeriğini geliştirmek** diye bir sorunumuz olduğunu düşünüyorum. Demin söylediğimiz özü genişletebilmek, geliştirebilmek.

B. Erenus: Hüsnü Öndül'ün ikinci tur konuşması, yani kültür bakanlığına yönelik söyledikleri ve hemen arkadan M. Emin Sert'in konuşmaları çok çok önemli geldi bana. Daha önceki konuşmalarımız için, bağışlayın şöyle demek istiyorum: o kadar karmaşık bir dönem yaşıyoruz ki bu konuşmaları bugün hükümetin içerisinde kültür adına sözcülük yapan herhangi biride edebilirdi. Zaten ben bir gazetede gördüğüm zaman çok şaşırmadım ama bunlar bizim laflarımızı da alıyorlar diye biraz canım sıkıldı. Adam şunu diyor: Halkların kültürleri bizim zenginliğimizdir, diyor. Buyrun bakalım. Tamam. Yalçın Küçük'ün daha önceden söylediği sözlere göre bunların bir emperyalist amaç doğrultusunda söylenmiş olduğu doğru olabilir...

Y. Küçük: Ama bizim sözlerimizi kabul ediyorlar.

B. Erenus: Ama hangi amaçlarla kabul ediyorlar? Bu toz dumanın içerisinde insanlara nasıl anlatabileceğiz?

Y. Küçük: Onlar kabul ediyor diye biz sözlerimizin yanlış olduğu sonucuna mı ulaşacağız?

B. Erenus: Yanlış demedim. Bu tür sözleri bundan sonra gitgide şiddetlenerek bu adamlar edecek, dedim. Hüsnü'nün uyarısı çok yerindedir, dedim. M. E Sert'in söyledikleri de daha geniş bir boyut getiriyor. Gerçekten, biz birtakım kuyrukçuluk falan yapmak niyetinde değiliz böyle bir dernek kurupta. Gerçekten bütün halkların kültürlerini ayırmamız lazım. Diğerlerinden, sınıfsal bir bakıştan, bir bütünlük elde edebilecek miyiz? Ve ben yine ısrarla söylüyorum. O da böyle donmuş, bir konserve gibi kutulanmış birşey değil, oradan yola çıkarak nereye götüreceğiz?

Y. Küçük: Söylediklerinize katılıyorum. Başkaldıran insanın kültürü olur. Biz hangi kaynaktan gelirse gelsin, hangi ulustan gelirse gelsin biz, başkaldıran insanın, halkın kültürüyle ilgiliyiz. Eğer bir halk başkaldırmıyorsa onun zaten kültürü de yoktur.

B. Erenus: Ama başına vurala vurula unutturulmuş olabilir. Her halkda başkaldırmaya çok yatkındır. Bu da unutturulmuş olabilir. Onun için şimdi yani yalnızca şu şu halklar, şu an başkaldırıyor diye biz birtakım şeyler yapamayız. Asıl benim karşı çıkmak istediğim başka şeyler var üstelik. Yalçın, "Ben Batıyı sevmiyorum, ben kendimi Doğulu hissediyorum, dedi. Tamam, ama biz Batıya ancak şu şekilde karşı çıkarız. Bugün çok zavallı durumdalar. Bugün Amerikan kültürüne boğazlarına kadar batmış durumdalar. Biz oradaki Amerikan kültürüne karşı çıkarız bu dernekte ve Batıdan alacağımız, alıpta özümleyemediğimiz birtakım şeyleri de tekrar tekrar gözden geçirmeliyiz. Yani Dede Korkut'a nasıl bakıyorsak, onlara da tekrar bakmak; hayranlıkla değil. Yahu bu adamlar ne demiş? Tekrar gözden geçirmek...

M. Emin Sert: Çok iyi şeyler de bulunabilir.

B. Erenus: Evet tabii ki vardır.

C. Baysan: Öyle görünüyor ki biraz geç kaldık derneği kurmakta. Bu derneğin birinci işlevi anlaşılan iç eğitim olacak. Kendi aramızda anlaşıp anlaşamadığımız yani belirli kavramlar konusunda ortak sözcükleri aynı anlama gelmek üzere kullanıp kullanmadığımıza emin olmadan böyle bir dernek kuralım diye karar verdik. Acele etmişiz ama geç de kalmışız. Çünkü hakikaten bazı kavramları ya da bazı anlayışları farklı almışız. Başkaldırının kültürü nasıl olacak? Böyle bir şey olabileceğini düşünemiyorum ben. Ya kültür sözcüğünü ansiklopedik ya da sözlük anlamıyla kabul edelim, kültür yerleşik olan egemen olandır, başkaldırının kültürü değildir. O başka birşeydir. Bizim onu yüceltmemiz ya da onu ortaya çıkartmamız, onun için mücadele etmemiz gerekir ama kültür adı üstünde yerleşik olan, sinmiş olandır.

Y. Küçük: Yaşama biçimi, bir işi yapma biçimi olarak anlıyorum ben. Bakın demin Bilgesu'nun ve Mehmet emin'in söylediklerine katılıyorum. Bizim Amerikan olanda itiraz ettiğimiz nedir Candan? Edilgenlik. Televizyonda karşı çıktığımız nedir? Edilgenlik. Tiyatro ile sinema arasında ayrım yapmamızın nedeni: biri edilgen yapıyor. **Biz edilgen insana karşıyız.** Benim söylediklerim bu anlamda anlaşılmalı. Amerikan kültürü, tekeller sürü yapıyor. Sürü nedir? Edilgendir. Gorbiyi çekersin gider (Gorbi Y.K'ün köpeğinin adı-yayınlayan). Biz kendi başımıza buyruk, başkaldırı dediğimizde herzaman eline silah alan değil, hep arayan, **hep yeniyi arayan**, kendine verileni hem yaşayan, hem kabul etmeyen.

B. Erenus: Afedersiniz! Demin redettiğiniz Batı kültüründen bir örnek veriyorum. Camus'nun güzel bir lafı var. Camus diyor ki "başkaldırı, reddetmektir, reddetmek de kesinlikle vazgeçmek anlamına gelmez" diyor.

C. Baysan: Şimdi, Batı kültürüne Amerikan adını yapıştırdığınız zaman tamamdır, kimsenin itiraz edecek hali kalmıyor. Bitti... Değildir! Olurmu öyle şey? Yani bireycilik midir Batının kültürü? Bireysellik...

Y. Küçük: Bireysellik doğrudur, bireycilik yanlıştır.

C. Baysan: Gerçektende anlayamadığımı ifade etmem gerekiyor. Yani şuraya mı gidiyor: Öyle bir kültür yakalayacağız ki hem paylaşımcı olacak, hem bireyci olacak.

Y. Küçük: Hayır öyle birşey yok.

C. Baysan: Peki böyle birşey olsa bunun yanlışlığı nedir?

Y. Küçük: Bireyselci falan değil. Kişilikli ve paylaşımcı. Kişiliği geliştiren.

C. Baysan: Bütün herşey buna dönüştüyse, işte anlayamadığım taraf o, bu oturup şeyi yeniden yazmak oluyor, yani enlightment'ı, Aydınlık Çağını, ya da Batı kültürünü yeniden keşfetmek oluyor. Halbuki ben şöyle anlamıştım. Hakikaten, şurada biryerde söylediğiniz birşey daha cazip gelmişti aslında. Yani başkaldırı kültürü. **İnsan Aklını Koruma Entitüsü.** Silikleşmeyi kabul etmeyen insanların, kişiliklerini korumakta direnen insanların, dirençlerine direnç katma çabası aynı zamanda. Öteki **Kürdoloji Entitüsü.** Şu ana kadar yaptığımız şeylerden hemencecik bir enstitü adı daha çıkıyor: Araştırma Enstitüsü.

İ. Akalın: Neyi araştırma? Hepsi araştırma ensititüsü zaten.

M. Emin Sert: Galiba Candan Bey diğer enstitülerin konularının biraz sınırlı olduğunu kastediyor.

C. Baysan: Evet, evet. Diğer şeyler de araştırılacak ama ben şöyle birşeyi merak ediyorum. Benim ilgimi şu çekiyor: tamam Türklerin tarih kitapları var, Yalçın Küçük'ün yazdıkları var, ama Türkler nedir? yani bu alanı o kadar kaptırmışız ki karşı tarafa, oturup çok ciddi düşünüp düşünmediğimizi kestiremiyorum doğrusu. Şöyle bir risk olduğunu görüyorum. Mesela Avrupa'da ulusal kimliklerini, bilinçlerini, benliklerini kazanan son iki ulus Almanlar ve İtalyanlardır. Bunlar da faşizmin ve nazizmin üretildiği yerlerdir. Şimdi ulusal bilicini yeni kazanmaya başlamış bir Türkiye ise -burada bir tehlike var- bugün çok uzakta görünüyor ama Orta Asya'daki, Kafkasya'daki, sağdaki soldaki bütün Türkler konusunda tasarımlara, düşüncelere başlayan bir akım. O zaman, yani Türklüğün ne olduğunu, Türk kültürünün ne olduğunu araştırmak da önem kazanıyor. Bu, büyük bir çabayı ve büyük bir zamanı alacak birşey olsun ya da olmasın ama..

Y. Küçük: Şunu söylüyorum Candan, çok doğrudur, yani bu dernekte belki bir Tükoloji enstitüsü falan olmaz. Ama Türk kimdir? O kadar yanlış söyleniyor, o kadar çok bulutlar yaratılmış ki...

C. Baysan: Bende onu kastediyorum. Sonuçta Türk kültürü diye birşey olmadığı aslında bunun Anadolu kültürü olduğu ortaya çıkabilir.

Y. Küçük: Tabii, tabii.

C. Baysan: Bu konunun araştırılması lazım. Bu tarihin de araştırılması lazım. Eğer biz sadece bir entellektüel egzersiz yapmıyor isek, yani kitleleri canlandırmayı, direnenlere güç vermeyi, birşeyleri de örgütleyip götürmeyi arzuluyorsak, bu kavramın, yani Türklük kavramını da incelememiz gerekir. Yani adamlar Galatasaray maç kazandığı zaman sabahlara kadar sokaklara dökülüyorlar.

Y. Küçük: Böyle bir olaya, o kuracağımız İnsan Aklını Yaşatma Entitüsü ile cevap vereceğiz.

C. Baysan: Böyle bir olguyu gözardı etmeden çalışmak lazım. Hakikatende ciddi olarak Türk olduğuna inanarak yapıyorlar bu adamlar bunu.

Y. Küçük: Yoo, katılmıyorum Candan Türklükten değil, bunlar sürü. Bizim bu derneğimiz sürüye karşı olmalıdır. Ben sana bir de şunu söyleyeyim. Bütün bunların, kültürleri, ekinlerini geliştirmenin de ötesinde Sovyet sisteminin yıkılışı çok gerçek. Sovyetler, bir yandan birleştirmeye çalışırken bir yandan da ayırmaya çalıştı. Biz belli bir zenginlikte, bu nokta bizim için de açık değil ama o zenginliği koruyarak, belli bir kardeşliği, beraberliği savunmak durumundayız. Ve bana öyle geliyor ki çok ulusluluk içinde bizim bölgemiz kadar uygun topraklar yok. Küçük Asya, Ege kıyıları, Mezopotamya, Ön Kafkasya, Trakya ve eski adı **İyi Komşuluk Denizi** olan Karadeniz'in çevresi alıyorum. Bu bölgede belli bir birliği bulmak sözkonusu. Bu arada yine belirteyim seninle uzun uzun tartışmalarımız vardır, yani "bölgenin sofrası". Onlar bizi yaklaştırıcı mı uzaklaştırıcı mı?

C. Baysan: Aslında son zamanlarda o konuda tekrar düşünmeye başladım. Benim yemek konusunda düşündüğüm, şöyle birşey vardı: **dünya'da egemen olan üç tane mutfak vardır**. Bunlardan biri Çin mutfağı, birisi Fransız mutfağı ise ötekisi de Türk mutfağıdır diye. Bunun güzel bir teorisini de oluşturmuştum ama bunu sağa sola anlattıkça aslında Türk mutfağının **Bölge Mutfağı** olduğunu anlamaya başladım.

Y. Küçük: Bölge mutfağı değilmi, bende onu söylemek istiyorum. Yani senin söylediğin, çok güzel şeyler bulmuş Candan sofrayla ilgili. Bir Fransız vardır, Batının ucu, büyük parça kullanır; bu Çin mutfağına tepkidir. Çin küçük parça kullanır. Bu Türkler ne yapabilirdi, diyor Candan, içini oyarlardı, diyor. Türklerde içini oyarlar. Bende ona diyorumki sarar, oyar. **Bu bölgedir**. Senin içini oyma dediğin içli köfte Araptır. En güzel bir mutfak olan yaprak dolması benim bilgilerime göre Ermenidir.

C. Baysan: Bütün bunların kaynaştığı yerde Anadolu'dur.

Şevki Ömeroğlu: Bu Türklük olayı, özellikle Sovyetler'in çözülüşünden sonra, Sovyet-Türk bölgelerinde geç-milliyetçilik hareketleri ve Türkiye'de diyelim 60-70 yıllık bir sınıf mücadelesinin Türklüğü, bir Türkçülük olarak ki büyük oranda öyle gitmiş, Kürtlere karşı öyle gitmiş, diğer uluslara karşı öyle gitmiş, toplumu ideolojik olarak yönlendiren, motive eden faktör. Bir de sizin son Tezler'de çıkacak olan o geçişler, bunun Amerikan kültürüne yatkınlığı, yakınlığı, yani bu, Türklüğün çok iyi değerlendirileceği, çok iyi çözümleneceği, Türkçülük iddiasının, çok iyi çözümlenebileceği bir ortam.

Y. Küçük: Ve çok iyi kullanılacağı bir ortam aynı zamanda, yani emperyalizm tarafından çok iyi kulanılabiecek birşey.

Ş. Ömeroğlu: Amerikan kültürü karşısında klasik Batı kültürü tanımlanabilir mi? Belli köşe taşları var, kilometre taşları var ve Batıda belli bir erezyonu var. Doğu kültürü ya da bölge kültürü bunlar arasında sıkışıyor, belli bir pragmatizmle Amerikan kültürüne bakıyor. Yani Türkiye'nin, diyelim 70 yıllık, ilk milliyetçi hareketlerin gelişimiyle bugün Sovyetler'de çözülen ortamda Türk bölgesindeki geç-milliyetçilik hareketleri arasında aslında uygun bir model kurma ortamı var. Ayrıca bu model derneği tam kuruyor, tam bir boşluğa doğuyor. Bir açış konuşmasıyla, bu konuşmadaki o ifaedeler derneği bugünden kurumlaştırıyor.

Y. Küçük: Bana göre de. Ben de öyle düşünorum. Candan biraz gecikmiş dedi, olabilir. Ama tarihsellik içinde tam buraya geliyor. M. Emin Sert söyledi: Önüne düşen görevleri yapabilir mi? Bana göre bu soru önemli ama çok önemli değil. Önemli olan görevi iyi tarif etmek. Önemli olan büyük bir sınıfsal, aydınsal bir sorumlulukla bu göreve atılmak. Bugün görev, bölge kültürünü geliştirmek, bugün görev insanımızı amerikanizme karşı korumak.

B. Erenus: Amerikan kültürünü teşhir edebilir bu dernek.

Y. Küçük: İnsanımızı amerikanizme karşı korumak, anti-emperyalizm budur, Türkiye'de ilk defa antiemperyalizm ete-kemiğe bürünmüştür. O, Amerikan kültürüne karşı olmaktır. O, aynı zamanda insanımızın sürüleşmesini önlemektir. O, aynı zamanda bölge insanımızın başkaldırısının dinamiklerini bulmaktır. **Kültür mücadelesi, anti-emperyalizm, anti-amerikanizm,**

devrimcilik, yaratıcılık hepsi bu bölgede tek noktada odaklaşıyor. Benim bu dernekten duyduğum heyecan budur. Amerikanizmi kovmak ve bunun bu anti-emperyalizm kültürümüze; kes giyen giyen çocuklar, McDonald yiyenler, Coca-Cola içenler -tek tek bunların hiçbirine karşı değilim- saçlarını dik kestirenler, yüzlerini yassılaştıranlar, bu sabah aşık olup akşam yatıp yarın ayrılanlar, bütün bunlara karşı bir devcesine savaş vermeliyiz. Bu bir politika meselesi değildir, bu bir parti meselesi değildir.

Ş. Ömeroğlu: Tabii bu ulusal kültürleri, yerelliği, belli ölçüde folkloru çok aşıyor. Folklor çok sübjektif bir olay. Yemek ya da belli...

Y. Küçük: Hiç ona katılmıyorum. Bir insana, amerikanizme karşı, Sovyetlerin yanlışını yapmamak lazım; ihtiyaç duyduğun zaman "ey halklar, ey 'istanlar' siz varsınız". Hitler hücum ederse -istan varsın, Çerkez varsın, Türk varsın, Ukraynalı varsın. Hitlerin hücumu geçtiği zaman "yoksun." Hayır, bu doğru değil.

Ş. Ömeroğlu: Bu dernek konusunda Bilgesu, "sen Lazların temsilcisi ol" dedi. Aslında ben asimile olmuş bir Lazım. Ben niye devrimci oldum, dedim. Kimlik arayışı içerisinde belli davranışlarla sınırlandırılmış olmak istemiyorum.

İ. Akalın: Yani ben dünya insanı olmak istiyorum.

Y. Küçük: Arkadaşlar bakın ben Türklükten çıkmak istemiyorum. Ben en sonunda şu folklorik şeylerden hoşlanıyorum. Şu evimdeki bütün folklorik şeyler. Ne var Leonardo da Vinci'nin **Son Akşam Yemeği'nden** başka şu evde batılı.

Ş. Ömeroğlu: Hepimizde var bu; şark köşesi kurmuşum, siz kurmamışsınız, onun zevki yok sizde mesela.

B. Erenus: Dünya insanı olmak isteyen arkadaşlara bir uyarı, İsmail Beşikçi'yi okusunlar. Çok uyarıcı bir yazıdır. **Büyük bir tuzaktır,** ben çok yararlandım. Dünya insanı olmak ve onların kardeşliği meselesinde çok çok uyarıcı.

Y. Küçük: Şeye itirazım yok. Ben eninde sonunda yalnız kaldığım zaman, kimlikle kaldığım zaman, ben Türkik olandan, bunlardan hiç kopmak istemiyorum. Ama bunu abartmayı, bununla övünmeyi doğru bulmuyorum. İnsan olarak sadece bu topraklarda yaşamayı kabul ediyorum. Sadece bu topraklarda...

Ş. Ömeroğlu: O zaman Türklüğün altını çok çizemezsiniz. Bölge kültürü, bölge halkları, bu bileşimin, tüm unsurlarını almak, değişik unsurlarıyla değişik ilişkiler kurmak, çok geniş bir mekanda yaşam duygusu zaten Türklüğü aşan bir olay.

B. Erenus: Hep birlikte olmak, Kürtle, Grekle birlikte olmak. artı, artı, artı.. Onlarla birlikte olmak. Onu reddederek değil.

Ahmet Zengin: Ayrıntıya giridikçe tartışma çıkmaza giriyor bence.

Y. Küçük: Hayır, buraya geldik tartışıyoruz. Budur önemli olan, her birimiz başka bir yere gidebilirdik. Ama burada, bugün Türkiye'de bitmiş olan bugünkü gibi toplantılardır. İnsanların bir evde toplanıp en önemli sorunları çok ciddi olarak tartıştıkları, keşke her evde böyle toplantılar olsa.

B. Erenus: Sözü Ahmete verelim tekrar ve tartırmayı bitirelim.

A. Zengin: Ayrıntıya girildikçe derneğin kendini ifade ediş amacıyla çeliştiğini düşünüyorum biraz, ayrıntıyı şunun için önemsiyorum. Bu bir dernek, elit bir dernek, operatif bir dernek, yani çok yaygın bir kitleyi ilgilendirmeyen eninde sonunda bir kurucu düşünce ortaya çıktığı zaman bunun politikaları uygulanacak, kültür politikası olacak, ekin politikası olacak. Bu politikanın tanımlanabilirliği ve başkalarına aktarılabilirliği, ayrıntıya girildikçe, bu kendini ifade edebilirliği, tanımlanabilirliği biraz karmaşıklaştı. Bu noktada ulusal kültürler, ulusallık gündeme geldi.

Bu da Misakı Milli eleştirisinden, Misakı Milli'ye bağımlılık eleştirisinden yola çıkıldığı zaman Arapların, Çerkezlerin, Ukraynalıların niye girmediğini veya girdiğini, Bulgarların girip Arnavutların girmemesi kategorik tanımlamada yerine ne kadar oturuyor, bu var. Ben Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin çözüldüğünü gördüğüm zaman, şu an, şu günler olmasa bile tarihsel olarak en şanslı yine sosyalistleri ve komünistleri görüyorum. Yani, bir: sermaye anlamında o onbeş cumhuriyetin, bir enternasyonalist örgütlenme potansiyelleri ve dinamikleri ne kadar var? Bu bile yeterli değil. Ama eninde sonunda o onbeş cumhuriyette ortak olarak örgütlenebilecek tek güç, tek ideoloji komünizmdir ve başka hiçbirşey değildir. İslam bile üç cumhuriyette etkili olabilir, bir başkası beş cumhuriyette etkili olabilir ama bu noktada gerçek bir komünist örgütlenme potansiyeleri şu an Sovyetler Birliği'nde var. Biz Türkiye'deki devrimciler olarak, bölgeyi düşündüğümüz zaman, yani bugünkü süreçte oturuyor dediğimiz noktada neler gündeme geldi. Araplar gündeme geldi, Kürtler, Çerkezler, belki Özbekler girecek, Bulgarlar, bizim yakın çevre. Şimdi kültür dediğimiz şeyi ortaklaştırmak gerekiyor. Ayrı ayrı ulusallık, herkesin zaten, koordinatör bir dernek olmayacağına göre bu; Çerkezlerin Çerkez dernekleri var, Pomakların Pomak dernekleri var. Arapların kendi siyasetleri var. Onların kendi kültürlerini yaşatmalarındaki ortaklık ancak Bilgesu sözünü etmişti, bu derneğin amaçları doğrultusunda ilk eleştireceği şey halkların kendi kültürlerini yaşatmaları, kendileri olmalarındaki en büyük engel Amerikan yaşam tarzı.

Bunun dayatılması. Bir; buna karşı mücadele. Bu farklı farklı ulusları şu anlamda birleştirir: kendileri olmak ve Amerikan yaşam tarzına karşı mücadelede ortaklaştırabilir. İkincisi de ulusal kültürlerinin aşılması anlamında, Mehmet senin saydığın özellikler de sosyalist içeriklerdir, insana özgü içeriklerdir, ortaklığa özgü içeriklerdir.

Ş. Ömeroğlu: Çok sık şunu söylersiniz: "Çerkezler benim kitaplarımı alırlar, Ethem'le ilgili söylediklerimi, kuşaktan kuşağa, nesilden nesile geçirirler." Bilginiz var mı, izleniminiz var mı, bu ilişki sizi Çerkezler içerisinde yaygın olarak okutabiliyor mu? Yani kitabın diğer bölümlerine de bakıyorlar mı?

Y. Küçük: Çok güzel bir soru sordun Şevki. İnanılmaz güzel. Ben de sana ilk söylediğimde onu diyordum. Gülçin Çaylıgil geldi. İşte **Yeni Ülke**'de açıkoturum yapıyordum. O Mülkiyeliler Birliğini seviyordu. O akşam oraya gittik. Hesabı ödeyemedim. Yani param

vardı da bankaya gidemedim. Bir iki gün sonra ödemeye gittiğimde bir arkadaşımı gördüm. Tanıştırdı, Baki Özilhan. uba'nın genel müdürü, Otur bir yudum birşey iç dedi. Öğle vakti. Karşısında da bir adam vardı. Biraz konuştuk. Adamcağız 20 yıldır Stocholm'deymiş. Stochholm'deki radyolardan birinin Türkiye bölümünü yönetirmiş. İnanılmaz bir adam, şişmanca. "Türkiye üzerine Tezlerin ikinci cildinin o sayfalarını ezbere biliriz biz. Biz Çerkeziz" dedi.

E. Karaca: Ben biraz tamamlayım hocam. Çerkez şovenizmi çok güçlüdür. Başka sayfalarını okumaz.

Y. Küçük: Benim tanıdıklarım arasında Kürtler, Türkler vardır. Ben Çerkezler kadar birbirine tutkun bir halk tanımadım. Ama başka özellikleri de var. Daha mert Kafkasyalı, çok feodal, Batının feodali gibi. Şimdi Batı feodalitesi ile öbür tarafı beraberce inceliyorum. Ama bunu Çerkezler okuyor. Çok şaşırdım. Bana şunu söyledi: "Bursa'dan dedi, İhsan Sabri Çağlayangil hep seçilir" dedi. Çünkü Çerkezdir, dedi. Bursanın çoğunluğu Çerkezdir, dedi.

İ. Akalın: Ve Nazım hayranıdır o. Ama şiirinin hayranıdır tabii...

Y. Küçük: Onun ötesinde başka sayfalarını okuyorlar mı okumuyorlar mı bilemiyorum. Ama ben Ethem'in hain olmadığını Türkiye'de, Türkçede ilk yazan insan olduğum için beni çok biliyorlar ve kuşaktan kuşağa anlatıyorlar. Bendeki izlenim o. Başka yazdıklarımı okuyorlar mı? Doğrusu ilk defa sen bu soruyu soruyorsun. Geçen sene üniversitede

Ş. Ömeroğlu: Kürtler okuyor Hocam mesela.

Y. Küçük: Geçen sene üniversitede ders veriyordum. Sınıfımda bir çocuk vardı. Benim öğrencim değilmiş. Hoş, güzel bir çocuk. Beni dinlemeye geliyormuş. Sonra odama geldi. Senin sorun üzerine söylüyorum. Çerkezler üzerine yazı dizisini yazıyormuş. Hatırladığım kadarıyla şunu söyledi. Mustafa Suphi ilk birlikte öldürülen Ethem Nejat..

E. Karaca: Doktor Nejat..

Y. Küçük: Ethem Nejat. İkinci adam. O'nun annesinin amcası veya amcasının çocuğu. Çerkez. Dolayısıyla bana gelmiş. Ailesi de, çocuk da beni çok fazla bilmiyor. Ailesi Yalçın Küçük namuslu adamdır demiş. Hiç beni tanımıyor. Başka birşeyimi bilmiyorlar. Ben bir cisimsem, ben bir entiteysem, benim sadece bir yanımı biliyorlar. Oda Çerkezlerde sevgim ve Çerkez Ethem'in hain olmadığını söylememden, Öğrenci de başka birşey bilmiyor.

İ. Akalın: Hocam, benim hatırladığım kadarıyla Çerkes Ethem'in hain olmadığına ilişkin ilk bulgular Hasan İzzettin Dinomo'nun Kutsal İsyanı'nda var.

Y. Küçük: Yok. Ben okumadım ama H. İzzettin Dinamo tam bir kemalisttir.

İ. Akalın: Ben okudum. Kemalist olmasına rağmen, bana göre orada izleri var.

B. Erenus: Ahmetin söylediği gibi, Araptı, Kürttü hepsinin iyi kötü birtakım dernekleri var. O zaman bu derneğin gereği ya da önemi şu oluyor. Biz bütün bunları bir arada değerlendirebilen, bir arada tutan, seçtiğimiz yanları...

Y. Küçük: Hepsiyle bağlantısı olan.

B. Erenus: Hepsiyle bağlantısı olan, seçtiğimiz yanlarını alıp daha yüksek bir yere getirdiğimiz bir dernektir. Ve bunun içinde -farkı budur- gerekliliği bundan doğuyor. Ben demin, önce M. Emin Sert'in söylediği Milliyetçiliğin hortlatıldığı bir dönem yani buna karşı gerçekten bu derneğin çok yararı olacaktır. Ama biz şöyle bir tuzağa düşmeyeceğiz bundan eminim. Bunlar zaten kendi derneklerinde ufak ufak toplanmışlar ve kapanmak üzere Emin'in söylediği gibi kendilerini korumak adına. Ve şoven sözcüğünü kullandı. Çok doğrudur. Biz bunu kıracağız bu dernekle ve milliyetçiliğin hortlatıldığı bu dönemde buna izin vermeyeceğiz. Üçüncü çok önemli bir nokta da, sen az önce Hamburger yiyen çocuklar falan dedin. Bunlar çok görüntüsel şeyler. Bunlar çok çabuk değişebilir çünkü o kadar büyük şansımız var ki Amerika bütün o kendi sömürgeci, emperyalist yaklaşımına, yaygınlığına karşın **kültürü olmayan bir ülke.** Bunun için de büyük şansımız var. Binlerce yıllık kültürün karşısında yüzyıla varmayan, müzelerine gidip gördüğün zaman anlıyorsun, çalma çırpma, şu bu. O zaman yayılmacı olarak çok büyük bir düşmanla karşı karşıyayız ama öz olarak o kadar rahatızki önemli olan kendimize çeki düzen verip gerçekten birşeyler yapabilmemiz bu dernekte.

Y. Küçük: Bilgesu, çok güzel bir toplantı oldu. Tartışacağımız her konuyu bitirebildiğimizi sanmıyorum. Ama Toplumsal Kurtuluş'ta, Ekin Belleten'de bir araya gelip en özgür şekilde bu sorunları tartışalım. Bence bu bölge insanları büyük bir açılım yapacaktır. Dolayısıyla bu geceyi böyle bitiriyoruz. Çok yararlı olmuştur. Bu dernek de çok güzel olmuştu; zamanlı da olmuştur. Belki biraz geç olmuştur. Geç olmasının da faydası vardır. Ama bana göre bu büyük kutsal -dinsel anlamda değil- kutsal görevi duymayan insanlar bu derneğe üye alınmamalıdır. Büyük bir misyon duygusuyla hareket etmeyenler bu derneğe alınmamalıdır. Senin, Emin'in, Mehmet Emin'in duyguları, Türklük noktası benim de söylemimdir, ben de o duygulara katılıyorum ama kendi halkının kültürünü daha ön planlara çıkaran hiç kimse bu derneğe alınmamalıdır.

Bunun ötesinde, sizin üçünüzün vurgusundan çok daha önce ben bir Türk'üm ben bir güzel bir Türkçe özlemini duyuyorum; bir Kürt de güzel bir Kürtçe özlemini duymalıdır. Biz dilimizi güzel konuşmalıyız. Biz dilimizi güzel yazmalıyız. Anamızdan öğrendiğimiz dili güzel yazmalıyız. Hiç kimse hangi enternasyonalizm adına olursa olsun, anasından öğrendiği dili daha güzel yazmayı küçümsememelidir. Ama bizim derneğimizin özelliği şu olmalıdır ki ufacık on kişi, yüz kişi, bin kişi de anasından öğrendiği dili -bir dil varsa- o da onu geliştirmelidir. Kürt, Ermeni ve en önemlisi buna güvenen adam. Dolayısıyla bugün bana sen Türk şovenisin, sen Kürt şövenisin diyebilirler. Buna güveneceksin. Bizim, bütün bölgedeki devrimci insanın işi kendine güvenen insanın işidir. Öyleyse bu güzel günü kapatalım. Ama izninizle şöyle söyleyelim ki bu toplantılarımız, İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de, Diyarbakır'da, Trabzon'da, Şırnak'ta devam edebilmelidir. **Bir evde insanlar bilimsel konuşabilmelidir.**

Bölge Devrimi soruşturmamıza G. Altınoğlu'nun 8 Ekim tarihini taşıyan yanıtı, bu sayımızda yayınlayabileceğimiz bir süre önce bize ulaştı.
Yazıyı aynen yayınlıyor ve konuyu sürdüreceğimizi duyurup okur katkısı bekliyoruz.

MARKSİZM YAŞAMAKTADIR VE YAŞAMAYA DEVAM EDECEKTİR

Garbis Altınoğlu

Herşeyden önce, Avrupa Marksizmi, Rus Marksizmi gibi Batılı Markslogların kullanageldiği kavramların -esas itibariyle- yanlış olduğunu belirtmeliyim. Marksizm, ya da çağımız gözönüne alındığında Marksizm-Leninizm, hem bir teori ve bilim, hem de bu teori ve bilimin, işçi sınıfının toplumsal ve siyasal pratiğiyle karşılıklı etkileşim içinde gelişen siyasal ve stratejik ilke ve yaklaşımlarının bütünüdür. Dolayısıyla onun, hem genel hem de çeşitli mekan ve zamanlardaki uygulanışının ana çizgileri bakımından evrensel bir karakter taşıdığını söyleyebiliriz ve söylemeliyiz de. Eğer varsa, değişik Marksizm ekolleri arasındaki 'fark', ancak değişik fizik, biyoloji vb. ekolleri arasındaki 'fark' kadar olabilir, o kadar. Bunun ötesine geçmek, Marksizmi, değişik ulusal ve coğrafik 'Marksizm ekolleri'nin gevşek bir sentezi olan ve evrensel geçerlilikten yoksun bir sözde teori ve sözde bilim derekesine düşürmek anlamına gelir. Zinovyev, Leninizmi Rusya'ya özgü bir Marksizm olarak tanımlar, Mao Zedung, Marksizmin Çinlileştirilmesiden söz eder, Otto Bauer kendi Austro-Marksizmini pazarlarken işte bu oportünist hatayı işliyor ve relativizme düşüyorlardı.

Marksizmin bir ülkede uygulanmasından, yani bilimsel sosyalizmle belirli bir ülkenin işçi sınıfı hareketinin bileşiminden söz ederken, Sovyet komünizmi, Alman komünizmi türünden anlatımlar kullanılabilir. Ancak yukarıda değindiğimiz relativizm tehlikesinden uzak durmak, çeşitli revizyonist partilerin bir dönem yaygınlaştırmaya çalıştığı 'sosyalizme giden İtalyan yolu' vb. oportünist ve anti-marksist saçmalıkları kesin bir biçimde red ve mahkum etmek kaydıyla. Nerede ve hangi koşullar altında olursa olsun bir komünist hareket, -üretim araçlarının özel mülkiyetine son verilip onların tüm toplumun mülkü durumuna getirilmesi, burjuva demokrasisinin ve kapitalizmin reddi ve yıkılması ve burjuva aygıtının parçalanması, proletaryanın bir devrimle iktidarı ele geçirmesi ve Komünist Partisinin yönettiği proletarya diktatörlüğü altında sosyalizm evresinden geçerek komünizme ulaşma gibi- bir dizi temel ilkeyi benimsemek ve bunlar uğruna savaşmakla yükümlüdür. Modern ya da her türden revizyonizmle Marksizm-Leninizm arasında yalpalayan çeşitli orta-yolcu akımların temel teorik zaafı da işte bu gerçeği, yani proleter ideolojisiyle burjuva ve küçük burjuva ideolojisinin, Marksizmle anti-Marksizmin bağdaştırılamayacağı gerçeğini bir türlü kavrayamamalarında yatmaktadır. Onlara göre, tekelci burjuvaziyle, Papalıkla, Hristiyan Demokrat Partiyle vb. 'tarihsel uzlaşma' içinde ve elele sosyalizmi kurmayı savunan ve burjuva devlet aygıtının devrimci zor yoluyla yıkılmasının yerine 'yapısal dönüşüm' adını verdikleri barışçı geçişi ve burjuva-demokratik reformları geçiren İtalyan revizyonistlerinin, proletaryanın demokratik ve sosyalist devrimde ve sosyalizmin inşasında önder rolünü reddeden ve burjuvaziyle proletarya arasındaki çelişmenin antegonist bir karakter taşıdığını ve dolayısıyla burjuvazinin de sosyalizmin inşasına katılabileceğini ve sosyalist olabileceğini savunan Çin revizyonistlerinin, Amerikan ve İngiliz emperyalistleriyle birlikte, Doğu Avrupa ve Balkanlardaki halk demokrasisi rejimlerine karşı yıkıcı etkinlikler sürdüren, Komünist Partinin önder rolünü, üretim araçlarının kollektivizasyonunu ve proleter enternasyonalizmini reddeden Yugoslav revizyonistlerinin, geri ülkeler halklarına anti- emperyalist demokratik devrimler yoluyla sosyalizme geçmek yerine kapitalist-olmayan yol adını verdikleri sözümona ilerici burjuva askeri/sivil rejimlerin reformlarına bel bağlamalarını, ileri ülkelerin proleter devrimi yerine parlamenter ve barışçı yolu, yani teslimiyet ve boyun eğişi empoze etmeye çalışan, anti-Stalinizmin bayraktarlığını yapan, Leninist proletarya partisi ve proletarya diktatörlüğü öğretilerini çarpıtan ve reddeden Sovyet modern revizyonizmi vb. ile Marksizm-Leninizm birbirine düşman ve karşıt sınıfların birbirleriyle asla uzlaşamayacak ideolojileri değildir; Yugoslav, Sovyet, İtalyan, Çin vb. revizyonizmleriyle Marksizm-Leninizm pekala bağdaşabilir ve barış içinde birarada yaşayabilirler! Yukarıda sözünü ettiğimiz evrensel ilkeler, pratiğe uygulanışları sırasında elbette yerel ve ulusal renklere boyanacak, her ülkenin ve toplumun ekonomik gelişme düzeyi, devrimin geçirmek zorunda kalacağı evreler ve özgün deneyimleri, kültürel özellikleri vb. temelinde bir çeşitlilik ve zenginlik kazanacaklardır. Ama bu başka bir şeydir; dogmatizme ve mekanizme karşı çıkma ve Marksizm-Leninizmi tekil ülkelerin somut koşullarına yaratıcı bir tarzda uygulama adına, onun evrensel ilkelerini ve devrimci özünü iğdiş etme çok daha başka bir şeydir.

Sorunun ikinci kısmına gelince... Marksizm zaten

yaşamaktadır ve yaşamaya da devam edecektir. Burjuvazinin 'dışarıdan' ve revizyonizmin 'içeriden' yönelttiği kesintisiz saldırılara karşın bilimsel teorimiz sağlamlığını ve canlılığını korumaktadır. Burjuva-revizyonist propaganda ve dezenformasyon etkinliği-uluslararası siyasal güç dengelerinde meydana gelen değişiklikleri de arkasına alarak- tersinin sözkonusu olduğu yolunda bir izlenim yaratmaya çalışıyor olmakla birlikte, aslında burjuvazinin, yalnızca toplumsal ve siyasal 'düzeni' değil, onun dünya görüşü ve felsefesinin de bütünüyle çürüdüğü ve iflas ettiği ve Marksizme karşı hiç bir geçerli bilimsel alternatif oluşturmadığı ortadadır. Buna karşılık, proletarya ve halkların toplumsal pratikleri ve doğa bilimlerinin gelişimi Marksizmin temel ilke ve yaklaşımlarını parlak bir biçimde ve sürekli olarak doğrulamıştır. Bu elbette, kendi nesnesinin (doğa, insan toplumu ve insan düşüncesi) değişim ve evrimine bağlı olarak sürekli olarak gelişen ve gelişmesi gereken bir bilim olarak Marksizmin teorik sorunlarının olmadığı anlamına gelmiyor. Marksizm, her şeyden önce proletaryanın kapitalizme karşı savaşım ve komünizm doğrultusunda ilerleme pratiğinin teorisi, yöntemi ve stratejisi olduğuna göre, onun, sürekli olarak kitlelerin devrimci pratiğinden öğrendiği, öğreneceği ve kendisini bu yolla geliştirğeceği açıktır.

"Bölge Devrimi" kavramı, öncelikle 'bölge' kavramının tanımlanmasını gerektirmektedir. Türkiye, dünyanın en sıcak bölgesinin ya da bölgelerinin kavşak noktasında, yani Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu arasında bulunuyor. Kapitalist-emperyalist sistemin çelişmelerinin alabildiğine yoğunlaşmış olduğu böyle bir bölgenin coğrafik ve siyasal odağında bulunuyor oluşunun Türkiye komünist ve devrimci hareketine, Türkiye proletaryası ve emekçilerine özel bir tarihsel misyon yüklediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Nüfusun nicelik ve niteliği, doğal kaynakları, büyük ekonomik gelişme potansiyeli ve orta büyüklükte bir ülke oluşu vb. hesaba katıldığında, Türkiye'de gerçekleşecek bir proleter devriminin, Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu halklarının devrim ve sosyalizm savaşımlarını önemli ölçüde hızlandıracağı ve onlara, emperyalizme ve iç gericiliğe karşı savaşımlarında önemli bir destek üssü sağlayacağı ortadadır. (Bölgenin diğer ülkelerinde gerçekleşebilecek demokratik ve sosyalist devrimlerin de Türkiye devrimine önemli bir itilim kazandıracağını söylememiz gerekiyor. Tersi durumda, egemen sınıfların, 'Türkiye'nin olağanüstü ölçüde önemli stratejik ve jeopolitik konumu' mitinin tersyüz edilmiş bir versiyonunu savunmuş ve bir çeşit ulusal dar görüşlülüğe saplanmış olacağımız açıktır.) Ancak bundan, Türkiye devriminin bir zincirleme reaksiyon başlatarak 'bölge devrimi'nin fitilinin ateşleyeceği biçiminde bir sonuç çıkarmada acele edilmemelidir. Bir bütün olarak bu geniş bölgenin ve bu bölge ya da bölgelerdeki ülkelerin devrimlerinin önünde ortak ya da farklı bir dizi sorun olduğu, bu ülkelerin proletarya ve emekçilerinin yerli gericiliğe ve ortak düşman olan kapitalist-emperyalist devletlere karşı, öncelikle kendi ülkelerindeki devrimci durumların olgunlaşması ve devrimci öncülerin hazırlığıyla orantılı bir biçimde ve tempoda savaşım vereceği, bu ülkelerdeki devrimlerin karşılıklı olarak birbirlerini olumlu yönde etkilemekle ve desteklemekle birlikte, büyük olasılıkla az çok eşzamanlı bir biçimde gelişemeyeceklerini söyleyebiliriz. Bu bakımdan -şimdiden kestiremeyeceğimiz istisnai olasılıklar bir yana bırakılırsa- bu bölgenin bütününde ya da Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu bölgelerinin her birinde bir 'bölge devrimi'nden çok, devrimin çeşitli ülkelerde eşitsiz gelişiminden söz etmek gerekir.

Bölgenin bütününe kuşbakışı göz attığımızda özet olarak şunları söyleyebiliriz:

Demokratik devrimden sosyalizme hızlı ve kesintisiz geçiş ya da sosyalist devrimlerin yeni bir baskısının gerçekleşmesinin nesnel koşullarının olgun olduğu Kafkasya ve Balkanlar'da yeniden uyanmış bulunan ulusalcılığın ve bunun yol açtığı ulusal çekişmelerin olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasının belli bir süre alacağı düşünülebilir. Halkı, yakın zamana kadar Marksist-Leninist bir çizgi izlemiş olan AEP'nce eğitilmiş bulunan Arnavutluk proletarya ve diğer emekçilerinin sosyalist geleneği bir ölçüde korudukları gözüken Bulgaristan ve militan bir proletaryaya sahip Romanya, devrimin gelişmesi ve proletaryanın yeniden iktidara gelme şansının daha yüksek olduğu ülkelerdir. Ekonomileri hayli zayıf olan bu ülkelerde kapitalist-emperyalist sistemin dayattığı kemer sıkma, özelleştirme ve diğer kapitalist rasyonalizasyon önlemlerinin yürürlüğe konulması ve sürdürülmesi, kitlelerin devrimcileşme eğilimini kamçılayacaktır. Buralarda doğabilecek devrimci durumların bir devrimle taçlandırılabilmesi için, proletaryanın Marksist-Leninist öncü müfrezelerinin hızla yeniden örgütlenmesi, mutlak ve ivedi bir gereklilik durumuna gelmiştir. Proletaryanın ve diğer emekçilerin sosyalist geleneklerinin ulusalcılık dalgası altında boğulmuş gözüktüğü Kafkasya'da devrimin ve sosyalizmin yeniden gündeme gelmesi, ulusalcılığın, hiç olmazsa bir ölçüde kendini tüketmesine bağlıdır. Ekonomik ve siyasal gelişme düzeyleri oldukça geri ve -İran bir yana bırakılırsa- özellikle de proletaryanın devrimci kitle eylemliliği ve burjuvazi ve küçük burjuvaziden bağımsız olarak örgütlenme geleneğinin zayıf olduğu Ortadoğu ülkelerinde genelde anti- emperyalist demokratik devrimler gündemdedir. Bu iki bölgede ulusalcılığın (ve Ortadoğu'da buna ek olarak dinci siyasal akımların) ideolojik ve siyasal hegemonyası kırılmadan kitlelerin derin hoşnutsuzluğu ve muhalefetinin gerçekten devrimci ve komünist kanallara akması ve sosyalist devrimler bir yana az çok köklü demokratik devrimlerin gerçekleştirilmesi bile olanaksızdır. Ancak, ilk bakışta göze çarpan gerçek ya da sanal olumsuzluklara karşın bu iki bölgede de varolan büyük devrimci potansiyel gözönüne alındığında, proletaryanın Marksist-Leninist öncü müfrezelerinin oluşumu buralarda da devrimci sürecin gelişimini büyük ölçüde hızlandırabilecektir. Proleter-olmayan ideolojilerin

etkilerinin -özellikle Ortadoğu'da- yaygınlığı, ancak kısmen nesnel ekonomik etkenle açıklanabilir; bunda Sovyet modern revizyonizminin ortaya çıkışının, uluslararası komünist hareket içinde ve eski sosyalist ülkelerde yarattığı çok yönlü yıkımın ve buna bağlı olarak sosyalizmin saygınlığında meydana gelen gerilemenin ve uluslararası ölçekte bir gericilik döneminden geçiliyor olmasının devrim ve karşı-devrim arasında ki güç dengelerinde meydana getirdiği olumsuz değişikliklerin olduğu gibi, tekil ülkelerdeki komünist hareketlerin zayıf düşmüş ve daha da ötesi revizyonizmin batağına sürüklenmiş olması gibi bir dizi nesnel ve öznel etkenin rolü çok daha önemlidir. Uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeydeki güçlüklerin kısıtlayıcı etkisi ne ölçüde olursa olsun, proletaryanın Marksist-Leninist öncü müfrezelerinin inşa edilmesi ve devrimci yığın savaşımı içinde çelikleşmesi ve olgunlaşması, halkların devrimci enerjisinin en iyi biçimde değerlendirilmesine fırsat verecektir.

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki revizyonist partilerin ve bürokratik burjuvazinin yötetimindeki rejimlerin, çürümelerinin son aşamasına gelerek çökmelerinin çelişmeli etkileri olmuştur ve olmaktadır. Her ne kadar bu gelişmeler, Sovyetler Birliği'nin -kestirilemeyecek bir süre için- etkili bir emperyalist devlet olmaktan çıkması ölçüsünde ABD emperyalizminin ellerini hemen hemen bütünüyle serbest bırakacak ve özellikle Balkanlar'da ve Kafkasya'da komünizmin kısa erimde yeniden etkili bir güç olmasını önemli ölçüde güçleştiren siyasal akımların ortaya çıkmasına yol açacaksa da, bunların zorunlu olarak ödenmesi gereken diyetler olduğunu ve orta ve uzun erimde sözkonusu gelişmelerin doğuracağı olumlu etkiler tarafından fazlasıyla dengeleneceğini düşünüyoruz. Bu olumlu etkileri, komünist hareketin modern revizyonizmin ve varyantlarının tinsel ipoteğinden kurtulması ve gerçek komünist alternatifin çok daha net bir biçimde ortaya çıkmasını sağlayacak Marksist-Leninist Komünist Partilerinin inşasının koşullarının daha da olgunlaşması, sosyalizm ve Marksizm-Leninizm adına sürdürülen kapitalist, bürokratik, sosyal-emperyalist ve şovenist pratiklerin, eski sosyalist ülkeler halkları başta gelmek üzere dünya halklarının zihinlerinde yol açtığı yanılsama ve yanlış bilinçlenmenin dağılmaya yüz tutması, ABD emperyalizmine, diğer emperyalistlere ve yerli gericiliğe karşı savaşımların sahte dostları Sovyet sosyal-emperyalistlerine güvenme ve dayanma eğiliminde olan halkların -özellikle de Ortadoğu halklarının- bundan böyle kendi özgüçlerine daha fazla güvenmek ve dayanmak durumunda olacakları şeklinde özetlemek olanaklıdır. Sovyetler Birliği'nin edimsel olarak devre dışı kaldığı, Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa gibi diğer emperyalist devletlerin ABD'nin hegemonyasına açıkça meydan okuyacak durumda olmadıkları bugünkü koşullarda proletarya ve halkların devrimci savaşımları bir dizi güçlükle karşı karşıya bulunmaktadır. Ancak, madalyonun öbür yüzüne baktığımızda, proletarya ve halkların öfke ve hoşnutsuzluğuyla kuşatılmış olan ABD emperyalizminin, başını yeniden kaldırmaya başlamış olan Alman emperyalizminin ve diğer emperyalistlerin karşı karşıya bulundukları güçlüklerin çok daha fazla olduğunu, dünya siyasetinin patlayıcı maddelerle dolup taştığını ve dünyanın birçok bölgesi gibi Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'nun da devrime gebe olduğunu görüyoruz. Yüzeysel gözlemciyi kolaylıkla karamsarlığa sürükleyebilecek olan dünya siyasal tablosunu yakından incelediğimizde, proletaryanın, diğer emekçilerin ve ezilen ulusların devrime ve sosyalizme nesnel olarak duydukları gereksinimin hiç bir dönemde bu denli büyük olmadığını görmemiz hiç de zor olmayacaktır. **Temel** sorun, kitlelerin bu nesnelliğin bilincine varmalarını ve onun gereklerini yerine getirmelerini, yani silah elde ABD emperyalizmi başta gelmek üzere emperyalistlere, yerli gericiliğe ve burjuvaziye karşı demokrasi ve sosyalizm için savaşmak üzere bilinçlendirilmeleri ve örgütlendirilmelerini sağlayacak Marksist-Leninist öncü müfrezelerin oluşturulması ve savaşım içinde eğitilip çelikleştirilmeleri ve bolşevikleştirilmeleridir. Proletarya ve halklar, her türlü revizyonizmden arınmış ve kendilerini ve kitleleri sahte dostlarının öğüt, saptırma ve vesayetinden koruyabilecek kadar olgunlaşmış devrimci öncülere sahip olduklarında, bağırlarında saklı ve birikmiş olan muazzam devrimci enerjiyi bir çığ halinde kapitalist-emperyalist siteminin görünüşte sağlam ve yıkılmaz, ama gerçekte tavanından tabanına kadar çürümüş ve köhnemiş olan o şaşaalı saraylarına yöneltecek ve onları yerle bir edeceklerdir.

Eğer 'bölge devrimi' kavramından daha dar bir anlamda söz ediliyor ve Kürdistan ve Türkiye devrimlerinin birlikte ya da az çok eş zamanlı bir gelişimi kastediliyorsa, bunun daha ciddi bir olasılık olarak gözönüne alınması gerektiğini söyleyebiliriz. Ne var ki, burada da Kürdistan'ın bölünmüşlüğünden, her parçasındaki ulusal hareketin farklı devletlere karşı savaşım içinde olmasından, bu devletlerin her birinde devrimci durumun eşit olmayan bir hızla olgunlaşmasının aşağı yukarı genel bir kural oluşundan ve tek tek parçalardaki ulusal hareketle bu parçaların içinde yer aldıkları egemen ve sömürgeci ülkelerin proleter ve halk hareketleri arasındaki karşılıklı etkileşimin kendisinin orantısızlığından vb. kaynaklanan bir dizi nesnel kısıtlamayla karşı karşıya olduğumuzu düşünebiliriz. Kürdistan'ın tümünün aynı süreçte kurtulması anlamında bir 'bölge devrimi', her halde ancak ABD emperyalizminin ve bağlaşıklarının bölgeye karşı geniş ölçekli bir saldırısı ve buna bağlı olarak devrim ve karşı -devrim güçleri arasında keskin bir kutuplaşmanın meydana gelmesi durumunda olanaklı hale gelebilir. Böylesi bir istisnai olasılığı bir yana koyduğumuzda Kürdistan'ın farklı zamanlarda, bu parçaların, içlerinde yer aldıkları egemen ve sömürgeci devletlerin proletaryası ve halkının devrimci savaşımıyla dayanışma halinde ve belki de eş zamanlı olarak kurtulmalarının daha büyük bir olasılık olduğu düşünülebilir.

Türkiye devrimiyle Kürdistan devrimi arasındaki

ilişkiye gelince, halihazırda birincisi aleyhine varolan dengesizliğe karşın, bu ikincisinin birincisine önderlik etme, onu peşinden sürükleme olasılığının çok zayıf olduğunu belirtmeliyiz. Bunun böyle oluşunun biri nesnel, diğeri öznel iki ana nedeni var. Bunlardan birincisi, Türkiye'nin 'kent', Kürdistan'ınsa 'kır' karakterinin, Kürdistan devriminin Türkiye devrimine, ya da Kürdistan köylülüğünün ve küçük burjuvazisinin Türkiye proletaryasına önderlik edebilmesini hemen hemen olanaksız kılışıdır. İkinci nedeniyse, Kürdistan devriminine önderlik eden örgütün ulusal-demokratik olmaktan öteye geçmeyen siyasal çizgi ve programının, kapitalizme özgü sınıf çelişmelerinin keskinleşmiş ve sınıf farklılaşmasının ileri boyutlara varmış olduğu Türkiye'nin, proletaryası ve diğer emekçileri üzerinde çekici ve sürükleyici bir etki yapmayacağı, yapamayacağıdır.

Demokratik devrimden hızlı ve kesintisiz bir biçimde sosyalist devrime geçme olanağı ve perspektifiyle karşı karşıya bulunan Türkiye proletaryası ve emekçilerinin en iyi durumda bile bağımsız ve demokratik bir Kürdistan, yani bir başka sınıflı toplum kurmaktan ileri gidemeyecek olan Kürt ulusal-devrimci hareketinin ideolojik ve siyasal hegemonyası altına girmesi, ciddi olarak düşünülemez. Kuşkusuz, kısa erimde, özellikle de 1984'ten yakın zamanlara kadar uzanan dönemde kürdistan devriminin gerek, devrimci demokrasi başta gelmek üzere Türk devrimci örgütleri üzerinde, onların 12 Eylül yenilgisinin kir ve pasından kurtulmaları doğrultusunda yaptığı olumlu etkiyi, gerekse de siyasal gericiliğe ve egemen sınıflara indirdiği darbeler ve militan eylemliliği yoluyla Türkiye proletaryası ve emekçilerinin ileri kesimlerine bir çeşit örnek oluşturmuş olmasını küçümsediğimiz anlamına gelmez ve gelemez.

KAMBER YAŞIYOR

Nice ölümler yaşadık gülümseyerek
Yürek direttik barikatlarda
gözbebeklerini aradık sevgilinin
Şakağından vurdular onu
anamız görüş beklerken hızlandırdı ölümü
bıraktık ömrümüzü nar kırmızısı saatinde şafağın
ayak seslerimiz yankılandı kırlarda
güvercinler parça parça yaklaştığımızı
duyurdular kente.

İnönü Alpat
Yaralı Oğluyum Hayatın adlı şiir kitabından

İnsanlığın kurtuluş, ulusunun özgürlük kavgasında bir fidan daha düştü. 91 haziranında özül tim, kontrgerilla, jandarma, polisten oluşan sömürgeci güçler kürt halkının 10 seçkin evladını Lice'de şehit ettiler. Lav silahlarıyla, gözlerini oyarak, haftayı aşkın bir süre bölgeye girişi halka yasaklayarak cesetleri açık arazide bıraktılar. Sonra Lice halkı bir törenle toprağa verdi.

Bu ölenlerden biriside **Kamber Çelik** (Baran)dı. Teyze oğlu Kamber 22 yaşında, Marmara Eczacılık Fakültesi son sınıf öğrencisi. Teyze oğlunu sadece resimlerinden ve tanıyanların anlattıklarıyla tanıyorum. İkimizde Malatya'nın kürecik nahiyesindeniz. Ben oraları terkettiğimde o daha doğmamıştı. 12 Eylül'de daha 11 yaşında. 12 Eylül tırpanını yemeyenlerden. Yeni devrimci kuşağın ilk temsicilerinden oluyor.

Bir şafak vaktinde, faşist güçlerle girdiği çatışmada 24 saat süren amansız bir kavgadan sonra 9 yoldaşıyla özgürlük uğruna o da şehitler kervanına katıldı. Halkının haklı davasını kabul ettirmek için kişisel yaşam kaygısını bir kenara iterek ve geride "özgür bir vatanda buluşmak üzere hoşçakalın" diyerek yakınlarına yavuklusuna dostlarına veda ederek kavganın en sıcak alanına gitti.

Halkının, mutluluğu ve özgürlüğü için kavgada düşenlerin yası tutulmaz. Halkımız zılgıtlarla uğurluyor ölülerini, başımız sağolsun. O "bir bayram yerine nümayişe gider gibi gitti" ölüme.

Yeni insanın en seçkin temsilcilerinden birinin de bir yakınım olması sevindirdi beni. Yüreğimiz zaten kabuk bağlamış, bireysel tüm çıkarlardan uzak, düzenin kendisine sunduğu "nimet"leri ellerinin tersiyle iterek ölümü kucaladı. Kapitalizmin insansızlaştırma operasyonuna isyan ederek, asalak hayvanlar gibi yaşamaktansa, başı dik, onurunu, halkının onurunu korumak ve gelecek kuşaklara güzel bir gelecek hazırlamak için ölümü kucakladı. Geleceğin insanı onun gibi düşünen ve davranan olacaktır. Onurumuzdur. Bu onuru yere düşürmeyeceğiz.

Kamber kardeşim, onurlu kavganın sıra neferi, seni ve kavganı unutmayacağız. Aramızda, kalbimizdesin.

İ. Kılıç

BİRLİK VE ZORUNLULUKLAR

İrfan Dayıoğlu

21. yüzyıla girmeye hazırlanan insanlık, sosyalizmin dünya ölçekli geri çekilişine tanık oluyor. 70 yılı aşkın sosyalizm pratiği, kapitalizmin tüm çürümüşlüğüne, adaletsizliğine ve ekonomik bunalımına karşın, onun karşısında alternatif sistem olmaktan çıktığı görüntüsü veriyor.

Ancak, bu geri çekilişin göreceli ve geçici olacağı toplum yasalarını bilen herkesçe açıktır.

İnsanın insan tarafından sömürüldüğü, her türlü eşitsizlik ve adaletsizliğin kol gezdiği, açlıktan insanların öldüğü, insanlık dışı koşullarda yaşanılan bir toplumun insanlık için nihai bir toplum olduğunu söyleyebilmek olanaklı değildir.

Tarih hep gelgitlerle doludur. Burjuva devrimlerinden yıllarca sonra krallıkların, monarşilerin kurulduğu birçok toplum bilinmektedir.

Ancak tüm bu geriye götürme çabaları, toplumların ilerlemesini durduramamıştır. Her sınıflı toplumda, ezilen sınıfların ezenlere karşı mücadelesi kaçınılmazdır. Bu mücadele sürecinde proletaryanın birçok kez yenilmesi nihai zaferi kazanmasını engelleyemez. Bunun en somut örneği Paris Komünü, Ekim Devrimi'dir, daha sonra bunları bir dizi ulusal ve toplumsal devrim izlemiştir.

Birliğin ve pratik politik önderlik görevinin ön plana çıkması gereken bir dönemi yaşamak zorunluluğuna rağmen bugün hala ayrılıkların ön planda olması talihsiz bir paradokstur ülkemiz solu için.

Ekim devriminin tüm insanlık için ve dünya proletaryası ve ezilen halklar için sayısız kazanımlarının olduğu yadsınmaz bir gerçekliktir. Tekelci burjuvazinin, işçi sınıfının mücadelesi sonucu vermek zorunda kaldığı ödünlerde, sömürgecilik sisteminin yıkılışında ve daha birçok sosyal, ekonomik hakkın kazanılmasında Ekim Devrimi'nin ve sosyalist sistemin rolü inkar edilemez. Bunlar tüm ezilenlerin kazanımlarıdır.

Tüm olumsuz yönlerine karşın sosyalist sistemin varlığı döneminde emperyalizm bugün davrandığı gibi pervasız davranabilmiş midir? Davranamadı. Ne zaman ki sosyalit sistem çözüldü, başta ABD olmak üzere tüm kapitalistler pervasızlaştılar. Panama'da kendilerinin ajanı olan devlet başkanını tutuklayıp ülkelerine yargılamaya götürdüler, binlerce insanı öldürdüler. İnsan haklarından, demokrasiden dem vuran kapitalistlerin ve Gorbaçov'un gıkı çıkmadı. Artık kağıt üzerinde de olsa bağımsız bir devletin başkanı, bir başka devlet tarafından, kendilerine karşı suç işledi diye adi bir suçlu gibi silah zoruyla tutuklanabiliyor. Irak'a karşı BM'nin de onayı alınarak bir katliam hareketi yapılabiliniyor. Karşısında duran bir güç göremeyen ABD dünyaya adalet getirici rolü üstlendi.

Yeni Dünya Düzeni adı altında, kapitalizmin çirkin yüzü gizlenmeye çalışılarak tüm karşı direnme odakları susturulmak isteniyor.

Dünyanın böylesi koşullarında, Türkiye'de de aynı amaçlı oyunlar sahneye konuluyor. Bir yandan demokrasi, insan hakları, çağdaş devlet teraneleriyle Avrupa'ya şirin gözükmeye çalışırken, diğer yandan düzeni sarsacak en ufak direnme odakları zorla ezilmeye çalışılıyor. Kürt halkının kendi kaderini tayin kavgası kanla bastırılmak isteniyor. Radikal devrimci çıkışlar infazlarla önlenmeye çalışılıyor. Tüm toplumsal muhalefet düzenin çizdiği sınırlara çekilmeye zorlanıyor.

Düzenin sınırlarını kabul etmeyen devrimciler sokak ortalarında vuruluyor. Aydınlar satın alınmak isteniyor. Devrimci basın çıkarılan yasalarla ekonomik çıkmaza sokularak çıkamaz duruma getirilmek isteniyor.

Dünyada ve Türkiye'de bütün bunlar olup biterken, proletaryanın, ezilen katmanların temsilciliğine soyunan ülkemiz solu, hâlâ alternatif politikalar üretmekten uzak, bölük pörçük bir durum arzetmektedir. 12 Eylül darbesinin solda açtığı yaralar tamamen sarılamamıştır. Bu durum solun geçmiş deneyimden olumlu dersler çıkartamadığını gösteriyor. Kendini Sovyet-Çin kutuplaşmasına göre belirleyen solun büyük kesimi şaşkın durumda ne yapacağını bilememenin dağınıklığını yaşıyor.

Sosyalizmin çözülüşü ve özelde de 12 Eylül darbesinin etkisi, sol kadroda büyük bir inanç erozyonu yarattı. Bütün bunlar geleceği kurma iddiasındaki devrimcilerin eski yapılarla bu işin yürümeyeceğinin bilincine varmalarını gerektirmektedir.

Birliğin ve pratik-politik önderlik görevinin ön plana çıkması gereken bir dönemi yaşamak zorunluluğuna rağmen bugün hala ayrılıkların ön planda olması talihsiz bir paradokstur ülkemiz solu için. Bu gidişi tersine çevirecek, birliği ve sınıf hareketini yönlendirip iktidara taşıyacak ihtilalci bir politik örgütlenmeyi yaratacak insiyatiflere ihtiyaç vardır.

Bu birliği oluşturabilecek, proletaryayı iktidara taşıma aracı olacak politik organı, partiyi inşa edecek potansiyeller ülkemiz solunda vardır. Görev, dağınık olan bu potansiyelleri bir araya getirecek pratik girişkenliğe sahip bir insiyatifin oluşturulmasıdır.

Şurası çok açıktır ki, oluşması istenen birlik, mevcut yapıların bir koalisyonu olmaktan öte, onu yadsıyan, ancak bütün bu zenginlikten olumlu olan herşeyi miras alarak yadsıyan, gelinen yapıda eski grupçu alışkanlıklarını taşıyıp, bir grup gibi davranmalarına müsade edilmeyen bir yapı olmalıdır.

Yeni bir yapının oluşmasında grupçu pazarlıklara, sandalye dağılımı, temsil yetkisi vb. pazarlıklara yer olmamalıdır. Herkes yetenekleri, bilgi düzeyi, pratik faaliyetliliği, tecrübesi göz önüne alınarak hak ettiği yetki ve sorumluluklara sahip olmalıdır. Gelinen aşamada devrimci harekette önderlik ne sadece iyi bir militan olunarak, ne de sadece çok bilgili olmakla mümkündür. Önderlik; bilgi, beceri, kitlelerle örgütleyici ve sürükleyici ilişki kurabilme yeteneğini, pratik kavganın bizzat içinde yer almayı ve kararları tabandan tepeye kadar her organda tartışarak alan, katılımcılığı sağlayabilen ve insiyatifi teşvik ederek kollektif bir irade gösterebilenlerin işidir. Öncülük edecek yapıda hem teorik birikim, hem kavga geleneği, pratik mücadele ve mücadele deneyimi bir arada olmak zorundadır. Bunun dışında kavganın içinde pişmemiş, poliste, cezaevlerinde geçmemiş, bu sınavlardan alnının akıyla çıkmamış kadrolar, ne kadar yetenekli olurlarsa olsunlar başlangıç için işin başında bulunmamalıdırlar.

Dünyadaki son gelişmeler ve ülkemizin içinde bulunduğu nesnel koşullar, birliğin önündeki bazı engelleri kaldırmış, bazı zorunluluklarda, bize, dar grup mantığı ile hareket etmemizin devrime zarardan başka bir şey getirmeyeceğini göstermektedir.

Yukarda değindiğimiz gibi, böyle bir birlik örgütünü yaratacak potansiyellere sahip Türkiye devrimci hareketini bir araya getirmeyen nedenleri bulup ortaya çıkarmak ve birliğin önündeki suni engelleri ortadan kaldıracak bir insiyatif ilk görev olmalıdır: Bu insiyatifin oluşması artık grup yönetimlerine bırakılacak bir iş olmaktan çıkarılmalıdır.

Her, grup-"parti", örgütlenmede bu birlik özlemini duyan her kadro, önce yönetimleri sıkıştırarak, birliğin gerekliliğini ve zorunluluğunu ikna temelinde örgüte dayatarak işe başlamalıdır. Yöntemin biri budur. Diğer yöntem ise belirli yapıların sürdüregeldikleri birlik çalışmalarına daha geniş çevreleri zorlayıcı girişimlerde bulunmasıdır. Bu birlik görüşmelerinin sonuçları kitlelere açıklanmalı, tutanakları yayınlanmalıdır.

Dünyadaki son gelişmeler ve ülkemizin içinde bulunduğu nesnel koşullar, birliğin önündeki bazı engelleri kaldırmış, bazı zorunluluklarda, bize, dar grup mantığı ile hareket etmemizin devrime zarardan başka bir şey getirmeyeceğini göstermektedir.

Birincisi; geçmişte solu kamplara ayıran kutuplaşmalar, sosyalizmin çözülüşü ile bir bölen olmaktan çıkmıştır.

İkincisi; devrimci kanatta bir ayırım olan devrim tanımlamaları gerçekliliğini yitirdiğinden etkili değildir. Biraraya gelmesi gereken güçler sonuçta sosyalizmi ana hedef olarak görmektedir. Azami-asgari program tartışmaları tarihe karışmıştır.

Üçüncüsü; devrimde sınıflar mevzilenmesi, proletaryanın öncülüğü vb. tartışmaları da tarihe karışmıştır.

Dördüncüsü; birleşmesi gereken güçler açısından ulusal soruna bakışta kemalizmin etkisi, misak-ı millici bakış aşılmış, temel bakışta UKTH ikircimsiz savunulmaktadır.

Beşincisi; yaşanan sosyalizm deneylerinin ışığında, kuracağımız düzende nelerin aynen yapılıp, nelerin yapılmaması gerektiği konusunda geçmiş deneylerden dersler çıkararak, daha ileri bir sosyalizm isteği ve inancı yaygındır.

Altıncısı; artık her sosyalist, bir devrimci enternasyonalin oluşturulması gerektiği, bölge devrimi, ortadoğu devrimi gibi düşünceleri tartışmakta ve bu gelişmelere yönelik somut öneriler sunmaktadır.

Kadın sorunu, çevre sorunları konularında umut verici teorik ve pratik gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu konularda anlayış birliğine varan insanların oluşturacağı bir yapıda, bazı taktik konularda ayrılıkların bulunması birliğin önüne engel olarak dikilmemelidir. Bugün bizce çözülmesi gereken esas sorun, bir ilk başlangıcı yapacak kollektif bir insiyatif yaratmaktır.

Türkiye devrimci hareketi artık iki kutba ayrılmıştır. Birinciler reformistler; devrimi artık literatürlerinden nihai olarak sildiler ve sosyal demokratların bile gerisine düşerek, düzene methiyeler düzmekle meşguller. Bugünkü konumlarıyla sosyalist hareketin reformist kanadı olmaktan bile çıkmışlardır.

İkinci kutupta ise bütün dağınıklığına ve bölünmüşlüğüne rağmen, radikal devrimci sosyalist kanat bulunmaktadır. Sosyalizmi kendine ana hedef olarak benimseyen ve bu hedefe varmak için her türlü siyasal mücadele metodlarını kullanmayı prensip olarak kabul edip buna uygun örgütler kurmaya çalışan her çevre, birey, grup, örgüt ve parti devrimi uzak bir hedef olmaktan çıkarıp, günün güncel sorunu haline getirmek istiyorsa,.bir araya gelmek, devrimin gerçekleştiricisi olacak partiyi yeniden oluşturmak, eski dükkanlarını kapatmak zorundadır. Birlik bugünün verili koşullarında mevcut hiçbir yapının tek başına kitleleri peşine takıp götürmesi biçiminde oluşacağa benzemiyor.

Yirmi yılı aşkın bir mücadele ve örgütçülük deneyine sahip kadroların omuzlarında devrimci solu bir araya getirip devrimin örgütünü yaratmak gibi bir tarihsel sorumluluk bulunmaktadır. Her geçen gün aleyhimize işlemektedir.

Eğer bu tarihsel görevi yerine getirmek için bütün gücümüz ve iyi niyetimizle hareket etmez ve bu dağınıklığın giderilmesi için yeterli çabayı göstermezsek, gelecek kuşaklar, dün biz nasıl önceki kuşakları lanetlediysek, onlarda bizi lanetleyeceklerdir.

Türkiye devrimci hareketi artık iki kutba ayrılmıştır. Birinciler reformistler; devrimi artık literatürlerinden nihai olarak sildiler ve sosyal demokratların bile gerisine düşerek, düzene methiyeler düzmekle meşguller.

Birlik olunmamasını izah edecek morali kendimizde bulamayacağız. Kendi arasında bir sürü çelişki olmasına karşın burjuvazi, düzenleri tehlikeye düştüğü anda biraraya gelmekte ve devrimcilere saldırıda hep birlikte davranmaktadırlar.

Uluslarası planda dahi, tekelciler ortak çıkarları için birlik oluyorlar. Tarihsel planda haksız olmalarına, yaptıklarının bir avuç para babası dışında tüm toplumun çıkarlarına ters düşütüğünü bilerek onlar birlik oluyorlar.

Bizler, komünistler, tarihsel olarak ezilenlerin, sömürülenlerin, emeği yaratan milyarların çıkarını savunanlar neden bu insanlık davasına inandığımızı bile bile ortak düşmana karşı ortak davranmayalım. Ayrı duruşumuzu izah edebilecek miyiz? İzah etmek için birbirimizi oportünizmle, pasifizmle, hainlik, karşı devrimcilikle suçlamak zorundayız.

Bugünün verili koşullarında büyük bir pratik mücadelenin yaşanmadığı bir ortamda, yaptıkları birbirinden farklı olmayan yapıların, ayrılığı, emekçilere, işçilere izah şansları ise hiç yoktur.

Bırakalım, ileride ayrılacaksak pratik mücadeledeki somut tavrımız, politik bakışımız, burjuvaziye karşı mücadeledeki kararlılığımız ve ya kararsızlığımız bizi ayırsın. Tıpkı bugün Kürt Ulusal Hareketinde olduğu gibi.

Bugün, bizler biraraya gelerek bir kavgayı başlatabilirsek, dün Kürt hareketinin tek başına başlattığından daha büyük bir gelişmeyi daha kısa sürede sağlayabiliriz. Bunu birlikte yapamazsak inanıyorum ki, hayat durmayacağına ve sınıflar kavgası bizim dışımızda da süreceğine göre birileri insiyatif koyup birliği, bizleri de dışlayarak, pratik politik kavgada kitelelerle bütünleşerek sağlayacaktır. Bunun başka bir yöntemi yoktur. Kimseye, bizim birliğimizi bekleyip mücadeleyi ondan sonra başlatın diyecek yetkimiz yoktur. Toplum kendi birliğini er veya geç yaratacaktır.

Ancak bize rağmen, birliği gerçekleştirecek olan güç, bizleri lanetlemekte özgür ve haklı olacaktır.

Önümüzde iki yol vardır. Ya bütün enerjimizi birliğin oluşması için harcayıp oluşturulması için azami gayreti sarf edeceğiz, ki bence öncelikle bunu yapmak gerekir. Bu olmazsa ve gücümüz varsa tek başına yola çıkmayı göze alacağız. Ya da bu birlik, pratik politik kavgası ile, mücadele kararlılığıyla oluşturabileceğine inanılan yapıya gidip katılmakla olacaktır. Artık böyle bir süreç yaşandıktan sonra eski küçük grup yapılarını korumak devrimci hareketi bölmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Ya devrimci hareketin öznesi olacağız, birliği oluşturarak veya oluşmazsa tek başına yolumuza devan ederek. Ya da başka bir özne'nin tabanı olmaya razı olacağız. Ara bir yol yok.

Biz birinci yolu denemenin herşeye değer olduğunu düşünüyor ve tüm aynı düşünenleri bu hedefi gerçekleştirmede pazarlıksız bir ortak mücadeleye çağırıyoruz.

RADİKAL SOSYALİST POLİTİKANIN ACİL GEREKSİNİMLERİ

Temel Demirer

I

Çokşeyin, hiçbir halüsinasyona olanak tanımadığı Türkiye'nin bıçağın sırtındaki "kesin"liklerinden öğrenip; bilinç üstüne çıkartmamız gereken şeyler var. Bunlardan bir tanesi: **Radikal sosyalist politikaların azalan sayılarda ifadesini bulduğu Türkiye'de, tekrar çoğullaşabilmek için; "genel demokrat"lıktan, "sivil toplum"cu beklentilerin düzen içi "umut"larından ve "sözde solcu"luğun marjinalliklerinden kurtulunmasıdır...**

Bu açıdan radikal sosyalistlerce, ihtilalci reddin önemine büyük bir değer biçebilmesi gerekiyor. "Sonu gelmeyen demokratikleşme" labirentlerine dalmış "sahte" çoğullaşmaların, radikal sosyalistlere (ihtilalci bağlamda) kattığı bir şey olmuyor. Yeniden kazanmak için; birçok şeyi kaybetmeyi ve gerekli yalnızlıkları göze alabilen ihtilalci bir silkinişin, yani reddin; **açık ve radikal konumlara sıçranabilmesindeki önemi yaşamsallaşıyor.** Toplumun önüne radikal sosyalizmin açık ve ihtilalci konumlardaki program ve örgütlüllüğüyle dikilinebilmesi ertelenemez bir görev olup çıkıyor.

Özetle, radikal sosyalistler açısından; sağcılığın "eskimiş tarz-ı siyaset"leriyle, etkin ve özerk bir özne olma şanslarının, ellerinden alındığı verili koşullarda; **"demokrat" aksesuarlıkla ya da "sonu gelmeyen demokratikleşme sürecine" eklemlenmekle bir yere gidilemiyor.**

Ayrıca, sağcılığın ihtilalci reddiyesi, "sözde solcu"luğun reddiyesini de içermek zorunda oluyor. Çünkü, sözde "solcu"luğun demogojik militanlığı; verili çerçeveye eklemlenmemeyi, marjinallikle karıştırıp/özdeşleştiren çocuksu saplantı da ifadesini buluyor. Çocuksu saplantıların abartılarıyla da, radikal sossyalist "varoluş tarzları" giderek simgeleşiyor. Simgeleme yetkesini tekelinde tutan asker/polis kırması rejim de, radikal sosyalist hareketi işlevselliği olmayan devre dışılık konumuna rahatlıkla püskürtüyor. Sonra da, resmi ideolojinin eşitsizlik payandalarında edilgen/marjinal simgeler olan "sosyalist"ler de; **devrime ve işçi sınıfına** ait olmaktan çıkıp, dergi çevrelerinde "bağırıp-çağıran" **teorist bilmeceler dizini** olup çıkıyorlar.

Sözkonusu edilgen/marjinallikle de; sosyalist saflarda egemen olan başkalaşım ve yabancılaşma, **tahripkar** sonuçlarıyla devreye giriyor. Sosyalizmi, yaratıcı gerçekleme seçeneklerinden uzaklaştırıp, tek boyutlu edilgen açmazlara mahkum ediyor.

"Sahte mahkumiyet"lerin açmazlarından kurtulunabilmesi için, açmazlarımızın net telaffuzu ve kavranılmasının önemi büyük oluyor. Çünkü, 20 Ekim 1991 seçimleri öncesinde çok şey zor olmasına zordu ama!... Seçim sonrasında herşey, daha da zorlaştı. Zorun çetrefilleştiği gidişat içinde, girift gibi görünen çok şeyse, ancak ihtilalci reddin yalın gerçeğine sarılarak "net"leştirilebilecek. Bir çok şeyi ihtilalci reddin "net"liği ile düşünmek ve çözemlemekse; gereksiz manüpülasyon ve halüsinasyonların sonunu getirebilecek. Abartmıyorum; sadece altını çizerek ifade ediyorum: **Türkiye'de aşılması gereken ve olup-biten bu...**

II

Açmazlarımız yanında; ayrıca, Türkiye'deki tekelci siysaların gücünün küçümsenmemesi gerekiyor. Çünkü, **belirsizliklerin hırgürü, açmazları ve çürümesi içinde debelenen Türkiye; tekelci siyasaların gücüyle:** Söze bir varmış bir yokmuş diye başlanan; uykusu derin; yağmurlarının nereye yağacağı kestirilemiyen bir ülke görünümü kazandı, ülkede korkunç illüzyonlar yaşandı/yaşanıyor. Çok şey aslı olmayan ve bir "gibi"ler de ifadesini buldu/buluyor. Aldatmaca ve kaçış dört bir yanı sardı/sarıyor...

İşte 20 Ekim 1991 Genel Seçimi sonuçları: "Sol"suz ülkede sağın alternatifi yine sağ'ın türevleri olabiliyor. Köktendinci hareket yükseliyor. Köktendinci hareketin "ilerlemeci" misyonerlik demogojileri yoksulları kucaklayıp, falanjist motivasyonlarıyla toplumun gündemine girebiyor. Sonra da alt-emperyalistleşen* büyük sermayenin tüm ekonomik sorun ve tahribatlarına karşın; çok yönlü saldırısıyla seçim öncesindeki senaryolarını yaşama geçirebiliyor. Büyük Türk şövenizmi körüklenirken; Kürt sorununun "çözüm"ünde geleneksel politikalar, yeniden gündem maddesi yapılabiliyor. Yani D.T.K ideolojik ve cebir baskı aygıtlarıyla; **kendinden değil, kendi için seçmen** oluşmasını **engelliyebiliyor.** "Sol"u olmayan sağ'a da, "Pirus zafer"i ile rejimin taşaronluğuna devam "yetkisi"ni alabiliyor. Eylülist depolitizasyon ve aşırı sağcılığın yoğunlaştırılması operasyonları; kitle

---

*- Türkiye Ortadoğu'da, orta Asya'da, Kafkaslar ve Balkanlar da Israil'leştiriliyor. Alt emperyalist Türkiye'ye bu konumunu ABD layık görüyor. ABD'nin tampon misyoneri Türkiye, böygesel bir süper güç olmaya soyunuyor. Tarih bu eğilimin önünü açacak mı? Tartışılması gereken bu teorik sorun değil, tam tersine pratikleşen politik eğilime karşı önem ve görevlerdir.
Türkiye'nin ciddi bir yayılmacılık potansiyeli vardır. "Yeni Dünya Düzeni"ninde Türkiye'ye bölgesel planda yeni roller düşmektedir. Ve de Türkiye'nin ABD icazeti ile, alt emperyalistliğe soyunması ise hiçte şaşırtıcı olmayacaktır. Bu bağlamda dış Türkler konusu, yerli-finans kapitalin iştahını kabartan bir konudur. Alt-emperyalistleşme hedefinin güçlendirdiği bu eğilim, bir takım "olumlu" dış koşullarla da çakışmaktadır.

kültüründe siyasal katılımı sağ'ın çeşitli kanallarına başarıyla akıtmayı başarabiliyor...

III

20 Ekim 1991'deki tercih, sağdan yanadır. Sağ, bir Pirus zaferi kazandı. Kuşatılmış bir işçi sınıfı ve radikal sol eksensiz bir siyasal yelpaze, sağ rüzgarların esmesine daha geniş olanaklar sundu. Ayrıca, dünyadaki sağa kayışta Türkiye'yi etkisi altına aldı.

"Yalap-şalap" seçim, öncesiyle SHP "M-L"liler* ve "sivil toplum"cular dışında, hiç kimseye umut vermedi. Radikal sosyalistlerin ifade ettiği gibi, **yapılmadan da eskidi.** Seçimlerin sonuçları, içinde debenilen çıkarcı ve bencil kapitalist 'kaos'u ve çürümeyi daha da çaplandırdı. Toplum düzlemindeki tahribatları ise, çoğalarak sürdürecek olan dinamiklere ivme kattı... Örneğin, 'Yüksek Planlama Kurulu'nun 1992 yılı kalkınma programı ve bütçe tasarısında, 1992, **kemerleri sıkma yılı** ilan edildi. Bunun önlemleri alındı. 'Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği' (TOBB) Başkanı Rona Yırcalı 1992 ile birlikte "zor bir döneme girildiğine" dikkatleri çekti. (Cumhuriyet, 17.10.1991) Ayrıca patronların % 49,3'ü ekonominin kötüleştiğini, % 15,7'si düzeldiğini, % 31'i değişmediğini ve %4'ü de fikri olmadığını ifade etti. (Hürriyet, 18.10.1991) Ayrıca da, 1991 Aralık'ının ilk haftası itibariyle, devletin iç ve dış borçlarının tutarı GSMH'yı aşmış durumda. İç ve dış borçların toplamı 463 trilyon 869 milyar TL'dir. Ayrıca, 'Dünya Bankası' tarafından yayınlanan "1991 Yılı Dünya Borç Tabloları" başlıklı rapordaki verilere göre; Türkiye'nin toplam dış borçları 1980-1990 döneminde % 157 oranında arttı. 1980 yılında 19 milyar 119 milyon dolar olan dış borç, 1990 yılı sonunda (dış borçların GSMH'ya oranı % 46,3 oranına tırmanarak) 49 milyar 149 milyon dolara ulaşmıştır.

Evet, Genel Seçimlerden sağ'ın pirus "zaferi ile birlikte, sandıktan katmerlenen bunalım çıktı. **Aşılamamış bunalım zeminindeki sağa kayış, alternatiflerini de devindirerek; devrimci sol bir çıkışın dölleyicisi olmaya aday oldu.** Çünkü, sağdan yanaki tercih; kapitalist rejimin kurtarılması için gerekli inisiyatifi hiç bir politik güce vermedi. Sadece, **"önce devlet"**ci S. Demirel'i öne çıkarttı. Muhalefette iken "yasaksız, konuşan, demokrat Türkiye" çığırtkanlığı yapan S. Demirel; % 27'lik dizginleri ele alır almaz **caydırıcı devlet** eğilimini güçlendirip; seçildikten tam 8 gün sonra şunları haykırdı: **"Devletin caydırıcılığı kalmamıştır. Bu Türkiye'nin kesin çare bulmaya mecbur olduğu bir olaydır ve yeni hükümetin gündeminde birinci sıradadır."**

Demirel'in **caydırıcılık seçimi**, özünde DTK'nin temel politik gereksinimlerini ifadesinden başkaca bir şey değildir. Kaldı ki; 12 Eylül'cülerin fiili uygulama ve kurumlaşmaları belirleyiciliği ile, nasıl Özal dönemine sarkmışsa; Özal dönemi de S. Demirel dönemine sarkıp, DYP'yi de ANAP'laştıracak ve "hanedan"ın yerini "baba" alacaktır. Yani saldırı ve baskılar azalmıyacak, aksine yogunlaştırılmış kombinezonları ile tırmandırılacaktır.

IV

Tekrarlıyorum: Türkiye'de giderek çaplanan bir ekonomik bunalım var. Bunalım yapısaldır. İç içeliliğindeki gel-gitlerle kesintisizdir. **Bir bunalım sarmalı içinde debelenen ve bunalımının kronik "rutin"liğinden söz edebileceğimiz Türkiye'deki D.T.K; ayrıca, eşitsiz gelişim dinamiklerinin tam istim çalıştığı "yeni dünya düzeni" içindeki dönüşüme ayak uydurmanın sancılarını da çekmektedir.** Sözkonusu sancılarda, Türkiye'nin toplumsal ve sınıfsal yapısındaki dönüşümlerin önemli bir dinamiğini oluşturmaktadır. Hatta denilebilir ki, son "reformlar paketi"ni devreye sokan eğilim, dış dinamiklerin etkileriyle şekillendirilmektedir.

Bunalım sarmalının kronik "rutin"liği içinde; ve koşullandırıldığı dış dinamiğin eğilimlerini içselleştirmenin ağır sancılarını çeken Türkiye'deki her "sivil"leşme girişimi: İçine dalınan bir mayın tarlasıdır. Çünkü Türkiye'deki "sivil"lik lüksünün D.T.K İşlerliği açısından, ekonomik tabanı çok dardır. Örneğin Türkiye'deki gelir düzeylerinin çok düşük olması, yüksek enflasyon oranı ile çakışınca: D.T.K'cı gelir dağılımının dengesizliği ve sağlıksızlığı, çaplı toplumsal sorunların etkinlik alanını genişleterek, rejimin yapısal sorunlarını azdırtmaktadır.

Bu bağlamda, **bir bunalım sarmalı içinde, debelenen ve bunalımın kronik "rutin"liğinden söz edebileceğimiz Türkiye'de; ekonomik düzlemin yanısıra siyasal düzleminde de, uluslararası işbölümünün gereklerini "rasyonel" ve "istikrarlı" bir biçimde gerçekliyebilmesi kolay değildir.** Onun içinde, S. Demirel ile "tezgah"lanmak istenen ve ikinci kemanlığını da E. İnönü'nün üstlendiği "yeni" koalisyon'un "reform projesi", **aşabilmesi mümkün olmayan D.T.K'nın** yapısal gerçeklerinin **(birbirine çok yakın olan!)** alt ve üst sınırı ile burun buruna geldikçe, iflas etmesi kaçınılmaz olan bir girişimdir.

"Reform projesi"nin (ertelenebilir ama!) engellenemez olan iflası, gelişimi içinde yığın hareketinin önüne nasıl da karşı-devrimci bir engel dikilmek istenildiği, tüm netliği ile ortaya çıkacaktır. Hayale, gerekte yerde yoktur... Türkiye ve içinde bulunduğu bölgesel koşullarda reformların hiçbir kalıcı mahiyeti olamaz. Çünkü yaşam buna tüm maddiliği ile olanak tanımamaktadır, tanımıyacaktır da...

V

"Yeni" koalisyon'un "reform paketi"; D.T.K aygıtı vasıtasıyla, "yukarıdan aşagıya" doğru yaşama geçiril-

---

*- İşte sözünü ettiğim türdeki, SHP- "M-L"ci bir belge! DISK imzasıyla ve 'Birikim' uslubu ile denilen şudur: **"Türkiye, generaller darbesinin üzerinden 11 yıl geçtikten sonra korkunun, baskının, yıldırmanın egemen olmadığı ilk genel seçimleri yaşıyor.** Halkımız 20 ekim seçimlerinde 12 Eylül darbesi ile başlamış olan **karanlık dönemi sona erdiremenin olanağını ilk kez yakalamıştır. Halkımız** darbeci generallerin payandasına dayalı, **egemenlerin vurgun ve köşe dönmeci düzenine 20 Ekim seçimleriyle son vermelidir. (...) Demokratik toplumsal mutabakat sağlanmalıdır** (...) Dünya tarihi göstermektedir ki **böyle bir sürecin başlatıcıları** ancak **emekten yana,** sosyalist ve **sosyal-demokrat partiler olmuştur.**"(C, 17.10.1991)

mek istenen bir tasavvur ve aygıt arasında ciddi paradoksallıklar sözkonusudur. Lakin herşey, "resmi iyimserlik"ten muzdarip bir vulgarizasyonla; bu paradoksallıklarla açıklanmamalıdır.

"Reform paketi" paradoksallığına karşın; tasavvurunun ilk eldeki "icraat"larıyla; Türkiye'de varoluşunu "faşizm/demokrasi", "zulüm/insan hakları", "baskı/özgürlük" gibi geleneksel-demokratik eksenler üzerine oturtan sosyalistlerin ideolojik ve politik açılımlarına, yeni tanımlanmalar getirilmesini gerekliliğini dayatarak; "demokratik devrim" tasarımlarını bir kez daha proktüs masalarına yatırmıştır. Denebilir ki; "yeni" koalisyonun "reformlar paketi" "demokratik devrim"cilere, 12 Eylül rejiminin öteki "muhalif"lerinden ayırdedilebilmelerini, sarsıcı bir biçimde ve bir kez daha anımsatmıştır.

Unutulmamalı: Radikal sosyalist hareket bu önemli dönemecinde, toplumsal muhalefet üzerindeki hegemonyasını: "Yeni" koalisyon'un "faşist" ve "reform paketi"nin "sahte" olduğu yollu bir propağanda ve örgütlenme ile sağlıyamaz. **En önemlisi artık söylem ve eylemini "demokrat"lıkla sınırlandıramaz.** Eylül ve sonrasındaki gidişatın burjuva topluma verilen onayın tabanını "genişlettiği", içinden geçtiği kesitte "demokrasi" talebi, radikal sosyalist hareketin **aşamacı düzen eleştirisi ve faaliyeti için devrimci bir ekseni oluşturamaz.**

Türkiye'de, burjuva siyasallığının yanı sıra; varolduğu kadarıyla da, burjuva "sivil"liğin radikal sosyalist eleştirisi ve **ihtilalci reddi** gerekmektedir. Bu nedenle de, radikal sosyalist hareket, yeniden ve bir kez daha; ufkunu ve tahayyülünü **ihtilalci bir sosyalizm** anlayışıyla tanımlamak sorunu ile karşı karşıyadır. **Çünkü, "demokrat"lığa takılıp kalarak; sosyalist iktidarcı savaşım alanlarını boşaltan "klasik" sol söylemin, giderek sağcılaşması ve saçmalaşması sözkonusudur.** Bu açıdan da, "dünyanın lanetlileri"nin Türkiye'deki ihtilalci müfrezesinin "demokrat" ve "sivil toplumcu" yol arkadaşlarıyla yollarının kesin kez ayrılması, yaşamsal bir sorun olup çıkmıştır.

VI

Radikal Sosyalistlik nesnellikten uzaklaştığı ölçüde marjinalleşmeye mahkum olduğu artık herkesin "malumu"dur. Belirsizliklerle çitişmiş Türkiye toplumunun radikal sosyalist somutluklara ve netliğe olan gereksinimi büyüktür. **Soyut önermelerin ve "demokratik devrim"ci popülist ve modernist lafazanlıkların etki alanı giderek daralmaktayken; edilgen, seyircilik konumunun, radikal sosyalist reddiyesi zorunluluktur.** Çünkü, karşıt dinamikler milyonlarca insanı gündelik yaşamlarında örgütlerlerken; radikal sosyalistler artık ne yapacaklarına **(daha fazla da geç kalmadan!)** eylemlilikleriyle karar vermelidirler.

"Anti"likte ifadesini bulan soyut önermelerle ileri adımlar atılabilmemiz olanaksızdır... "Yaşasın/Kahrolsun" edebiyatı üzerine temellindirilmiş propağandalarla artık fazla ilerlenemiyeceği açıktır... Bu tarz yığınların hareketlendirilmesinde fazla üretken bir eksen değil, olmuyor da,. Yığınlara; **Neyi, neyle ve nasıl gerçekleştirebileceğimizi ifade ve realize edebilmemiz ertelenemez bir mükellefiyettir.**

Siyasal yapılanmadan, ekonomiye ve oradan da toplumsal yapının inceliklerine değin ki alanlarda karşımıza dikilen **"nasıl?"** sorularına ikna edici ve somut yanıtlar ve projeler üretmek acil gündem maddemizdir.

Evet, sorunları tesbit etmek yanında; bunları alternatif bağlamı ile, nasıl çözümlüyeceğimizi de yığınlara götürmek durumundayız. Örneğin siyasal ve toplumsal düzeyde sosyalist demokrasi ne anlama gelmektedir? Yeni kurumsallaşmalar neler olacaktır? Toplumun üzerinde yükselen devlet nasıl aşağıya çekilecektir? Yerel yönetimlerin merkez karşısındaki erki nasıl sağlanacaktır? Nasıl bir vergi sistemi olacaktır? Ordunun yeni yapıda yığınlar üzerinde bir baskı aracı kullanılabilmesi ihtimalinin engellenebilmesi için, ne gibi önlem ve mekanizmalar düşünmekteyiz? İktisadi kaynakların yönlendirilmesi hangi mekanizmalarla gerçekleşecek, yığınların buna müdahalesi nasıl olacaktır? Sanayileşmenin doğal sonucu olarak ortaya çıkmış olan çevre yıkımı nasıl engellenecektir? Kadınların özgürleşmesinin önündeki siyasal, toplumsal, kültürel vb. engeller bugünden başlıyarak nasıl kaldırılacaktır? Yeni ilişkiler ve yeni insan konusundaki düşüncelerimiz nedir? vb'leri, vb'leri...

Düşünce egzersizlerine, soyut tekerlemelerle dışarıdan gazel okumaya bir son vermek zorundayız. Ortak projeler ve eylemlilikler üretilmesi gerekiyor. Radikal sosyalist hareket yaratıcı bir girişkenliğe muhtaçtır. Yığınların önüne inandırıcı seçeneklerle çıkabilmek, kavranılması gerekli olan **ana halkadır.** Ana halkayı kavrarken, geçmişimizi nihilistçe inkar etmemeliyiz. Ama sadece onu yaşamaktan da vazgeçmeliyiz. Kendi dar dünyalarımızın hem öznesi hem de nesnesi olmaktan kurtulmamız gerekiyor. Kabul etmeliyiz ki; yeni bir vizyona gereksinimimiz var. Yeni vizyon: Düzeniçiliği veri almayan radikal sosyalist katılımcılığı ve çoğulculuğu ile, **Toplumsal muhalefetin içinde olarak, eyleme girmenin** programında ifadesini bulmalıdır.

VII

Tüm bunlarla birlikte, Türkiye'nin gündeminde giderek griftleşen bir Kürt sorunu da vardır. Ateşin ve ihanetin* tüm zenginliğiyle yaşandığı bu sorun, T.C'nin

*-Kürt sorunun da "ihanet" dedim: Örneğin, Ahmet Altan, "eyalet sisteminin tartışılma"sını; Asaf Savaş Akat, "etnik değil, idari federalizm"i, Abdurrahman Dilipak, "inanç federasyonu" öneriyor. (Aktüel Dergisi, No: 19, s. 118-119)! Ama yaşam bu safdillikleri aşıyor. Tıpkı, "eski bir Kürt Marksist'i ve yeni bir Kürt liberali" A. Z. Okçuoğlu'nun şu "ihanet önerisi" gibi: "Merkezi devlete bağlı eşit iki federe devletten biri olmak istiyoruz. (...) en sağlıklı formül, Türkiye'nin koruyuculuğunda Ortadoğu'daki tüm Kürtler'i kapsayan bir ortadoğu Kürt Federe Devleti'dir. Böyle bir devlet Türkiye'nin de ekonomik açıdan yararına olacaktır. (...) Türkiye, Ortadoğu düzeyinde tüm Kürtler'in koruyuculuğunu üstlenmelidir. Bizi sömüren ama ezmeyen kapitalistseniz kapitalist gibi düşünün" (A. Z. Okçuoğlu, Aktüel Dergisi, No: 19, s. 117)

ciddi bir ilgi alamıdır. Giderek "çaresizleşen", yerli-finans kapital oligarklarının elindeki önemli silah (havuç politikaları dışında!), Anadolu'nun batı yakasında yükseltilmeye çalışılan büyük Türk şovenisti dalgayı örgütlemeye yönelmektir.

Kürt sorunu T.C'nin yine en hassas olduğu konudur. Egemenlerinse 'Aşil topuğu"dur. T.C'nin geleneksel politikası ise bellidir. "Terör faaliyetlerini planlayan, yöneten örgütlerin ve onların başındaki kişilerin, maksat ve hedefleri bellidir (...) Devleti bölmek, parçalamak" (H, 20.10.1991) **"eğer demokrasi nezaketi olmasa biz bu işi** (Kürt sorununu y.n) **altı ayda bitiririz."** (Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş, C, 18.10.1991)

Kürt sorununda, ateşi göğüslcyenlerin yanında olmak Türkiyeli radikal sosyalistlerin **açıkça belirlemek durumunda oldukları bir konum ve boyun borcudur.** Çünkü, bağımsızlıkcı cür'et ve fedakarlığın bileğinin hakkıyla gündem maddesi kıldığı Kürt sorunu dinamiğinin ortaya çıkardığı, en büyük kazanım ve önemli sonuç: **Militarist aygıtın çaresizliğini isbatlaması ve ayrıca da, Eylülist demoralizasyon zincirlerinin kırılmasında belirleyici bir rol oynamasıdır.**

VIII

Gündemdeki diğer bir sorunda, islami köktencilik-tir. **Bu sorun radikal sosyalistler tarafından küçümsenmemelidir.** Çünkü, islamın üzerine temellendiği "tanrısal kaynak" anlayışı, zorunlu olarak "hakikat" tekelini de içerir. Böyle tekelci bir siyasal meşruluk ve uzantısı olan şeriat düzeni anlayışı, monolotik ve korporatif bir cemaatçılığın otoriterizmine yolaçar. Radikal sosyalistleri de islami köktenciliğin boy hedefi kılar.

Bir alay alt başlığı ve aysberg'inin suyun altındaki gerçeği ile islami hareket: Legalite de Refah Partisi, sokak'ın karşı-devrimci toplumsal hareketi; MÇP ise, yine sokak'ın karşı-devrimci siyasal hareketi olarak ayakta tutabilmektedir. Bu iki yapı ya da **farklı bileşik alternatif arayışları ideolojik omurgalı bir kitle hareketi oluşturmanın siyasal ve toplumsal kaldıraçlarını oluşturmaya yönelmektedir.** Çürüme ortamının, sosyalistlerce devrimci bir biçimde örgütlenememesi; çürümenin karşı-devrimci örgütlenme formlarından birisi olan köktendinci hareketin **küçümsenmemesi** gereken yükselişinin yolunu da açmıştır.

Küçümsenmemelidir! Çünkü, kırın kente taşındığı ve Çürüyerek Arabeskleşen Türkiye'de, DTK'nın kırsal kesimde korkunç bir hızla yoksullaştırdığı geniş kitlelerin elindeki biricik güç, içe dönük dinsel inanç ve geleneklerin tutucu ve birleştirici dinamiğidir. Din bu kesimler için sığınılacak bir inanç kalesi olması yanında, saldırgan bir savunma silahıdır da. Unutulmamalıdır ki, şeriat bayrağı altında ve Falanjist benzerliklerle sokağı örgütleme kavgası veren köktenci hareket; DTK'nın yoksullaştırdığı geniş kitleleri, eski çağlara özgü "gökteki ruhsal" adil bir otorite özlemi ve kitlelerin DTK'cı yıkımın olumsuzluklarına tepkileri temelinde ortaya çıkan potansiyelini genelleştirerek/güncelleştirme hedefiyle örgütlemeye yönelmektedir. Bu konumuyla da, DTK'cı yıkımın devreye soktuğu çöküş ve çürüme korkusuyla beslenen olağanüstü bir sokak hareketi niteliği kazanmaktadır ve daha da kazanacaktır. İslam köktencileri tüm yasal giysilerine rağmen olağan düzen partileri değildir. Bu yanılsamadan kurtulunmalıdır! Çünkü onlar, verili çürüme ortamının dinamik sözcülüğüne soyunan (ve özünde de!) sokak örgütlenmeleridir. Bu noktaya dikkatle eğilinmelidir.

Kaldı ki köktendinci hareketin, DTK'ya karşı, "antikapitalist" yaygaralarıyla, ateşlemek isteği silahının demogajik malzemeleri ise şunlardır: **"Uydu değil, lider ülke; montaj değil, hakiki sanayileşme; batı kulüpçülüğü değil, islami bütünleşme; Avrupa para birimi (Ecu) değil, islam dinarı; 12 AT ülkesi değil, 86 islam memleketi; işkence ve zulüm değil, mutluluk ve saadet; esaret değil, gerçek özgürlük"** (N. Erbakan, C. 25.10.1991) **"Türkiye'nin toprak bütünlüğü, milletin bölünmezliği, Türk milletinin yüceliği hakkındaki inançlarımızda bir değişme zaten olamaz (...) Türkiye bugün ilan edilmemiş bir iç savaş yaşıyor. Bölücü teröristlerin milleti ve orduyu hedef almaları, savaş değil midir? (...) Biz, Kürt-Türk diye bir ayırım gözetmeyiz. Hepimiz kardeşiz. T. C'i bir üniter devlet olarak kurulmuştur ve öyle kalacaktır. Herkes Türkiye'lidir. Irkçılıkla bir yere varılmaz. Kürt sorununun arkasında da, bölücü eşkiyanın arkasında da Yunan ve Batı emperyalizmi vardır. Kıbrıs'ı ve Ege'yi yutmak için, Güneydoğu'da 2-3 milyonluk bir Kürdistan devleti kurdurmak için bölücü terörü destekliyenler onlardır. (...) Biz Türkiye'de yaşayan bütün yurttaşlarımızı kardeş sayarız. Mustafa Kemal'in 'Ne Mutlu Türküm Diyene' sözünün felsefesine gönülden inanıyoruz"** (A. Türkeş, y. a.g.k)

Doç. Dr. Zehra İşpiroğlu'nun "köktendinci ve neonazi akımlar çok benziyor" (Elele, Yıl:15, No: 2, s. 52) diyerek iyi bir profilini çizdiği, % 16,8'lik oy oranı ile (1987 seçimlerinde % 10,9'du) yükselen köktendinci R.P'si iktifakı ise; Anadolu yoksulların manüpüle edilmiş "sesi" olmaya yönelmektedir. Bu seçimlerde Erbakan'ın deyişi ile, "yanardağ gibi patlamıştır". Orta anadolu yöresinde reel bir güçtür. Doğu'daki varlığı ise önemlidir. Ayrıca, **Türkiye'deki politik alanının ekolojisinde geleneksel Adana-Gaziantep-Yozgat üçgeni yeniden önem kazanmıştır. Bunun hemen yanıbaşındaysa, köktendinci hareket büyük sermaye partilerinin denetiminden kurtularak, onlara rağmen 'bağımsız' tavrını koyabilmiştir.**

Bir islamcı kaleminde ifade ettiği üzere: "Türkiye'de islami hareketin varlığı ne derece tartışılır olursa olsun, yine de 70'lerle birlikte evrilen bir oluşumun toplumsal bir hareketin formal gereklerine sahip ol(a)masa bile, en azından Türkiye'deki güç dengelerinde gözardı edilemiyen bir unsur haline gelmesi inkar edilemez bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır (...) Özellikle bir islami hareketten söz etmek için 70 ve sonrasının daha manidar olacağı kesindir. Bu tarihten sonra İslami hareketin örgütlenme teori ve pratiği, örgütlenmeye yön veren öncül ve ilkeler, neredeyse radikal denilebilecek bir şekilde değişerek hem evrensel bir vurgu kazanmış, hem de islami hareketin o ana kadar birlikte olduğu, olmak zorunda kaldığı düşünce ve oluşumlarla arasına kalın

çizgiler koyma amacını vurgulamaya başlamıştır. İslamcılık 80 sonrasının bilinen konjonktüründe ise, makro bir hareket olarak denetim altında, ancak oluşum özellikleri ve Türkiye'nin bir toplum olarak taşıdığı nitelikler dolayısıyla gelişim hinterlandı pek istendik noktalarda durmayan, hele hele "toplumun ara katmanlarında" hiç kalmayan bir harekete dönüşmüştür. (...) İslami hareketin Türkiye'de bir geleceği olabilir mi? Şübhesiz, evet." (Ahmet Çiğdem, Tezkire, No: 1, Kasım 1991, s. 13-14-22)

Denebilir ki, RP, MÇP ve IDP ittifakının seçim barajlarını güçbirliğiyle aşma staratejisi tam bir başarı sağlamıştır. "Uygar, çağdaş ve ılımlı" bir imajı ileri sürerek, büyük parasal kaynak ve ideolojik enerjileriyle yürüttükleri faaliyetle "kutsal ittifak"; 1970'lerden sonra ki seçmen desteğini, artırarak yeniden sağlamıştır. RP ittifakının 4 milyon 121 bin 162 oyu vardır. Oysa 1987 seçimlerinde RP tek başına 1 milyon 717 bin 425 oy toplamıştı. MÇP'nin aldığı oy 701 bin 538 ve IDP'nin de 196 bin 272 idi. Yani 1987'deki tüm oylar 2 milyon 615 bin 215'di yani tüm oyların % 10,9'u... **Bu ciddi bir artıştır.** Örneğin ittifak; Konya, Karaman, Yozgat, Kayseri, Sivas, Kahramanmaraş, Gümüşhane, Bayburt, Erzurum ve Bingöl'de % 30'un üzerinde oy alırken; yine Çankırı, Çorum, Tokat, Nevşehir, Aksaray, Elazığ'da % 25 ila 30; İzmir, Sakarya, Kütahya, Kırıkkale, Kırşehir, Erzincan, Malatya, Adıyaman, Şanlıurfa, Muş, Ağrı, Bitlis, Siirt, Trabzon ve Van'da da % 20 ila 25 oranında oy toplamıştır. Denilebilir ki, RP ittifakı islami cemaatlerin önemli bir bölümünün, bazı radikal grup ve kişilerin, bağımsız müslüman aydınların desteğini kazanmıştır. İttifaka eklemlenen MÇP ise, iç hesaplaşmalarını belli bir süre için dondurabilerek, yeniden toparlanma imkanını yakalamıştır.

IX

Öyle ise, bu vurgu ve açılımlarımın ardından; yeri gelmişken anımsatmak durumundayım:

1) Radikal sosyalistler; varoluşlarını ve aktivitelerini ülkemizin yaşadığı toplumsal-ekonomik gerçeklerden soyutlamamakla mükelleftirler. Onun içinde, gerçeklerimizden hareket eden ve toplumsal muhalefetin gereksinimlerini karşılayan yapılanmalar ve politikalar üretmelidirler. Örgütlenmelerini ve yapısal işlevselliklerini, **(soyut gevezeliklerle değil!)** toplumsal gereksinim ve gelişmelerle şekillendirmenin ihtilalci yol ve yöntemlerini bulmalıdırlar.

Politika, toplumsal kimliklerin, sınıfsal ayrışmaların çeşitlenmesi ve antagonistik mücadelesi dışında kalan "bağımsız" bir alan değildir. Yapısı gereği bir ihtiyacı, çıkarı, talebi ve en önemlisi toplumsal sistemin bütününde, dünyayı değiştirmekten yana olan yeni kamu hayatına ya da devlet egemenliğine eklemlenmekten başka açarı olmayan iktidarcı örgütlenmelerdir. **Bu nedenle, tekelci kapitalist egemen boyunduruğun işbölümünce dayatılan ve sınırları egemenlerce belirlenerek işlevsizleşmiş eksik siyasallaşma anlayışını reddetmesi gereken, radikal sosyalist politikalar: Çalışma tarzı ve mücadele anlayışıyla yeni kamu hayatından yana olan katılımcı, girişimci ve ofansif konumlarda olmalıdırlar.**

2) Ofansif konumlu aktif katılım ve denetimciliği amaçlaması gereken mitilan sosyalist politikalar, **yığınlaşma arayışlarına çaplı kadrolaşmalardan hareketle yönelmelidir.** Yığınların hiç bir somut istemi ve gereksinimi ertelemeden; bürokratizmin ve atıllığın bütün versiyonlarını reddetmelidir.

Radikal sosyalist politik kavganın demokratik geçiş talepleriyle, **sosyalist iktidar uğruna** verilen mücadelesi; "siyasal ya da siyaset-dışı" tartışmalarının kısırlığına mahkum etmeden; 'herşeyin siyasi' olduğunun bilinciyle, özeli genele bağlıyan bir tarzda ele alınabilmelidir. **Devrimsiz demokrasi ve demokrasisiz de devrim elde edilemiyeceği anlayışı yerleşikleştirilmelidir.**

3) **Radikal sosyalist politikanın ezilenlerin tarihsel blok'unu oluşturma yükümlülükleriyle, toplumsal ölçekteki çok çeşitli emekçi formasyonlara sahip insanlara ya da ezilen insan gruplarına yönelik olarak oluşturulması gerekliliği gözönüne alındığında; Herhangi toplumsal bir konuda sosyalist politika üretirken, "saf" ve tektip bir nesnellik bekliyebilmenin olanaklı olmadığı görülecektir.**

Öyle ise, radikal sosyalistler açısından: Militan çalışma tarzının, kollektif sorumluluğun, bireysel yetkinlik ve yaratıcılığın, **ezilenlerin tarihsel blok'unun** yaratılması hedefine bağlanması; dünyanın değiştirilmesi yolunda varılması istenen **sosyalist demokratik** bir 'amaç'tır.

Siyasetin toplumsallaştırılmasını hedefliyen bu amacı, baz alarak başlatılan bir radikal sosyalist çalışma tarzı; ilkelerinin, örgütlenme modelinin ve sosyalist demokrasi/devrim anlayışının netleştirilmesiyle eşzamanlı süreçte, pratikleştirilmesini de gerekli kılar. Onun içindir ki, radikal sosyalistler, temelli çözümlerini; herşeyin siyasallaşmasından ve toplumun bir bütün olarak kutuplaşmasından yana olan politikalar da ararlar, **"mutabakat"larda değil...**

4) "Ulusal mutabakat" arayışlarını ellerinin tersiyle itmek zorunda olan radikal sosyalistler açısından, **herşeyin radikal sosyalistce siyasallaştırılması gerekliliği** yolundaki vurgu ve belirlememe, kimi "sivil toplum"cu "itiraz"lar gelebilir. Ama sınıf siyasetinin, toplumsal yaşamın antagonistik vazgeçilemezleri olduğu unutulmamalıdır.

Demokrasi tarzları üzerine düşünce üretirken, saf bir nesnellik ya da "sivil toplum"cu "mutabakat"cılıklardan kurtulunması gerekiyor. Verili toplumsal-politik formasyonların yöneten/yönetilen işbölümü içinde, saf bir nesnellik ya da "sivil toplum"cu "mutabakat"cılıklar reel olarak olanaksızdır.

5) **Öyle ise, radikal sosyalist hareket militan bir yaratıcılık ve girişkenlikle, verili düzenin yerine neyi getireceğini olabildiğince net olarak tanımlıyan, bağımsız-birleşik mücadele bayrağını acilen açmak zorundadır. Amnaçları ile araçları arasındaki radikal sosyalist uyumu yaratabilerek, etkin ve geniş bir toplumsal meşruiyeti de yakalıyabilmelidir.**

Sosyalist ütopyalarından asla vazgeçmeden, olabildiğince gerçekci olmak durumunda olan radikal sosyalist hareket; ütopyaları ile dünyayı değiştirme

çabalarına tekabül eden toplumsal bilinci yığınlara maledecek olan kurumsallaşmaları da "yaratmalıdır"...

Radikal sosyalist hareket ütopyalarından vazgeçerek ya da onları "sulandırıp/ehlileştirerek", varlığını düzen içi kanallarda gerçekliyemez. Çünkü ütopyanın varlığı, ütopyanın gerçeğe dönüştürülmesi için, vazgeçilmez bir gerekliliktir. Devrim isteği sadece koşullar olgunlaştığında mekanik olarak ortaya çıkmaz. Önceden tasvirini gerekli kılar.

Bir şey daha eklenmelidir: Eğer önemini vurguladığımız ütopya, somut ve açık seçik bir programla bütünselleştirilerek, toplumun gerçekleriyle ifade edilen bir eyleme dönüştürülemez ise; soyut sloganlara dönüşme ve çarpıtılarak deforme edilme tehlikesiyle karşı karşıya kalarak "hiç"leşir.

X

Dediklerimi toparlıyorum: İçinden geçtiğimiz zorlu kesitte sosyalist ülküler açısından; "plus c'est la meme chose, plus ça change, aynı şey olarak kaldıkça değişir" diyebilmek çok güç. Hatta doğru da değil. Radikal sosyalizm açısından doğru olansa şu: "Plus ça chance, plus c'est la meme chose, Değiştikçe aynı şey olarak kalır."

Kimileri buna itiraz edebilir. Ama yaşanan zelzele daha süreceğe benzerken; **ihtilalci yaratıcılığından vazgeçmemiş radikal sosyalizmin değiştikçe aynı şey olarak kalacağından kuşku duymamak gerekiyor.** Ya da duvarlar, kaleler, şatolar, yıldızlar, heykeller, hayaller, inançlar, değerler, geçmişe bağlanan her şey... Her şey yıkılıyorken; vazgeçmemecesine "Merhaba Yeni Dünya!" diyebilmenin başka yolu kalmıyor.

M-L inşa halindeki bir tarih. Bu tarih ise, "değiştikçe aynı şey olarak kalıp", kendini yenileyerek geliştirebiliyor. İnşa halindeki tarihi ile, sosyalizm insanlığın en soylu rüyası. En güzel ve insan insan kaldıkça hiç bitteмeyecek ütopyası. Sömürüsüz, özgür, eşit, savaşsız, ayırımcı olmayan, refah içinde bir dünya yaratma kavgası... Ne kadar yıpratılmış olsa da, sosyalist bir dünya yaratma özlemi veda edilecek bir şey değil. Bugünkü yıkıntı tablosunun, şu ilk toz duman geçtikten sonra yerini başbaşka bir dünyaya bırakacağından kimsenin kuşkusu olmasın.

Evet, çok kötü günlerden geçiliyor. Hatta daha berbatları da yaşanabilir. Ama unutulmasın: Tarihin müthiş bir geçiş dönemindeyiz. Her geçiş yeniye açık değil midir? Bu noktada radikal sosyalistler olarak: Kendimizi tüm siyasal geçmişimizle, yanlışlarımızla, yaptığımız iyi şeyler kadar kötü işlerle de kabul etmemiz gerekiyor. Kendimizle ve tarihimizle barışık olmamızın önemi artıyor. Pişmanlık radikal sosyalistlere yakışmıyor.

Yanlışlar doğruları, çirkinlikler güzel olanı ortadan kaldıramıyor. Bu yüzden geçmişini eleştirmek, düşünceleriyle hesaplaşmak yerine; unutmak, reddetmek, lanetlemek isteyen ve böylece temizleneceklerini sananlara aldanıyorlar. Bu tür bir nihilizm, peşinden kimliksizliği ve boşluğu getiriyor. Yanlışlarına rağmen güzel olmuş, güzel kalabilmiş insanlar, kendilerini reddettikleri zaman o güzelliklerini de kaybediyorlar -oysa yanlışlıklarımızı, kendimizle barışık kalarak düzeltebiliriz. Daha doğrusunu, eksik ve hatalı olanı aşarak bulabiliriz...

Hem Marx, 1850'deki ilk işçi devriminin ardından, bizi, şunları diyerek uyşarmamışmıydı: "Proletarya devrimleri (...) durmadan kendini eleştirir, her an kendi akışını durdurur, yeni baştan başlamak üzere daha önce yerine getirilmiş gibi görünene geri dönerler, kendi ilk girişimlerinin kararsızlık, zaaf ve zavallılığıyla alay ederler (...) kendi amaçlarının muazzam sonsuzluğu karşısında boyuna, daima yeniden gerilerler, her türlü geri çekilişi imkansız kılıncaya ve bizzat koşullar haykırıncaya kadar: Hic Rhodus, hic salta!(K. Marx)

Tüm bunlardan ötürü komünizmden geri dönülemez, ancak komünizme doğru ilerlenebilir. İnşa halindeki tarihi ile sosyalist ilerleyiş "plus ça chance, plus c'est la meme chose, değiştikçe aynı şey olarak kalır." Öyle ise:

1) Türkiye'de ihtilalci olan ne varsa, ciddi bir likidasyon tehlikesi ile karşı karşıyadır. Karşı karşıya olduğumuz tehlikenin uluslarası bir kaynağı vardır. Çünkü dünya "güneşinin tutulduğu" bir kesitten geçmektedir. Liberal teslimiyetin spekturumu genişlemektedir.

Bu kesitte, "üzümün çekirdeği/armudun sapı" ile uğraşan bir elitistliğe "hayır" demek gerekiyor. Eleştiri memurluğu ile, "mükemmelliyetçi" şemalar önermenin, hiçbir kıymeti ve çözümleyiciliği kalmamıştır. İhtilalci olan ne varsa onlarla birleşmenin bütün imkanlarını zorlamak durumundayız.

2) Unutmayalım: Zaman ve gidişat ritmini bizim öznelliğmize göre ayarlamaz. Aksine bizim ona uyum sağlamamız gerekir. Muhtacı olduğumuz, eylem içindeki birlikçilik fikrinin realizesidir. Bu bab'da da, sonu gelmeyen ve birşey üretmeyen biçimsel tartışmaları bir

---

*- **"Yasal/açık bir parti kurulabilir mi"** sorusuna Kurtuluş Dergisi'nin (kırk dereden kırk su getirdikten sonra verdiği) yanıt: **"Hayır"dır. 'Kurtuluş'un ikameci bir kafa karışıklığıyla ileri sürdüğü** "Seçim Partisi" projesi; **"sol"cu bir söylemle sınırsız ve şekilsiz bir sağcılığın "model"ini savunma durumunda düşmektedir.** Çünkü Kurtuluş Dergisi'ne göre; "bugün açık parti yandaşı olanların çoğunluğunun yılgınlığın etkisi altında olduğunu tesbit etmek gerekmektedir. Bu durumda alelacele oluşturulacak bir partinin bu yılgınlıkların etkinliği altında belirlenip, reformist bir çerçeveyi dayatması hiçte tesadüf olmaz ve tarihteki örneklerinde görüldüğü gibi devrimciler kısa zaman içirisinde provakatörler ilan edilip, kapının önüne konulurlar. Böyle bir tarihi yaşadık, biliyoruz" (Kurtuluş, No: 7, s. 13)

"Değişik parti ve grupların içerisinde yer alacağı bir cephe partisinin oluşturulmasına karşı çıkışımızda devrimci demokratik bir programın yasal olarak kabul ettirilmesinin olanaksızlıkları yanında, böyle bir program konusunda anlaşabilme olanaklarının son derece zayıf olması ve özellikle, solda cepheleşme yerine siyasal birlik sorununun aktüalitesiyi oluşturması gerektiğine inanıyor olmamızdır." (Kurtuluş, No: 7, s. 12)

"Seçim partisi, değişik örgütlerin seçime katılmayı gerekçe edinerek bir araya gelişlerinin tarifidir. Böyle bir partinin oluşturulması bugün seçim kampanyasına katılan örgütlerin çoğalmış olmasıyla da olanaklı hale gelmiştir. Bu partinin programı katılan hiçbir örgütü peşinen bağlamaz ve katılanların bağımsız eylemlerini yürütmelerini olanaklı kılar.

yana bırakılıp, kimi ön kaldıraçların yaratılmasına yönelinmelidir. Onun içinde açık devrimci bir partinin "**birliktelik**" bazında kurulmasına* **dolaysız sosyalizm propagandası yapan 'geçiş programı'** ile talip ve taraf olunmalıdır.

3) İçinden geçilen kesitte, esas olan: **yerel önderlikleri toparlama ekseninde**, yığınlar üzerinde etkiyi derinleştirip/genişletmek... Düzensizlik ve dağınıklığa yenik düşmeden mücadele etmek... Açık devrimci partinin, legaliteyi istismar aracı ve stratejik savunmadan dengeye geçişte bir durak ve imkan... olduğunu unutmamaktır.

4) Evet, radikal sosyalistler olasıdan hareketle ve gündelik hayatı devrimcileştirerek: Olması gerekenci nicelikli niteliği derlemeye yönelmek durumundadırlar... Bu yönelimin geçiş ünitesini, radikal sosyalist sentezlerde aramak... Sosyalist demokratik-merkeziyetçi bir işlerliği, sınıf organikliğine bağlamak... Jakoben bir siyasallıkla, sınıf düşmanlarına karşı verilen mücadelenin üst sentezlerini elde etmek... Toplumsal muhalefetin çok renkli mevzilerinden uzak durmadan, **yaparak yaratmak** pratiğinin başını çekmek... Bunları sosyalist iktidar savaşımına bağlıyabilmek... Dışımızdaki radikal sosyalist yoğunluklara sonuna değin açık olmak...

Tüm bunları yaparken de: **Elimize beyaz eldivenler geçirilerek politika yapılamıyacağını unutmamak... "Sol" pasifist konum ya da püritenliklerden** mutlaka uzak durmak... Hiçbir şeyi kendimizle başlatıp, kendimizle bitirmek yanılgısına düşmemek.. Dönüştürüp/dönüşürken, özümseme ve özümsenmeye açık olabilecek kadar esnek ve ilkeli olmak... Çoğullaşmanın gereklerini içimize sindirebilmek...

5) Altını çizerek yineliyorum: "**Nereden, nasıl, ne ile başlıyarak, ne yapmayılız?**" sorusuna, yaşamın dışında yanıtlar aramak lüksünden vazgeçilmesi gerekiyor. Radikal sosyalistlerin önündeki acil görev: Birliği kazanmak için, sınıf düşmanlarına karşı verilen sınıf mücadelesi ekseninde, geçmiştekinden farklı düşünüp/davranan militan bir yaratıcılığı örebilmektir.

Bunun için ise, ihtilalci teorik bir çerçevede "iş"in ve eylem'in örgütlenmesi"nin önemi yaşamsaldır. **Bugünde ve hemen, şimdi** ihtilalci birleşik bir praksisin yaratılıp/yaratılamaması ise, "**olmak ya da olmamak**" ikilemine düğümlenmiştir.

Düğüm çözülmelidir.

Bu girişimin belli bir platformda bir araya gelmiş örgütlerin daha ileri bir birlik gerçekleştirebilmelerinin olanaklarını yaratacağı aşikardır" (Kurtuluş, 'Konferans Belgeleri'nden, No: 7, s. 20) denmektedir!

Oysa açık-devrimci çalışma reformizm değildir, ama reformizme açık olan bir mayın tarlasıdır. Otomatik olarak "reformizme eşitlenmemesi" gereken açık-devrimci çalışmanın özünü belirleyecek olan; politik faaliyet bileşenlerinin organik eylemi ve kadroların istihdamı ile somutlanan çalışma tarzıdır. Bu nedenle,, **mücadelenin biçimlerinden birisi olarak, açık-devrimci parti: Sadece bir geçiş biçimidir. Ve kesinlikle de mutlaklaştırılıp, olması gereken yerine ikame edilecek bir şey değildir.**

Radikal sosyalist savaşımın bir mücadele biçimi olarak, açık-devrimci parti'nin işlevselliği; farklı kanallardan akan yoğunlukların birleşikleştirilmesinin bir imkanı olmasındadır. Hiç kimsenin ise bunu "olanaksızlık" edebiyatı ile engelleyip/ertelemeye hakkı yoktur...

Yoktur! Çünkü, siyasal tablo tam da Mustafa Çubuk'un ifade ettiği şu olumsuzluklarda ifadesini bulmaktadır: "**Politika güçle yapılır ve bunun somut ifadesini bulduğu yer örgüttür. Örgütsüz politika yapılamıyacağı gibi yapılan politikanın niteliği de hangi güce dayandığına bağlıdır. Nicelikte nitelik aranmaksızın veya eskiye/geçmişe ait niteliğe dayanılarak oluşturulan güçle komünist politika yaratılamaz. Adına ne denirse densin olacak olan; amaçla araç arasındaki bağın koparak eklektisizm, pragmatizm, giderek makyavelizmin komünist politikanın yerini alması olacaktır. Nitekim bunun örneği bolca görülmeye başlandı.**

Sınıflar mücadelesinin yükselmesiyle proletaryanın zaferi için gerekli olanı değil, kendi apoletlerini ve birşey olduklarını hatırlıyanların kendilerine bu apoletleri verecek birşeyler yapanlara dönmesi doğaldır. Doğal olmayan, 12 Eylül yenilgisinin, sosyalizmin çözülüşünün derslerinin yanında proletaryanın kendi eylemliliği içinde öğrenerek toplumsal muhalefetin başını çekmeye başladığı günümüzde hala bu liderlerin geçmişe dayanarak proletarya adına, sosyalizm adına hareket etmeleridir. Yaşananın yetmezliği inkar edilemiyecek şekilde ortaya çıkmışken, sıradan bir militan olmayı göze almadan, teori üretimini kendisine münhasır tanrı vergisi zanneden, ancak, beyninde düşündüğünü karnında saklayan, "kızım sana söylüyorum gelinim sen anla" köylü kurnazlığı ile ifade eden, tutmayınca kedinin pisliğini kapattığı gibi üstünü kapatmak zorunda kalan liderlerin fazla bir yere gidemiyecekleri ortadadır. Ortadadır çünkü, gelinen noktada yenilecek rantiye de kalmamıştır artık. Küçük burjuva muhalefeti oldukça geriye düşmüş ve bu dinamiğin yarattığı kadrolar büyük ölçüde de yokolmuştur ya da hergün erezyona uğramaktadır. Öne çıkan proleter mücadele ise tamamen farklı bir niteliği gerekli kılmaktadır. Apoletlerini ve birşey olduklarını hatırlayarak rantiyeciliğe soyunanların beyninde düşündüklerini karnında saklıyarak teori "üretme"ye çalışmaları ve arada pürüzleri "yumurta küfesi" taşımanın sorumluluğu olarak gösterme çabaları boşunadır. Taşınan "yumurta küfesi" değil kendi kamburlarıdır ve bu kamburlar hergün biraz daha komünist hareket üzerinde özel ağırlıklar durumuna gelmektedir.

Gelinen noktada büyük bir yenilgi yaşanırken ve tam da bu yenilginin ortasında "varız" diyebilmeyi zorunlu kılan görevler dayatıyorken özel ağırlıklar taşımak büyük bir külfet olacaktır komünist hareket için. Ödenmesi kaçınılmaz olan bedellerin zamanında ödenmeyerek teorileştirilip meşruiyet kazandırılmaya çalışılması bedel ödemeyi ortadan kaldırmamış, tersine yükün ağırlaşarak altında ezilmeye yolaçmıştır. Türkiye komünist hareketi bundan gerekli dersler çıkararak, işi, kendiliğinden gelişimle doğal ayıklamaya bırakmadan sorumluluklarını yerine getirmek, bunun gerekli kıldığı bedeli de ödemek durumundadırlar." (M. Çubuk, Emek, No: 25, 82-83)

Bedevisiyiz Berhudar Yarınların

İğdiş edilmiş renkler çağında yaşıyorduk
Körelen gözlerimize
ellerimizle dokunabiliyorduk ancak
Deterjan kokulu rüzgarlar estirildi toprağımızda
savrulan saçlarımız bizim değildi
Susmak en sessiziydi ölümlerin

Yolculukların başladığı andı
İç sıkıntısı sevdaları derç edip yürek uçlarımızdan yüklemiştir rüzgarın terkisine
İmbiğinden geçirip sevmelerimizi kendi göğümüzün
çulpan yıldızlar indirdik yeryüzüne
Abanoz yalnızlıklardan
asude baharlara uzayan yollardaydık

Yürüdük
Yolların taşlı olanı düştü bize her vurgusu zehir olan bir ağıdın
akutlaşan sızısıydı dünümüz
Adımımızı atsak araftan öte
hiçte öyle cennet olmayacak bastığımız toprak
Ölümün bittiği yerdeydi yaşamak
Yaşamak birazda ölümle kurulacak

Yürüyoruz
Düşlerimize dar gelen dünanın ablak karnında
Allegro bir ezgi artık yaşamak
Yüreğimizin babafingosunda dalgalanıyor o bayrak
Rüzgarın denizden sürgün edildiği bir çağda
yaşama yelken açtı kaptan

Mehmet Ece
Bolu

COŞKUN DOĞUM

ÖNEMLİ OLAN gündemdir. Gündem bir inat işidir.
SOSYALİZM, bir inattır. Sosyalizm önce düşüncede doğdu ve sonra pratiğe dönüştü. Şimdi pratikte zayıflaması pek önemli değildir: Taze ve ileri bir doğum için gerekli oluyor.
AYDIN belgesiyle Kürdistan devriminde atılım aynı tarihlidir. İki ayrı cepheden yürüyüş başlıyor.
EKİN, daha sonra, Ekin-Bilar, 1 Mayıs 1987, öğrencilerin ve tutuklu yakınlarının açlık grevleri, sosyalist parti tartışmaları, PKK görüşmelerinin ülkeye ve kütleye taşınması, Abdullah Öcalan'ın ülkede konuşur duruma getirilmesi, insan hakları derneklerinin kurulması, hepsi hepsi gündeme egemen olma girişimleridir. Önemli olan gündemi tutmak ve önemli olan devrim ve sosyalizm yolunu açık tutabilmektir.
YORUCUDUR. Kan kaybı verir. Bunun ne demek olduğunu belki en çok PKK ve belki en çok Kurtuluş Hareketi bilecek durumdadır. Girişimlerin çoğunu yapanlar daha çok bilecek duruma gelenlerdir. PKK görüşlerini ilk defa Türkiye'de yayınlarken Toplumsal Kurtuluş, önemli bir parçasını kaybetmiştir. Kendisini devlete ihbar edenler çıkmıştır. Bunlar yapılanların yanlışlığından daha çok iliklerinde korkuyu duymuşlardır. Öcalan ile mülakat Toplumsal Kurtuluş'ta yeni bir kopuşa yol açmıştır. Devletin on yıl sonra da olsa bunun faturasını çıkaracağını hesaplayanlar, büyük bir panik içinde ayrılmışlardır. Ayrılanların yerini taze kuvvetler almıştır.
SIÇRAMA, tazelenmedir.
HEP açılımı yeni bir tazelenmedir. Korkutucudur.
PKK, gündemi tutabilmektedir. HEP, gündem olmak istemektedir.
KÜBA halkıyla dayanışma girişimi başlamıştır. Emperyalizm, Küba halkını hapsetmek istemektedir. Hapiste olana ses vermek gerekir. İlaç göndermek gerekir. Gıda maddesi ulaştırmak görevdir.
ÖZGÜR-EKİN kurulmuştur. Bölgeyi, bölgede doğumu, emperyalizmin yeni politikalarını karşılamayı amaçlamaktadır.
KÜRT Enstitüleri kurulmaktadır. Birden daha çok olacağı anlaşılmaktadır. Kürt hareketi, HEP içinde birlikte yaşamayı kısaca denedikten sonra ayrılma işareti vermektedir. Her kolunun bir enstitüsü olacağa benzemektedir.
KURTULUŞ Hareketi, yapılacak işleri göstermek durumundadır. Yapılmayan ve yapılması gereken işleri göstermek eğilimindedir.
KÜRT halkının coşkulu yeniden doğumu büyük bir kazanımdır. Ancak tüm bölge halklarına yönelmek gereği hiç bir zaman gözlerden uzak tutulmamalıdır. Türkiye ve Kürdistan devrimleri içiçe girmiştir. Bölge devriminin motoru olma durumundadır. Türkiye'nin emperyalist politikası bölgeyi her gün biraz daha genişletmektedir. Dünya devriminin kaldıracı olabilecek bir alan çıkmaktadır.
TEKELLER düzeni insanı küçültüyor. Sürü yapıyor.
BÜYÜK görevler insanı doğuruyor. İnsanın doğuşu hep coşkuludur.
CARMİNA Burina, insanın doğuşunun şarkısıdır. Bu nedenle coşkuludur.
GUEVARA ise Arjantin doğumludur. Küba devriminin doğumunda ebelerden birisi olmuştur.
İNSANIN doğumunda coşku vardır. Kürt insanının ve Kürdistan Devrimi'nin doğumundaki coşkudan rahatsız olup Kürdistan Devrimi'nden uzak kalmayı seçmek, korkaklıktır. Tüm devrim yolundan ayrılmadır.
EMPERYALİZME karşı savaşta iki yol vardır: "Milli" olmak ve "sınıfi" olmak iki yol olmuştur ve dünyada ve Türkiye'de çok tartışılmıştır. Kürtler şimdi bu tartışmayı ayrılarak yeniden yapmak üzeredirler: Milli olanlar, kendi varlıklılarıyla birleşme yollarını aramakta ve "Hep Kürt" olmak istemektedirler. "Sınıfi" olanlar hem daha radikal ve hem de yoksul Kürtler ile Türkiye devrimcilerinin birliğini aramak istemektedirler: "Hep devrimci" bir yol izlemek konumundadırlar.
BÖYLE bir durumda daha büyük bir netlik ve daha büyük bir kolaylık, daha büyük bir davet istemek, tembelliktir ve korkaklık demek olmaktadır.
YENİ bir yılda bu bölgede olmak ve yaşamak, büyük bir sevinçtir. Yaşamanın yeniden doğuş olduğu bir dönem bu bölge içindir.
BELKİ de Sovyet düzeninin yıkılması bu bölge insanları için bir talihtir. Belki de bir sınavdır.
DÜNYADA sosyalizmin yeniden doğuşunun şansı bu bölgededir.
COŞKUN doğumu görmeyen, korkaktır.